

Eelarvereegli piiril liikudes on meil
kriisidega toimetulekuks vähe fiskaalruumi

RAHANDUSMINISTEERIUMI KEVADINE MAJANDUSPROGNOOS

2026

EELARVEPOLIITILINE EESSÕNA

Järjekordne prognoos, mis on koostatud kestva kriisi ja sellest tuleneva määramatuse tingimustes, näitab, et valitsussektori rahandus peab olema kriisikindlam. Järgmise nelja aasta eelarvepuudujääk liigub seadusega lubatud piiril. Turvavaru erakordse määramatusega toimetulekuks või ruumi kulusid suurendavateks või tulusid vähendavateks eelarveotsusteks ei ole. Eesti riigivõlg on viimastel aastatel kiiresti kasvanud, ulatudes käesoleva aasta alguseks 10 miljardi euron ja eelarvereeeglite sisuline peatamine järgmisteks aastateks kasvatab võlataset tempokalt. Teisalt ei ole kulusurved kuhugi kadunud. Julgeolekuolukord on pingeline ning nõuab püsivamalt suuremat riigikaitsealist kulutaset. Kasvanud on ka kulusid sotsiaalvaldkonnale ja tervishoiule. Püsiv kulu riigieelarves vajab ka püsivat tuluallikat, sest riigikaitsekulude vabastusklausel ei too mitte lisaraha eelarvesse, vaid selle mõte on anda riikidele lisaega selliste püsivate tuluallikate otsimiseks.

Oleme majanduslangusest väljumas, kuid kasvuväljavaade on varasemast väiksem. Kui enne finantskriisi oli Eesti majanduse reaalne kasvuvõimekus kuue protsendi lähedal, millele maksutulude seisukohalt võis lisada ka ca 3-4 protsenti hinnatõusust, siis tänased hinnangud näitavad, et majandusele võiks jõukohaseks olla 4-5-protsendiline nominaalne kasv. Sellel on mitu põhjust. Eesti elatustase ja eriti hinnatase on märgatavalt lähenenud jõukamatele riikidele. Näiteks on meie tänane jõukuse tase võrreldav Soome 2004. aasta tasemega, mil Eesti liitus Euroopa Liiduga ning hinnatase on jõudnud Euroopa Liidu keskmise lähedale. Mida lähemale jõuab majandus arenenumate riikide tasemele, seda keerulisem on säilitada väga kiiret nominaalkasvu. Lisaks on ärev geopoliitiline olukord ja püsivalt suurenenud tootmissisendite hinnatase jätnud jälje meie ettevõtete konkurentsivõimele. Uute kasvuallikate teke nõuab kogu ühiskonna panust ning riigipoolset toetavat keskkonda, kus on oma roll ka jätkusuutlikul eelarve- ja maksupoliitikal.

See tähendab, et peame eelarvepoliitikat kujundades arvestama madalama kasvuvõimekusega. Aeglasema majanduskasvu tingimustes ei aita majanduse loomulik paisumine enam eelarvepositsiooni märkimisväärselt parandada, mistõttu sõltub võlakoormuse kontrolli all püsimine eelkõige eelarvedistsipliinist. See omakorda eeldab tasakaalulähedasi eelarveid ning jätab ruumi väga väikesele puudujäägile. Võlakoormuse kasvu stabiliseerimiseks saame lubada väga väikest puudujääki, umbes 0,75 protsenti SKPst. Võlakoormuse vähendamine eeldab aga juba tasakaalus või ülejäägis eelarveid.

Eesti riigi rahanduse peamine väljakutse on see, et ühiskonna ootused toetustele ja avalikele teenustele on kasvanud kiiremini kui ühiskonna valmisolek neid rahastada. Probleemi süvendab riigi kuluprioriteetide ebahühtlane areng. Mõne kiiresti kasvava vajadusega valdkonna rahastamisel on loodetud, et teised valdkonnad suudavad toime tulla nullkasvu ja kärbetega. Samal ajal ei ole aga nende valdkondade avalikele teenustele seatud ootusi vähendatud ning kulusurve on ühiskonnas ühetaoline. Nii tekib surve, mis ei ole pikemas vaates jätkusuutlik: sisemistest tõhususe parandamistest saadav kokkuhoid on suures osas ammendunud ning uued ja ootamatult tekkivad rahastusprobleemid on vältimatud. Ühekordselt poliitiliselt otsustatud kuluhüpped ei lahenda seda vastuolu. Vajalikud on pikema vaatega otsused ja reformid, mis aitaksid viia ootused ja rahalised võimalused paremasse tasakaalu. See tähendab, et lahendusi tuleb otsida nii kulude kui ka tulude poolelt. **Lähenevad üldvalimised pakuvad hea võimaluse pidada neil teemadel**

sisuline ja heaperemehelik avalik arutelu, kus koos uute kulukohustuste või maksuandustega räägitakse ausalt ka nende katteallikatest.

Prognoosiga seotud ebakindlus on jätkuvalt suur. Ebakindluses ei ole koroonakriisist alates kahjuks enam midagi uut ning hetkel on meile endile lohutuseks ainult see, et käesoleva prognoosi põhjal ei pea koostama järgmise aasta eelarvet. Loodetavasti selgineb Lähis-Ida olukord suvekuudeks, kuid seni võime vaid spekuleerida, kui kõrgele Hormuzi väina sulgemisest ja Lähis-Idast sõltuvate energiatoodete ja muu toorme hind lähikuudel tõusta võib. Prognoosi põhistsenaariumis oleme eeldanud mõõdukat energiahindade kallinemist ning riskistsenaariumis hinnanud majandusmõju, kui nafta hind jääb järgmiseks pooleks aastaks 120 USD/barrelist tasemele. Ka see on potentsiaalselt täiendav surve eelarvele, sest nafta hinnašokk tähendab maailmamajanduse jähnemist, väiksemat välisnõudlust ning alanevat ostujõudu, mis kokkuvõttes toob kaasa madalama maksutulu ning arutelud riigipoolsete levendusmeetmete osas.

Muutsime Eesti majanduse tsüklilise seisu hindamise metoodikat. Muudatuse eesmärk on võimalikult täpselt hinnata Eesti majanduse tsüklilist seisu ning selle mõju riigieelarvele. Rahandusministeerium kasutab antud hinnangut eelkõige struktuurse eelarvepositsiooni arvutuses. Liigume Euroopa Liidu ühtselt toodangulõhe arvutamise metoodikalt riigipõhisele lähenemisele, mis ühendab mitu erinevat meetodit ning muudab hinnangu tervikuna stabiilsemaks ja laiapõhjalisemaks. Kui ühe majandusnäitaja puhul tekivad mõõtmisprobleemid või toimuvad majanduse struktuuris olulised muutused, siis võimaldab laiapõhjalisem lähenemine paremini hinnata tekkinud olukorda. Metoodikamuudatuse järgselt lähevad arvesse EL metoodika järgne toodangulõhe hinnang, rahandusministeeriumi majanduse ilmakaart ning nominaalsete maksubaaside pikaajalised trendid. Viimased kaks komponenti lisavad analüüsi olulist teavet. Majanduse ilmakaart ei sõltu nii palju reaalse SKP mõõtmise statistilistest probleemidest ning toob sinna kõrvale muu hulgas ka tööturu tasakaalu, välissektori seisu ja majapidamiste võlakooormuse arengu. Need on tegurid, mida valitsuse nõudluspoolset poliitikat kujundades tuleb niikuinii arvesse võtta. Nominaalsete maksubaaside trendid lisavad omakorda pildi tulupoolelt. Need aitavad vastata küsimusele, kas tegemist on kriisiga, kus riigi tulubaas tõesti kokku kuivab, või pigem majanduse ajutise kohanemisega.

Heitlikud majandusolud ja eelarvemeetmete mahu mitmekordne kasv on muutnud prognoosid ebatäpsemaks. Viimaste aastate puudujääk on kujunenud väiksemaks kui seda on prognoositud kinnitatud riigieelarvetes, mistõttu on hakanud levima arvamus, et Rahandusministeeriumi prognoosid on liiga konservatiivsed ja seega ei ole sügavas defitsiidis planeeritud eelarve riigirahandusele ehk tegelikkuses nii ohtlik. Läbi viidud analüüs näitab, et mitmed järjestikused kriisid on tõepoolest suurendanud prognooside ebatäpsust ja seda mitte üksnes Eestis. See väljendub läbi heitlikemate majandusolude, kus majandusagentide käitumine on tavapärasest ettearvamatum. Majanduskeskkonna volatiilsus mõjutab otseselt maksude laekumist – prognoositust kiirem hinnatõus suurendas käibemaksu laekumist 2021. ja 2022. aastal, oodatust kiirem hõive ja palgakasv on suurendanud töjõumaksude laekumist ning Euribori kõikumised on mõjutanud juriidilise isiku tulumaksu laekumisi. Lisaks välistele faktoritele on prognoosimist keerukamaks muutnud ka eelarvereeglite peatamise tingimustes eelarvepoliitiliste meetmete mahu mitmekordne kasv, tingituna vajadusest kriisidele reageerida. Lühikese ajaperioodi jooksul nii tavapärasel eelarve koostamise protsessis kui ka lisaelarvete koostamisel langetatud arvukad ja mahukad otsused kätkevad endas riski, et nende elluviimisel kujuneb tegelik maksumus algselt planeeritust erinevaks. Näitena võib tuua energiahindade tõusu levendusmeetmed, mille kasutamine osutus prognoositust väiksemaks. Samuti on mitmed maksumuudatused mõjutanud maksumaksjate käitumist, mida ei ole suudetud täpselt prognoosida (nt kasumite ulatuslik jaotamine enne juriidilise isiku

tulumaksu tõusu ning II pensionisamba vabatahtlikuks muutmisel sealt lahkujate arv). Kokkuvõttes on paratamatu, et ebakindlal ajal on prognoosi usalduspiirid laiemad, mistõttu tuleks riskide maandamiseks koostada eelarve teatud puhvriga maksimaalse lubatud defitsiidi suhtes, mis aitab vältida ootamatute kõrvalekallete korral täiendavaid kärpeid või kiireloomulisi otsuseid.

Fiskaalpoliitika osakond

Kaanepilt:

Konrad Mägi „Maastik punase pilvega“, 1913-1914, Eesti Kunstimuuseum.

SISUKORD

EELARVEPOLIITILINE EESSÕNA	2
SISUKORD	5
JOONISED	7
TABELID	9
KOKKUVÕTE	11
1 MAKROMAJANDUSPROGNOOS	13
1.1 MAJANDUSAKTIIVSUS JA PAKKUMINE	13
<i>Majandus pöörduv sel aastal selgemalt kasvule, kuid majanduse taastumist muudab vaevalisemaks energiahindade ja ebakindluse tõus Lähis-Idas toimuva sõjategevuse tõttu.</i>	<i>13</i>
1.2 SISENÕUDLUS	14
<i>Tarbijate kindlustunne on paranenud, kuid tarbimiskäitumine on endiselt ettevaatlik. Elanike maksudejärgne tulu kasvab 2026. aastal kiiresti, kuid hinnatõus võib taas kiirenedada. Uued ebakindluse allikad võivad pärssida tärkavat investeerimishuvi.</i>	<i>14</i>
1.3 EKSPORT	16
<i>Ekspordi turuosa välisurgudel suurenes 2025. aastal taas. Kasvanud väliskeskkonna riskide taustal ekspordi kasv aeglustub tänavu.</i>	<i>16</i>
1.4 TÖÖTURG JA PALGAD	18
<i>Tööturu olukord paraneb tasapisi, erasektoril on tänavu selgemad plaanid lisatööjõu palkamiseks. Ühetaolise maksuvaba tulu kehtestamine vähendab palgatõusurvideid.</i>	<i>18</i>
1.5 TARBIJAHINNAD	19
<i>Lähis-Ida kriis toob kaasa kütuse ja gaasihindade kiire tõusu. Inflatsiooni pidurdumist võib oodata järgmisest aastast.</i>	<i>19</i>
1.6 MAJANDUSE KASVUPOTENTSIAAL JA MAJANDUSTSÜKLI HINNANG	20
2 RAHANDUSPROGNOOS	23
2.1 VALITSUSSEKTORI EELARVEPOSITSIOON	23
<i>Eelarvega võrreldes kasvavad sel aastal nii maksutulud kui ka investeringukulud, mis kokkuvõttes vähendavad pisut eelarves oodatud puudujääki. Järgnevatel aastatel lisandub kulusid tuludest enam, mis paisutab puudujäägi üle eelarvestrateegias seatud taseme.</i>	<i>23</i>
2.2 VALITSUSSEKTORI TULUDE PROGNOOS	26

<i>Riigi tulude osakaal majanduses langeb kümnendi alguse taseme lähedale. Käesoleva kümnendi teise poole tulude kasv on umbes neli korda aeglasem kui esimeses pooles, mil jõustused mitmed maksutõusud.</i>	26
2.2.1 RIIGIEELARVE MAKSULISTE TULUDE PROGNOOS	26
<i>Prognoosiperioodi tulumaksu muudatus ja suuremate maksutõusude puudumine aeglustavad oluliselt tulude kasvu võrreldes kümnendi algusega.</i>	26
2.2.2 MAKSUKOORMUS JA EFEKTIIVNE MAKSUMÄÄR	30
<i>Maksukoormus langeb prognoosiperioodi lõpuks 35%le SKPst.</i>	30
2.2.3 RIIGIEELARVE MITTEMAKSULISTE TULUDE PROGNOOS	31
<i>Võrreldes riigieelarvega suurendavad selle aasta tulude mahtu CO₂ tulud ja taastuenergiatasu ning vähendavad finantstulud ja välistoetuste edasinihkumine.</i>	31
2.3 VALITSUSSEKTORI KULUDE PROGNOOS	34
<i>Valitsussektori kulude kasv lähiaastatel aeglustub, kuid väheneb osakaaluna majandusest</i>	34
2.4 MAKSUPOLIITIKA MÕJU	37
2.4.1 MAKSUPOLIITILISED MUUDATUSED	37
<i>Prognoosiperioodi suurim maksumuudatus on ühtse maksuvaba tulu kehtestamine tööealistele elanikele 2026 aastal.</i>	37
2.4.2 MAKSUKULU	38
<i>Maksukulu – ehk maksusoodustuste ja erandite tõttu saamata jäänud maksutulu – püsib prognoosiperioodil ühe protsendi juures SKPst.</i>	38
2.5 VALITSUSSEKTORI FINANTSEERIMINE	39
<i>Võlakoormus suureneb püsiva defitsiidi tõttu, kuid selle tase jääb jätkuvalt Euroopa Liidu riikide keskmisest oluliselt madalamaks. Prognoosi kohaselt jõuab valitsussektori võlg 2030. aastaks 39 protsendini SKPst.</i>	39
3 NEGATIIVNE RISKISTSENAARIUM	41
LISATEEMA: KUIDAS VÕIKS KÜTUSTE HINNATÕUSULE REAGEERIDA NÕUDLUS EESTIS?	42
LISA 1. PROGNOOSI KOOSTAMISE PÕHIMÕTTED JA EELDUSED	46
LISA 2. MAJANDUSE TSÜKLILISE SEISU HINNANGU METOODIKAMUUDATUS	50
LISA 3. PROGNOOSIVIGADE ANALÜÜS	53
LISA 4. TÄIENDAVAD TABELID JA JOONISED	59
MÄRKUSED	73

JOONISED

Joonis 1. Valitsussektori nominaalne eelarvepositsioon, % SKPst.....	12
Joonis 2. Valitsussektori võlakoormus, % SKPst.....	12
Joonis 3. Eratarbimise nominaal- ja reaalkasv (% v.e.a.)	15
Joonis 4. Ekspordi areng (%).....	17
Joonis 5. Jooksevkonto struktuur (% SKPst)	17
Joonis 6. Tööturu areng (%).....	18
Joonis 7. Palga areng (%).....	18
Joonis 8. Netopalga ostujõu areng (2021=100)	19
Joonis 9. Hindade dünaamika (%)	20
Joonis 10. Majandustsükli koondhinnang ja selle komponendid (% SKPst)	21
Joonis 11. Panused majanduse kasvupotentsiaali (%)	21
Joonis 12. Eesti majanduse ilmakaart	22
Joonis 13. Nominaalne eelarvepositsioon (%SKP).....	23
Joonis 14. Struktuurne eelarvepositsioon ja majanduse tsüklilise seisu hinnang (% SKPst).....	25
Joonis 15. Keskmise neto vanaduspensioni suhe keskmisesse netopalka (%)	27
Joonis 16. Käibemaksutulu osakaal SKPst (%) Eestis ja EL-is.....	28
Joonis 17. Maksukoormus Euroopa Liidus ja Baltimaades (% SKPst)	30
Joonis 18. Tarbimise efektiivne maksumäär Euroopa Liidus ja Baltimaades (%)	31
Joonis 19. Valitsussektori kogukulud (% SKPst) ja kulude aastane muutus.....	34
Joonis 20. Valitsussektori põhivarainvesteeringud 2012-2030 Eestis ja ELis (%SKPst)	35
Joonis 21 Sotsiaalse kaitse kulud aastatel 2021-2030 (mln EUR ja osakaal SKPs).....	36
Joonis 22. Riigikaitse kulud 2021-2030 (mln EUR ja osakaal SKPs)	36
Joonis 23. Maksukulu (mln EUR ja % SKPst).....	38
Joonis 24. Valitsussektori likviidsed varad, võlakoormus ja netopositsioon (% SKPst).....	39

Joonis 25. Nafta hinna eeldus riskistsenaariumis	41
Joonis 26. Majanduse reaalkasv, riskistsenaarium (%)	42
Joonis 27. Deklareeritud kütusekogused ja jaehind koos kõikide maksudega. 2005-2025, kuisid andmed	42
Joonis 28. Mitu liitrit kütust saab osta keskmise palga eest: keskmise palga ja liitrihinna suhtarv (skaala on liitrites), Eesti autopargi kaalutud keskmine bensiinikulu l/100 km kohta ning aktsiiside tasumisel deklareeritud bensiini kogus (tuhandetes tonnides)	43
Joonis 29. Eesti majapidamiste ja Eesti ettevõtete poolne naftatoodete nõudluse kõver	44
Joonis 30. Eesti majanduse ilmakaart	51
Joonis 31. Erinevatel meetoditel leitud majanduse tsüklilise seisu hinnangud ja majandustsükli koondhinnang	52
Joonis 32. Planeeritud ja tegelik valitsussektori eelarvepositsioon (% SKPst)	54
Joonis 33. Euroala riikide keskmine eelarvepositsiooni prognoosiviga aastatel 2014-2019 ja 2021-2024	54
Joonis 34. Maksutulude prognoosiviga (mln EUR)	55
Joonis 35. Eelarvepoliitiliste meetmete maht ja prognoosi viga aastatel 2015-2025 (% SKPst)	57
Joonis 36. Riigieelarve kulude prognoosiviga (mln EUR)	58
Joonis 37. Valitsussektori kulutused Euroopa Liidu riikides 2024. aastal (% SKPst)	71
Joonis 38. Valitsussektori kulud valitsemisfunktsiooni järgi Eestis 2012-2030 (% SKPst)	71
Joonis 39. Stabiliseerimis- ja likviidsusreservi maht ning tulusus	72

TABELID

Tabel 1. Prognoosi põhinäitajad.....	11
Tabel 2. 2024.-2030. aasta riigieelarve tulude areng (mln EUR).....	26
Tabel 3. Mittemaksuliste tulude 2026. aasta kevadise prognoosi muutus võrreldes 2026. aasta riigieelarvega (mln EUR).....	32
Tabel 4. Maksumuudatuste mõju maksukoormusele vastavalt maksu majanduslikule funktsioonile 2026–2030 (% SKPst).....	37
Tabel 5. Valitsussektori eelarvepositsioon riskistsenaariumi kohaselt 2026-2028.....	45
Tabel 6. Sisemajanduse koguprodukti prognoos 2026-2030.....	59
Tabel 7. Hindade prognoos 2026-2030.....	59
Tabel 8. Tööturu prognoos 2026-2030 (15–74-aastased).....	60
Tabel 9. Maksebilansi prognoos 2026-2030.....	60
Tabel 10. Negatiivne riskistsenaarium.....	60
Tabel 11. Majandusprognooside võrdlus (%).....	61
Tabel 12. Prognoosi olulisemad väliseeldused (%).....	62
Tabel 13. Valitsussektori eelarve tulud ja kulud ning prognoos aastatel 2026–2030.....	63
Tabel 14. Valitsussektori kulud valitsemisfunktsioonide (COFOG) lõikes (% SKPst).....	64
Tabel 15. Tsükliliselt tasandatud eelarvepositsioon aastatel 2024–2030 (% SKPst).....	64
Tabel 16. 2024. ja 2025. aasta tegelik riigieelarve täitmine ja 2026.-2030. aasta riigieelarve tulude prognoos.....	65
Tabel 17. Peamised maksumuudatused 2026. ja 2027. aastal.....	66
Tabel 18. Maksukulud riigieelarves aastatel 2025-2027 (mln EUR).....	67
Tabel 19. Valitsussektori võlakoormuse muutus 2025. aastal.....	69
Tabel 20. Valitsussektori võlakoormus 2024–2030 (mln EUR, % SKPst).....	69
Tabel 21. Valitsussektori likviidsed finantsvarad 2024-2030 (mln EUR, % SKPst).....	70
Tabel 22. Ühekordsed meetmed ja nende mõju 2024–2030 (mln EUR).....	70

KOKKUVÕTE

Tabel 1. Prognoosi põhinäitajad

	2025	2026	2027	2028	2029	2030
	tegelik	prognoos	prognoos	prognoos	prognoos	prognoos
Reaalse SKP aastakasv %	0,6	2,3	2,5	2,3	2,2	2,1
Tööpuudus %	7,5	6,7	6,4	6,3	6,2	6,1
Inflatsioon %	4,8	4,0	2,7	2,2	2,1	2,0
Palgakasv %	5,6	5,2	4,7	4,4	4,3	4,2
Valitsussektori:						
tulud kokku (mln eurot)	18 315	18 715	19 090	19 833	20 429	21 078
kulud kokku (mln eurot)	18 806	20 625	21 369	21 934	22 736	23 055
ülejääk/puudujääk (mln eurot)	-491	-1 911	-2 279	-2 101	-2 307	-1 977
nominaalne eelarvepositsioon (% SKP)	-1,2	-4,3	-4,9	-4,3	-4,5	-3,7
struktuurne eelarvepositsioon (% SKP)	-0,8	-4,2	-4,8	-4,3	-4,5	-3,7
võlakoormus (% SKP)	24,1	26,7	30,6	33,4	36,7	39,0
reserv kokku (% SKP)	9,4	8,5	8,3	8,0	7,8	7,5

Allikas: Rahandusministeeriumi kevadprognoos

Ebakindlus on suur, kuid majandus peaks sel aastal siiski selgemale kasvule pöörduma. Kui 2025. aastal kasvas reaalne SKP 0,6%, siis 2026. aastal ootame kasvu 2,3%. 2026. aastal veab kasvu valdavalt sisenõudlus – valitsus- ja erasektori tarbimine ja investeeringud. Välisnõudlus jätkab samuti taastumist ning 2027. aastal ekspordi kasv kiireneb. Majanduse taastumist muudab vaevalisemaks sõjategevus Lähis-Idas, millega kaasneb energiahindade tõus ning teadmatus toormeturgude pakkumise normaliseerumise osas.

Majapidamiste tarbimist toetavad tulumaksusüsteemi muudatus, hinnakasvu aeglustumine ning paranev kindlustunne. 2026. aastal peaks eratarbimine taas selgelt kasvama. Ühtlase maksuvaba tulu kehtestamine 700 eurot kuus tõstab keskmist netopalka oluliselt, kuid erineva sissetulekuga inimestele on kättesaadava töötasu kasv ebaühtlane.

Lähiaastatel toetab investeeringute kasvu eelkõige valitsussektor riigikaitse ja Rail

Balticuga seotud kulutuste kaudu. Tasapisi paranev majanduskeskkond on loonud eeldused ka erasektori investeeringute kiiremaks kasvuks.

Pärast kaks aastat kestnud langust, mil Eesti ekspordimahud vähenesid ligikaudu kümnendiku võrra, pöördus eksport välisnõudluse elavnemise toel 2025. aastal taas kasvule. Seejuures edestas Eesti ekspordi kasv välisnõudluse kasvu, mis tähendab, et Eesti ekspordi turuosa suurenes. **Järgmistel aastatel ootame, et Eesti ekspordi kasv järgib enam-vähem välisnõudluse arengut.**

2026. aastal tõusevad tarbijahinnad 4%. Kuigi Lähis-Ida konflikt toob kaasa energia kallinemise, võimaldab toiduainete ja teenuste tagasihoidlikum hinnatõus ning administratiivsete meetmete mõju vähenemine inflatsioonil aeglustuda.

Prognoosi riskistsenaariumis on majanduse kasv sel aastal oluliselt aeglasem, kõigest 0,8%, ja hinnakasv on oluliselt kiirem. Riskistsenaariumis oleme eeldanud püsivamaid energia tarneraskusi, sh nafta hinna püsimist

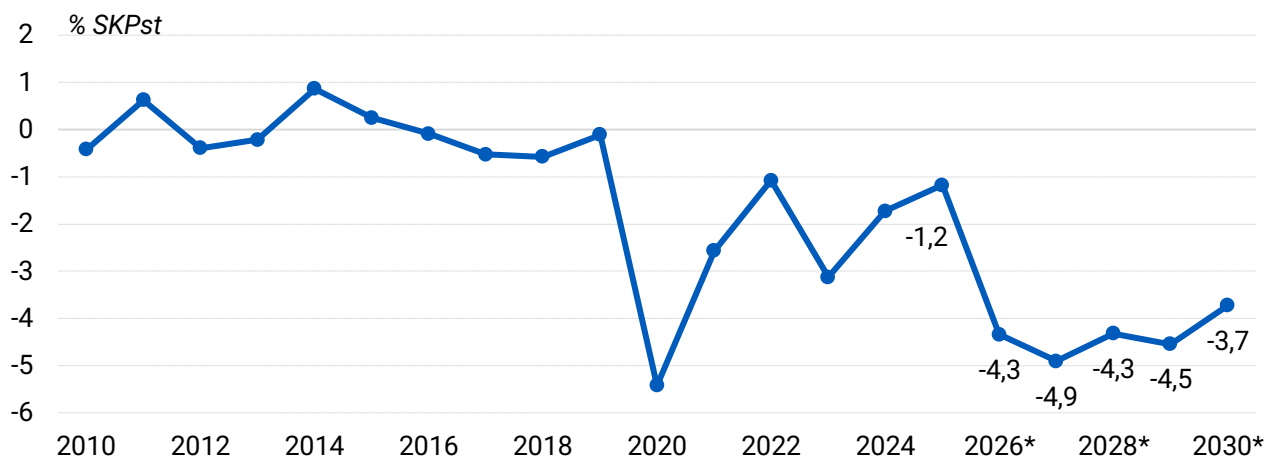
tasemel 120 dollarit barreli kohta järgneva poole aasta jooksul.

Riigi rahanduses on olukord lähiaastatel pingeline. **Tänavu kasvab eelarvepuudujääk kaitsekulude tõusu ja tulumaksu muudatuste toel 4,3 protsendini SKPst. Järgmisel aastal kasvab puudujääk aga 4,9 protsendini, sest kaitsekulud suurenevad veelgi ning valitsussektori investeeringud on tiptasemel: jätkub välisvahendite intensiivne kasutamine ja Rail Baltica ehitus käib täismahus. Seejärel**

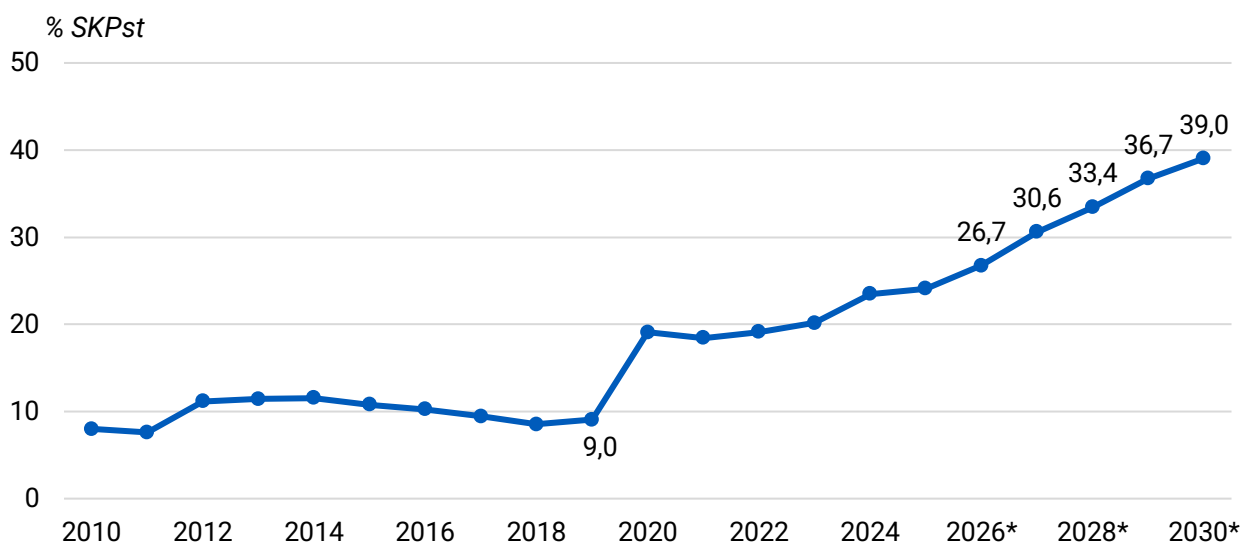
hakkab puudujääk sammhaaval kahanema, jõudes 2030. aastaks 3,7 protsendini SKPst.

Valitsussektori võlakoormus suureneb 2026. aastal 26,7 protsendini SKPst. See on tingitud kasvavast puudujäägist ning tõusvast võla intressimäärast. Riigikassa intressikulu on 245 miljonit eurot, mõnevõrra kõrgem, kui sügisel prognoositi. Samuti suurendab järgnevatel aastatel negatiivne rahavoog võlakoormust ja seda keskmiselt kolme protsendipunkti võrra aastas. Nii ulatub võlg 2030. aastaks 39 protsendini SKPst.

Joonis 1. Valitsussektori nominaalne eelarvepositsioon, % SKPst

Joonis 2. Valitsussektori võlakoormus, % SKPst

1 MAKROMAJANDUSPROGNOOS

1.1 Majandusaktiivsus ja pakkumine

Majandus pöördub sel aastal selgemalt kasvule, kuid majanduse taastumist muudab vaevalisemaks energiahindade ja ebakindluse tõus Lähis-Idas toimuva sõjategevuse tõttu.

Ootame 2026. aastaks 2,3protsendilist SKP kasvu, mis 2027. aastal kiireneb 2,5 protsendini. Ettevõtete investeeringuid toetab paranev välisnõudlus, sisendihindade kasvu mõningane aeglustumine ning eelmiste aastatega võrreldes mõnevõrra madalamad intressimäärad. Ettevõtete valmisolek uusi töötajaid palgata on aga praegu madalam tavapärasest tasemest. **Majanduse taastumist muudab vaevalisemaks energiahindade ja ebakindluse tõus Lähis-Idas toimuva sõjategevuse tõttu.**

Tööstussektori toodangumahud kasvavad sel ja järgmistel aastatel tõenäoliselt mõõdukalt. 2025. aastal kasvasid töötleva tööstuse toodangumahud aastatagusega võrreldes natuke. 2025. aasta lõpus olid töötleva tööstuse toodangumahud ligikaudu 5% väiksemad kui 2021. aastal, samas kui ekspordikäive oli ligikaudu 20% suurem kui 2021. aastal. Viimastel aastatel on Eesti töötleva tööstuse tootjahinnad kasvanud rohkem, kui need on kasvanud meie mitmete oluliste ekspordi sihtriikide töötlevates tööstustes, ja Eesti töötleva tööstuse kulukonkurentsivõime võib olla halvenenud. Investeeringud töötlevas tööstuses on viimastel aastatel langenud, kuid nõudluskeskkonna paranedes peaksid need taas tugevnema.

Ehituslube väljastati 2025. aasta teisel poolel eluhoonetele ja mitteiluhoonetele kokku ligikaudu 16% suuremale pinnale kui aasta tagasi samal perioodil. **See annab alust prognoosida, et lähematel kvartalitel võib ehitustegevus hoogsam olla.** Ehitustegevust suurendavad ka valitsussektori investeeringud.

Teenustesektori osakaal majanduses jääb järgmistel aastatel tõenäoliselt suhteliselt kõrgele tasemele. Info ja side tegevusala osakaal SKPs on Eestis Euroopa Liidu üks suuremaid. Info ja side tegevusala sees on Eestis suurim tegevusala programmeerimine¹, mis andis 2025. aastal ligikaudu 72% sektori puhtast lisandväärtusest. Programmeerimise tegevusala kindlustunne oli 2025. aastal küll tavapärasest nõrgem, kuid see paranes aasta jooksul.

Ka maismaaveonduse tegevusala kindlustunde indikaator paranes 2025. aasta jooksul. Maismaatranspordi tootjahindade kasv kiirenes 2025. aasta jooksul. Need näitajad viitavad, et nõudluskeskkond maismaaveonduses võib olla veidi paranenud. Maismaaveonduse tegevusala ettevõtted nägid 2026. aasta esimese kvartali alguses äritegevust kõige enam piirava tegurina siiski just nõudluse vähesust. Samas on viimastel kvartalitel selliste ettevõtete osakaal varasemaga võrreldes pisut vähenenud ja suurenenud on nende ettevõtete osakaal, kelle jaoks peamine piirav tegur on tööjõu nappus või teised tegurid. **Veonduse ja laonduse tegevusala osakaal majanduses on langenud ning prognoosime, et järgmistel aastatel jääb see osakaal suhteliselt väikeseks.** Lähiajal muudab tegevusala olukorda keerulisemaks Lähis-Ida konfliktist põhjustatud kütusehindade tõus.

Majutuse ja toitlustuse tegevusala ning kaubandussektori müük võib käesoleval aastal paraneda seoses üldiselt paraneva majanduskeskkonnaga, aga ka tulumaksusüsteemi muudatusega. Majutatud turistide arv oli 2025. aasta detsembris suurem kui

koroonakriisieelse 2019. aasta detsembris – seda nii sise- kui ka välisturistide poolest. Jaekaubanduse² müügitulu on pärast vahepealset langust kasvanud alates 2024. aasta sügisest, kuid hindade kasvu arvesse võttes on müügitulu kasvanud vähem.

1.2 Sisenõudlus

Tarbijate kindlustunne on paranenud, kuid tarbimiskäitumine on endiselt ettevaatlik. Elanike maksudejärgne tulu kasvab 2026. aastal kiiresti, kuid hinnatõus võib taas kiirenedada. Uued ebakindluse allikad võivad pärssida tärkavat investeerimishuvi.

Viimased kaks aastat on Eesti eratarbimise kogumaht püsinud paigal. Viirusekriisist tingitud sündsäästmise, teise pensionisamba varade vabanemine ja energiahindade järsk tõus tekitasid eratarbimises aastatel 2020-2023 suuri kõikumisi. Pärast 2023. aasta langust on aastatel 2024-2025 püsinud eratarbimise maht muutumatuna. 2024. aastal keskmise palga kasv aeglustus veidi, kuid hinnatõus aeglustus vaatamata käibemaksutõusule oluliselt rohkem. Kuna tarbijate kindlustunne oli madal, siis suurenes elanike säästmise ja eratarbimine ei kasvanud, kuigi võimalused selleks olid olemas. 2025. aastal jäi töökohti vähemaks ja tõusis ka tulumaksu määr, mistõttu maksudejärgne palgatulu ei kasvanud. Tarbijahinnad tõusid aga 4,8%. Elanikkonna sissetulekuid tervikuna aitasid kasvatada sotsiaalsiirded, kuid eratarbimine jäi taas eelneva aasta tasemele. Kokkuvõttes oli 2025. aasta eratarbimise tase Eestis pea 8% kõrgem kui 2019. aastal, enne erinevate vapustuste algust. Samas on Eesti elanikkond selle ajaga kasvanud 3,4%.

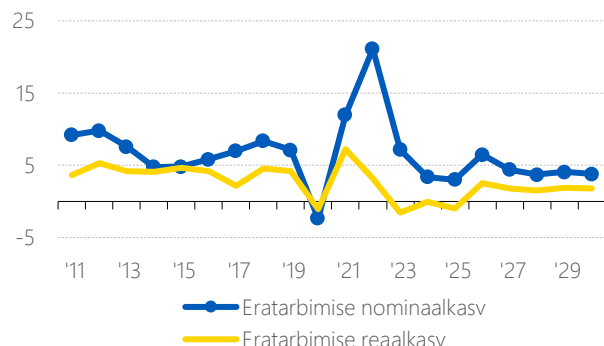
Automaksu kehtestamine oli üheks põhjuseks, miks eratarbimine jäi ka 2025. aastal nõrgaks. Automaksuga seoses oli esialgne prognoos, et sõidukite soetamine stabiliseerub ühe aasta jooksul mõnevõrra madalamal tasemel kui enne maksu kehtestamist. 2025. aasta jooksul seda aga ei juhtunud erinevatel põhjustel. Esiteks ei

osatud automaksu planeerides ette näha tulumaksutõusu, mis tegi olematuks maksudejärgse palgatulu kasvu. Teiseks alahinnati inimeste emotsionaalset reaktsiooni autode maksustamisele, kuna enamiku autode puhul jäaks registreerimistasu suhteliselt väikeseks, alla 5% auto turuhinnast. Ja kolmandaks, aasta jooksul spekulatiivse võimalusega, et pärast tulevasi riigikogu valimisi automaks kaotatakse. See kõik ei lubanud autoturul 2025. aastal normaalselt taastuda.

2026. aastal peaks eratarbimine taas selgelt kasvama. Jõulise tõuke töötajate netosissetulekute kasvuks annab tulumaksureform, mis jätab keskmise palga saajale ka ilma tööandjapoolse palgakasvuta kätte pea 10% rohkem raha kui 2025. aastal. Sellele lisandub prognoositav 5% palgatõus. Siiski ei võida maksureformist kõik töötajad sama palju. Näiteks 1500-eurose palga puhul on võit maksumuudatusest 4,7% ja 1200-eurose palga puhul 1%. Siiski võib loota, et aasta jooksul olukord tööturul paraneb ja kasvama hakkab ka hõive. Risk elanike ostujõu kasvule tuleb puhkenud sõjast Lähis-Idas. Prognoosi eelduste fikseerimise ajal kehtinud toornafta hinnaootuste põhjal jääb inflatsioon 2026. aastal 4% juurde. Kuigi tarbijate kindlustunne on viimase poole aastaga oluliselt paranenud, pärsib puhkenud uus sõda ja sellest tulenev üldine ebakindlus ja

hinnatõusu kiirenemine ilmselt tarbimist. Prognooši kohaselt jääb eratarbimise kasv 2026. aastal elanike ostujõu kasvule alla, kuid edaspidi liiguvad need näitajad samas tempos.

Joonis 3. Eratarbimise nominaal- ja reaalkasv (% v.e.a.)

Ettevõtlussektori investeeringute maht on olnud viimastel aastatel tagasihoidlik, kuid seda on kompenseerinud valitsussektor. Ettevõtete investeeringud on vähenenud juba neli aastat järjest, kuid 2025. aasta lõpus langus peatus. Väheste investeeringute taga on keskpärane majanduskeskkond, mistõttu on tööstuses tootmisvõimsusi piisavalt ning ehitusmahud on väikesed. Investeeringud arvutustehnikasse ja intellektuaalomandisse on siiski kasvanud. 2025. aastal vähenesid kolmandiku võrra ka ettevõtete

investeeringud transpordivahenditesse, mis olid paljuski mõjutatud mootorsõidukimaksust. Majapidamiste eluasemeinvesteeringute kasv eelmisel aastal taastus alanenud laenuintressimäärade toel ning eluasemeturul on laenamisaktiivsus selgelt kasvutrendil. Valitsussektori investeeringute kiiret kasvu toetasid 2025. aastal kaitsetstarbelised investeeringud.

Lähiaastatel toetab investeeringute kasvu eelkõige valitsussektor riigikaitse ja Rail Balticuga seotud kulutuste kaudu. Tasapisi paranev majanduskeskkond on loonud siseriiklikud eeldused ka erasektori investeeringute kiiremaks kasvuks. Viimastel nädalatel kiirelt kerkinud naftahind ning sellega seotud ebakindlus ja intressimäärade võimalik tõstmine aga varjutab taas tulevikuväljavaateid. See tähendab, et prognoosi aluseks olev väliskeskkond võib osutada eeldatust nõrgemaks ning sedakaudu investeerimisvajadust vähendada. Prognoosi kohaselt kasvavad investeeringud kõigis sektorites, kuid kõige jõulisemalt 2026. ja 2027. aastal valitsussektoris.

1.3 Eksport

Ekspordi turuosa välisturgudel suurenes 2025. aastal taas. Kasvanud väliskeskkonna riskide taustal ekspordi kasv aeglustub tänavu.

Maailmakaubanduse kasv oli 2025. aastal viimaste aastate kiireim maailmakaubanduse elavnemise ja tollitariifide eelse aktiivsema kaubaveo tõttu USA-sse (4,2%). Tollitariifide jõustumise järgselt on USA impordimahud languses, mida on osaliselt kompenseerinud Aasia riikide elavnemine kaubavahetusel. Ka EL27 kaubavahetus elavnes, mida aasta lõpus vedas hoogustunud kaupade import 5%se kasvuga.

Pärast kaks aastat kestnud langust, mil Eesti ekspordimahud vähenesid pea kümnendiku, **pöördus eksport välisnõudluse elavnemise toel 2025. aastal taas kasvule**. Kaupade ja teenuste eksport suurenes 5%, millega suutsime ekspordi turuosa välisturgudel pärast paari vaheaastat taas kasvatada. Kodumaist päritolu kaupade väljavedu hakkas taastuma, samas tulenes oluline osa kasvust re-ekspordist ehk läbi Eesti veetavatest kaupadest.

Eesti päritolu kaupade ekspordi kasv on muutunud laiapõhjalisemaks, aga enamikes kaubagruppides on kasv veel tagasihoidlik. Puidu ja puidutoodete, puitmajade, toidukaupade (piimatooted) ning masinate ja seadmete komponentide väljavedu on kasvanud rohkem. Re-ekspordi kasvu panustasid eelkõige sõiduautode suurenenud vedu Läti ja Leedu suunal, toidukaubad ning suurenenud Soome-Läti vahelised gaasivood.

Sihtturgude lõikes suurenes Eesti päritolu kaupade eksport enim Poola (masinate ja seadmete komponendid ning puidutooded) ja Singapuri (põlevkiviõli). Eksporditraditsioonilistele turgudele nagu Rootsi ja Saksamaale on kasvule pöördunud. Kui Saksamaa-suunaline kasv on laiapõhjalisem, siis Rootsi puhul on tegu valdavalt sideseadmetega,

mis peegeldab USA tollitariifide jõustumise järgselt toimunud ekspordi ümbersuunamist. Kaubavedu Soome on jätkuvalt languses sealse nõrga konjunktuuri tõttu. Olukorras, kus Põhjamaade turud olid möödunud aastal veel nõrgapoolsed ning tollitariifide järgselt on kaubavedu USA-sse languses, on ekspordivad ettevõtted leidnud kasvuvõimalusi Kesk-Euroopa turgudel.

Teenuste ekspordi taastumine oli möödunud aastal äriteenuste toel tugev (+6%). Äriteenuste müük mitteresidentidele suurenes viiendiku võrra, hõlmates ettevõtluse tugiteenuseid ning konsultatsiooni- ja reklaamiteenuseid. Suuremat eksporditulu teeniti ka töötlemisteenustelt ning kõrgema lisandväärtusega IT teenustelt. Veoteenuste eksport oli kolmandat aastat languses. Maanteevedude osas hakkab silma välisvedajate osakaalu suurenemine, viidates ilmselt sektori konkurentsivõime nõrgenemisele.

Ettevaatavad indikaatorid viitasid aasta alguses euroala majandusväljavaadete tugevnemisele ning tööstussektori PMI indeks oli uute tellimuste toel viimaste aastate kõrgeim. **Märtsikuine PMI koondindeks, mis arvestab ka Lähis-Ida konflikti esimesi mõjusid, taandus 10 kuu madalaimale tasemele** tulenevalt sisendhindade kiirest tõusust, tarneaegade pikenedamisest ja teenuste sektori nõrgenenud väljavaatest.

Geopoliitilised sündmused Lähis-Idas mõjutavad kogu maailmamajandust laiemalt, suurendades määramatust ja negatiivseid riske edasiste arengute osas. Pärsia lahe kriisiga kaasnevad tagajärjed alles hakkavad esile tulema. Euroala ja peamiste kaubanduspartnerite majanduskasvu ja impordinõudluse ootused kujunevad madalamaks võrreldes varasemate

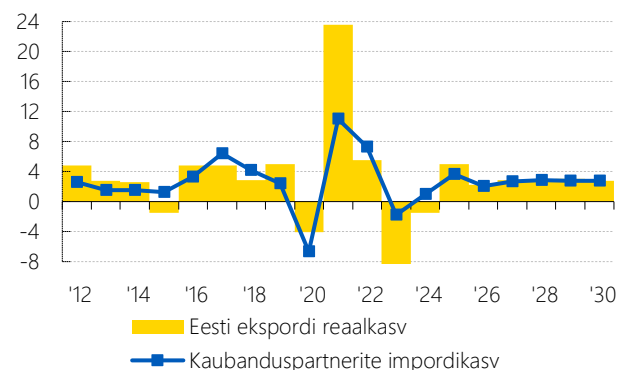
prognoosidega. Baasprognoosis aeglustub välisnõudluse kasv 2026. aastal 2,1%ni, kiirenedes seejärel 2027. aastal 2,7%ni. Kuigi energiakriis pärsib tänava välisnõudlust, hakkavad kaubanduspartnerite importi selgemalt panustama suurenevad kaitsekulutused.

Möödunud aasta kinnitas varasema ajaloo seoseid, et impordinõudluse taastumine tagab ka Eesti ekspordi kasvurajale pöördumise vähemalt samas ulatuses. Aasta alguses on Eesti eksport mõjutatud aastatagusest USA tariifide-eelsest kaubavahetuse hoogustumisest tingitud baasefektist. **Arvestades ka Lähis-Ida sündmustest tuleneva välisnõudluse tagasihoidlikuma kasvuga, aeglustub Eesti ekspordi kasv 2026. aastal 2,2%ni.** Eeldades energiakriisi leevenemist, toob 2027. aasta kaasa kasvu taastumise välisturgudel ning ekspordi kasv kiireneb 2,9%ni, ületades sellega veidi kaubanduspartnerite impordinõudlust.

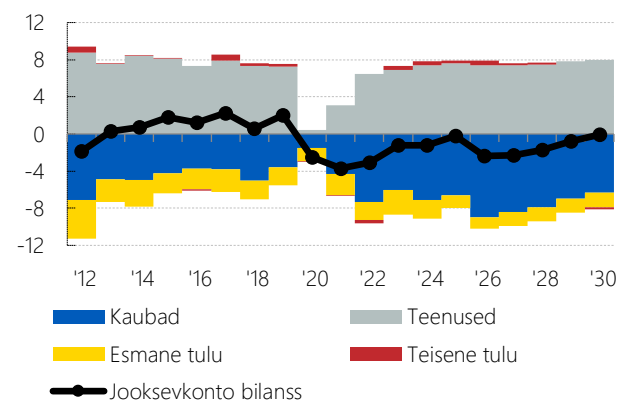
Jooksevkonto puudujääk oli mullu viimaste aastate väikseim (-0,2% SKPst). Ekspordi taastumine ja mitteresidentide Eestis teenitud investeerimistulu vähenemine toetasid välistasakaalu paranemist. Mahukad kaitseinvesteeringud ja valitsussektori suurenev investeerimisaktiivsus põhjustavad jooksevkonto puudujäägi suurenemise lähiaastatel. Ekspordil tuginev majanduskasv ning välisvahendite

tagasihoidlikum maht tähendab prognoosiperioodi lõpuks jooksevkonto puudujäägi taandumist.

Joonis 4. Ekspordi areng (%)

Joonis 5. Jooksevkonto struktuur (% SKPst)

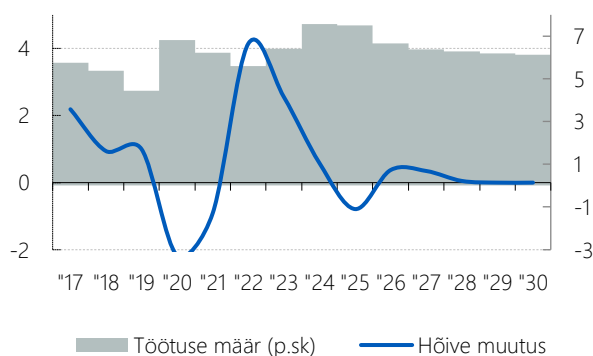
1.4 Tööturg ja palgad

Tööturu olukord paraneb tasapisi, erasektoril on tänavu selgemad plaanid lisatöötajõu palkamiseks. Ühetaolise maksuvaba tulu kehtestamine vähendab palgatõusurveid.

Tööturu olukord paraneb tasapisi. Vaatamata majanduse kergele kasvutrajektorile pöördumisele jätkus 2025. aastal tööhõive mõõdukas vähenemine. Ettevõtted on eelmisest kriisist õppinud: töötajaid ei lasta kergekäeliselt lahti, sest uue kasvutsükli saabudes võib töötajõu leidmine osutuda keeruliseks. See ettevaatlikkus on pehmandanud lööki tööturule ning tulemuseks on see, et juba praegu on tööpuuduse määr lähedane Eesti loomuliku tööpuuduse määrale, mis on umbes 6 protsenti.

Hõive veel tervikuna ei kasva. Siiski on mitme tegevusala puhul positiivseid märke. Töötajate arv pöördus eelmisel aastal kasvule mitmes teenindussektori harus, nt jae- ja hulgi-kaubanduses ning kutse-, teadus- ja tehnikaalases tegevuses. Samuti on töötajaid juurde palgatud ehituses, kuigi 2022. aasta tipuga võrreldes on neid paari tuhande võrra vähem. Sisuliselt on peatunud töötajate arvu langus tööstuses.

Joonis 6. Tööturu areng (%)

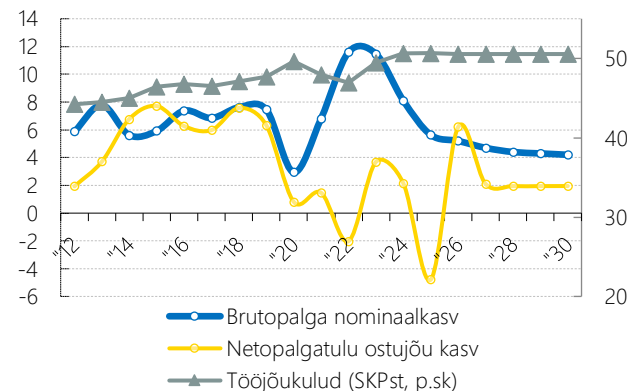

Erasektoril on positiivsed ootused töötajate arvu kasvatamiseks. Erasektor agregeeritult eelmisel aastal veel töökohtade arvu ei suurendanud. Samas annavad ettevõtete positiivsemaks pöördunud ootused alust selleks, et tänavu koos majanduse selgema taastumisega hakatakse ka lisatöötajõudu palkama. Samas ei saa oodata väga

kiiret tööhõive kasvu, sest tööturul osalemise määr on juba kõrge ning töötajõu, eriti oskustöötajõu pakkumine piiratud, mis seab kasvule loomuliku lae (vt joonis 6).

Palgakasv aeglustub. Kui 2022.–2023. aastal kerkisid nominaalpalgad inflatsioonisurve tõttu üle 11 protsendi aastas, siis 2025. aastal oli kasv 5,6 protsenti ning prognoosiperioodi lõpuks taandub see 4 protsendi lähedale (vt joonis 7). Kui 2023. ja 2024. aastal vedas kasvu riigisektor, siis 2025. aastal oli palgakasvu mootoriks erasektor. Avaliku sektori palgakasv on raugenud eelarvekärbete tulemusena ning tervishoiutöötajate palgakokkuleppes ette nähtud madala palgakasvu tõttu. 2026. aastaks ootame palgakasvu aeglustumist 5,2 protsendini, mis on põhjustatud nii hinnatõusu tempo raugemisest kui ka tulumaksustamise muudatustest.

Joonis 7. Palga areng (%)

Palga ostujõud taastub visalt. Kuigi brutopalk oli 2025. aastal veidi üle 50% kõrgem, kui koroonakriisi eel, ei ole palgatulu ostujõu areng olnud nii hoogne. Palgatulu tegelikku ostujõudu mõjutab nii hinnatõus kui ka tulude maksustamine. Kuigi 2025. aastal kasvas brutopalk 5,6%, siis selle ostujõud vähenes 2,7%. Seda mõjutas nii hinnatõus kui ka tulumaksu määra tõus. 2026. aastal muudab ühetaolise maksuvaba tulu kehtestamine netopalka

dünaamikat oluliselt. Keskmise palga saaja ostujõud kasvab märgatavalt ning jõuab tagasi 2021. aasta tasemele (vt joonis 8). Palgatulu seisukohalt pole pilt nii ilus – 2021. aasta netopalgatulu ostujõud töötaja kohta taastub alles 2027.-28. aastaks. See on seotud sellega, et madalapalgaliste puhul on maksuvaba tulu mõju minimaalne ning ka töötajate arv on suurem kui 2021. aastal.

Töäjõukulude osakaal majanduses püsib kõrge. Selle taga on mitu tegurit: majanduse liikumine teenustepõhisemaks, sissetulekute lähenemine jõukamatele naaberriikidele ning tööjõupuudusest tulenev palgasurve. Erasektor püüab töötajate hoidmiseks hoida nende sissetulekute kasvu inflatsioonist kiiremana, mis on

1.5 Tarbijahinnad

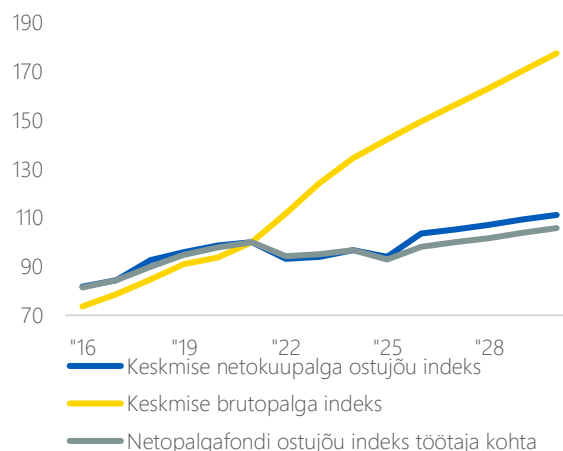
Lähis-Ida kriis toob kaasa kütuse ja gaasihindade kiire tõusu. Inflatsiooni pidurdumist võib oodata järgmisest aastast.

Möödunud aasta esimene pool tõi kaasa inflatsiooni kiirenemise, tipnedes suvel 6% juures. Hinnatõus hakkas taanduma sügisel ning jätkus ka 2026. aasta alguses. Veebruaris, enne Lähis-Ida konflikti süvenemist, aeglustus tarbijahindade tõus viimase 1,5 aasta madalaimale tasemele - 3,1%ni.

Tõusnud toidutoorme hinnad välisurgudel, vaba aja teenuste kallinemine ning lisandunud maksumeedmed hoidsid eelmisel aastal hinnatõusu kiirena. Hinnatõusu pehmendas energiakandjate odavnemine ning euro tugevnemine dollari suhtes. Elektri börsihind oli kasvanud taastuenergia toodangu ja taastunud ligipääsu tõttu soodsale Põhjamaade elektrile viimaste aastate madalaim, võimaldades pakkuda soodsamat elektrit kodutarbijatele. OPEC+ riikide ülepakkumise ja USA tollitariifidest põhjustatud ebakindluse tõttu oli nafta hind langustrendil, mida võimendas sügisel alanud tanklatevaheline hinnasõda.

tõenäoliselt peamine põhjus, miks me olulist palgakasvu aeglustumist ei näe.

Joonis 8. Netopalga ostujõu areng (2021=100)

Toiduainete hinnatõus oli laiapõhjaline, mis põhines valdavalt kõrgematel impordihindadel. Suuremal määral kallinesid mittealkohoolsed joogid (mahlad, kohv), magusained ning puuvili. Toormete hinnad pöördusid aasta teisel poolel langusesse, mis soodustas toiduainete hinnatõusu taandumist ka siinsel turul. Toodangumahu kasvu ja suurenenud varude mõjul langes suvise kõrgtasemega võrreldes peamistest toidutoormetest enim piimatoodete hind, mis osaliselt kandus ka siinsetesse letihindadesse. Kuigi toidu hinnad tõusid mullu 7%, ei teeninud kaupmehed sellest lisatulu. Sellele viitab ettevõtlusstatistika, mille kohaselt jaekettide kasumid vähenesid möödunud aastal ning marginaalid olid viimaste aastate keskmisest väiksemad. Arvestades tarbijate hinnatundlikkust ning palgatulu ostujõu langust, tuli jaekettidel tarbijate ligimeelitamiseks rohkem sooduspakkumisi teha.

Alusinflatsiooni kiirenemist põhjustas teenuste kallinemine. Meditsiiniteenuste hinnakirja uuendamisel oli tuntav mõju tarbijahindadele. Suvised suurüritused ning heitlik ilm kergitasid reisiteenuste hindu. Seevastu tööstuskaupade hinnatõus on tagasihoidlik, jäädes 1% juurde. Suurimat mõju avaldab riiete ja jalatsite odavnemine.

Eelarvepositsiooni tugevdamiseks ja kasvanud julgeolekukulude katmiseks kehtestatud maksumeetmed avaldasid mullu oma mõju ka inflatsioonile. **Käesoleval aastal maksumeetmete panus hinnatõusu väheneb**, sest inflatsiooni-arvestusest langeb välja mootorsõidukimaksu ning kõrgema käibemaksumäära mõju.

2026. aastal tõusevad hinnad 4%. Kuigi Lähis-Ida konflikti süvenemine toob kaasa energia kallinemise, võimaldab toiduainete ja teenuste tagasihoidlikum hinnatõus ning administratiivsete meetmete mõju vähenemine inflatsioonil aeglustuda.

Konflikti mõjud avalduvad esmajoones kõrgemates kütusehindades ning kanduvad paarikuulise nihkega gaasihindadesse. Määramatus edasiste arengute osas on suur. Mida pikemaks ajaks jääb Hormuzi väin suletuks, seda selgemalt kanduvad tõusnud kütusehinnad ka teistesse majandussektoritesse (transport, põllumajandus, teatud tööstusharud). Arvestades energiakriisiga kaasnenud suurt hinnatõusu, siis on prognoosis arvestatud, et ettevõtted lisavad kasvanud kulud lõpphindadesse.

Teistest energiakandjatest kujuneb ka elektri börsihind tänava mõnevõrra kõrgemaks, mis

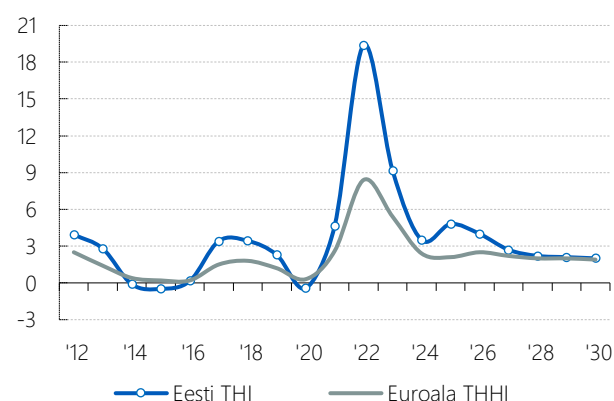
1.6 Majanduse kasvupotentsiaal ja majandustsükli hinnang

Majandusolukorrast tingitud negatiivne mõju eelarvele on taandumas. Hinnangu aluseks on rahandusministeeriumi uue meetodika kohane eelarve tsüklilise mõju hinnang (vt täpsemalt Lisa 2), mis jõuab käesoleval aastal tasakaalu

koos lisandunud tasudega tähendab elektriarvete suurenemist majapidamistele. Toiduhindade tõus pidurdub tänava, mida soodustab toorainete hinnalangus möödunud aasta kõrgtasemelt. Teenuste ja tööstuskaupade hinnamuutust näitav alusinflatsioon aeglustub aastataguste hinnatõusude väljataandumise mõjul. Teisalt on majandust turgutava mõjuga tulumaksureform, mis võimaldab majapidamiste tarbimiskulutusi suurendada ja kaupmeestel seeläbi marginaale taastada. Energiakriisi kaudsed mõjud kanduvad samuti selle aasta jooksul hindadesse.

2027. aastal aeglustub inflatsioon 2,7%ni ja 2028. aastal 2,2%ni. Lähis-Ida kriisist mõjutatud energiahinnad stabiliseeruvad madalamal tasemel. Alusinflatsiooni panustab 2027. aastal majandusaktiivsuse suurenemine, järgnevatel aastatel alusinflatsioon aga aeglustub kooskõlalises tagasihoidlikuma palgakasvuga.

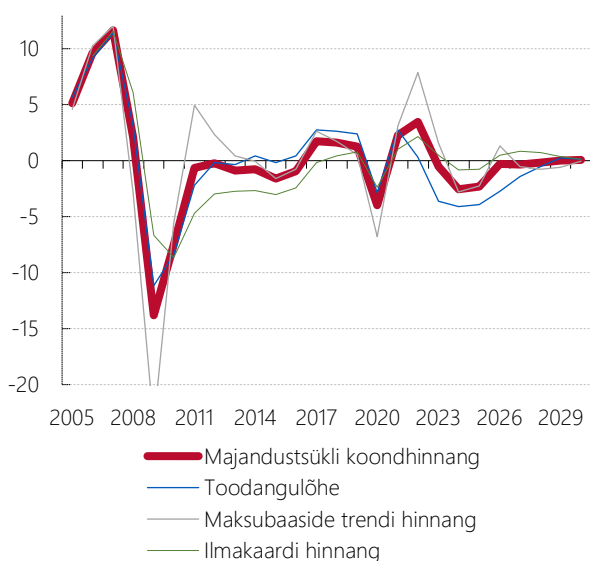
Joonis 9. Hindade dünaamika (%)

lähedale (vt joonis 10). Kui aastatel 2022-24 toimus majandus selgelt allpool oma potentsiaalset taset, siis majanduskasvu taastumine aitab negatiivsel toodangulõhe sulguda, mis väljendub ka ilmakaardi aluseks

olevate majandusnäitajate soojemates toonides. Samuti kasvavad käesoleval aastal üle oma trendkasvu maksulaekumiste aluseks olevad tarbimiskomponendid – eratarbimine ja valitsussektori tarbimine. See tähendab, et majanduse struktuurist tulenev negatiivne mõju eelarvepositsioonile taandub käesoleval aastal oluliselt. Kombineeritud majandustsükli hinnang püsib tasakaalulähedane kogu prognoosiperioodi jooksul.

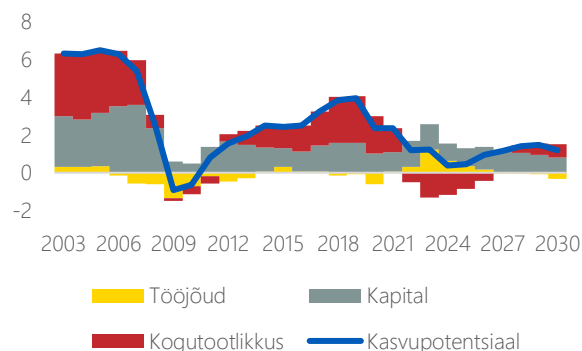
Joonis 10. Majandustsükli koondhinnang ja selle komponendid (% SKPst)

Majanduse pikaajaline kasvuvõimekus on nõrgenenud. Kui enne finantskriisi peeti Eestile jõukohaseks umbes 6-protsendilist aastakasvu ning enne koroonakriisi 3-protsendilist aastakasvu, siis nüüd jäävad hinnangud 1-2 protsendi vahele (vt joonis 11). See tähendab, et majanduse jõukamatele riikidele järgi jõudes väheneb ka konvergentsi tempo. Lisaks on meie majandus viimastes kriisides oluliselt pihta

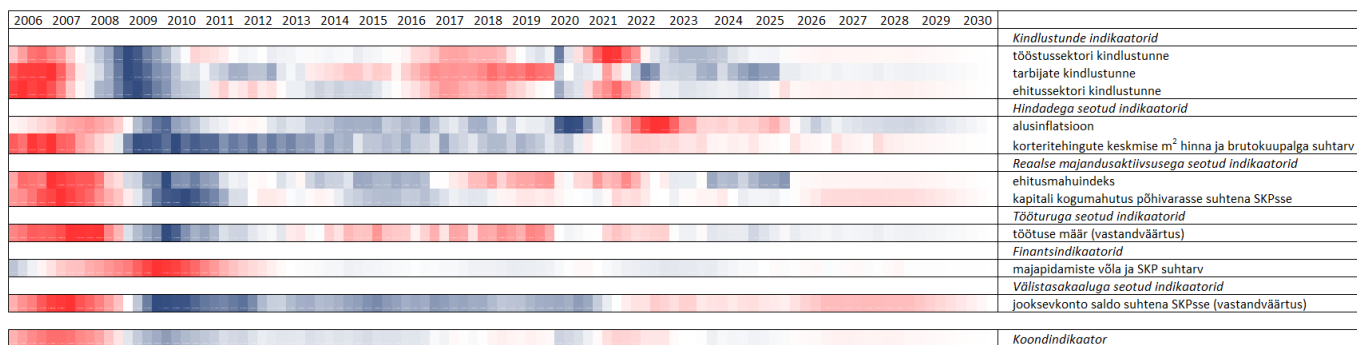
saanud. Tehniliselt väljendub see tootlikkuse madalamas panuses majanduskasvu. Sisuliselt peegeldab see aga katkiseid tarneahelaid, järsult suurenenud hinnataset ning muutunud julgeolekukeskkonda. Ka tööjõu panus jääb vananeva rahvastiku tõttu tagasihoidlikuks ning erasektori pessimism hoiab tagasi kapitaliinvesteeringuid.

Joonis 11. Panused majanduse kasvupotentsiaali (%)

Rahandusministeeriumi Eesti majanduse ilmakaardi koondindikaator näitab, et majanduse olukord paranes 2025. aasta neljandas kvartalis ja jõudis kergelt negatiivsest temperatuurist tasakaalulähedasse seisundisse. Soojemat temperatuuri võrreldes kolmanda kvartaliga näitasid erinevad ilmakaardi indikaatorid: kindlustunde indikaatorid, kapitali kogumahutus põhivarasse suhtena SKPse ning töötuse määr. Hinnaindikaatorid lähenesid neljandas kvartalis oma tasakaalutasemetele. Ilmakaardi koondindikaatori hinnangu prognoosi kohaselt soojeneb majandus sel ja järgmisel aastal, kuid jääb siiski enam-vähem tasakaalu lähedale (vt joonis 12).

Joonis 12. Eesti majanduse ilmakaart

Allikas: Rahandusministeeriumi arvutused ja koostatud; andmete allikad Eesti Pank, Euroopa Komisjon, Eurostat, Maa- ja Ruumiamet (tehingute andmebaas), statistikaamet, Rahandusministeeriumi prognoos

2 RAHANDUSPROGNOOS

2.1 VALITSUSSEKTORI EELARVEPOSITSIOON

Eelarvega võrreldes kasvavad sel aastal nii maksutulud kui ka investeeringukulud, mis kokkuvõttes vähendavad pisut eelarves oodatud puudujääki. Järgnevatel aastatel lisandub kulusid tuludest enam, mis paisutab puudujäägi üle eelarvestrateegias seatud taseme.

Möödunud aastal kujunes eelarvepuudujäägi suuruseks 1,2% SKPst mis vastas viimasele rahandusprognoosile. Käesoleval aastal kasvab eelarvepuudujääk 4,3 protsendini SKPst ehk eelarves prognoositust pisut vähem. Puudujäägi kasv on tingitud nii hüppeliselt suurenevatest kaitsekulutustest, kui ka tulumaksumuudatustest, sealhulgas maksuvaba tulu tõus, mis kasvatab küll inimeste sissetulekut, kuid vähendab riigi maksulaekumist. Lisaks jõuab sel aastal haripunkti valitsussektori investeeringute maht – lisaks kaitseinvesteeringutele käib välisvahendite toel täismahus Rail Baltica ehitus.

Kinnitatud eelarvega võrreldes suurenevad prognoosis maksutulud peamiselt juriidilise isiku tulumaksu ja käibemaksu parema laekumise tulemusel. Samas suurenevad ka kulud investeeringutele ning intressikuludele. Prognoos ei arvesta veel Vabariigi Valitsuse poolt otsustatud, kuid seadusandlikult jõustamata kütuseaktsiisi tõusu ärajätmisega selle aasta maikuust.

Puudujäägi kasv üle 3 protsendi piiri on võimalik tänu kaitsekulude vabastusklauslile, mis lubab ajutiselt suuremat defitsiiti, sisuliselt kuni 4,5 protsendini SKPst. See on ajutine erand, mille lõppedes taastuvad endised eelarvereeolid alates 2030. aastast.

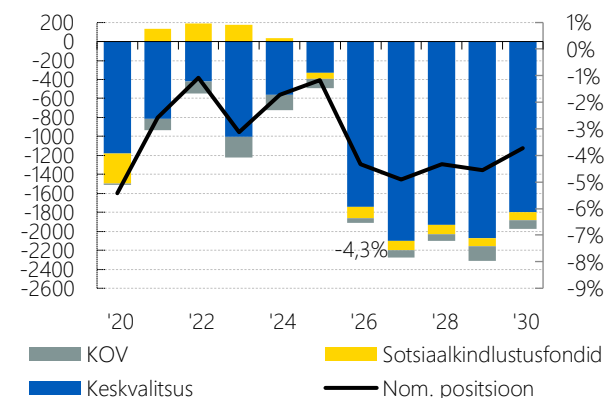
Prognoositavalt kasvab defitsiit järgmisel aastal 4,9 protsendini SKPst ja jääb ka tulevastel aastatel eelarvestrateegias seatud tasemest sügavamaks. Maksutulude kasv aeglustub ja see

ei kata enam kulude kasvu. Eelarvestrateegiaga võrreldes suureneb ka teiste valitsussektori tasandite negatiivne panus.

Võlakoormuse kasv kiireneb koos suurema puudujäägiga. Kui mullu kasvas see alla ühe protsendipunkti, siis sellest aastast alates lisandub võlga kiiremas tempos. Koos sellega suurenevad ka intressikulud, mis on prognoosiperioodil kõrgemad kui varasemates hinnangutes. Iga täiendav laenatud euro tähendab tulevikus püsikulu, mis vähendab eelarve paindlikkust.

Valitsussektor hõlmab keskvalitsust, sotsiaalkindlustusfonde ja kohalikke omavalitsusi. Nende tasandite tulude ja kulude täpsem jaotus selgub allolevates peatükkides, kuid üldpilt on selge: eelmisel aastal vähenenud puudujääk asendub tänava teadliku kulukasvu ja suurema puudujäägiga, mille mõju kandub edasi võlakoormusesse ja intressikuludesse.

Joonis 13. Nominaalne eelarvepositsioon (%SKP)

Allikas: Statistikaamet, Rahandusministeerium

Sotsiaalkindlustusfondide sektorisse kuuluvad Tervisekassa ja Eesti Töötukassa. **Tervisekassa** algne eelarve 2025. aastaks nägi ette 168 miljoni euro suurust puudujääki. Sotsiaalmaksu laekumine ületas seda ootust veidi ning ka kulude poolel jäid mitmed tervishoiuteenuste kuluread eelarvestatust veidi väiksemaks. Seetõttu lõpetati aasta ligi 88 miljoni euro suuruse puudujäägiga.

Nii selleks kui edasisteks aastateks ootame sarnases suurusjärgus eelarvepuudujääki, enamikel aastatel 90 miljoni euro lähedal, mis on umbes 3-4% kulude mahust. Efektivistamise tulemusena on Tervisekassa seadnud eesmärgiks hoida kulude kasvu samas tempos tulude prognoositava suurenemisega. See on samm tasakaalu poole, kuid puudujäägi täielikuks kaotamiseks sellest ei piisa. Selleks oleks vaja märksa ulatuslikumaid kulukärpeid. Sotsiaalmaksulaekumise prognoosi oleme võrreldes eelmise prognoosiga veidi vähendanud, mistõttu finantsseis on pisut negatiivsem kui viimases riigi eelarvestrateegias. Kulude kasvu loodetakse pidurdada teenuste hinnastamise ülevaatamise ja kallimate lisanduvate teenuste rangema hindamise kaudu.

Tervisekassa finantsiline jätkusuutlikkus on praegu tugevam kui varasemad prognoosid lubasid arvata. **Puudujääk on küll märkimisväärne, ent prognoosiperioodi jooksul reservid täielikult ei ammendu.** Samas ei jätku jaotamata tulemist sellisel arengurajal liikumisel 2030. aasta lõpuni. Hinnangus on kasutatud Tervisekassa 2026. aasta eelarvet, Tervisekassa poolt eelmise suveprognoosi jaoks ja sellel põhinevat uuendatud nelja aasta finantsplaani, Sotsiaalkindlustusameti poolt koostatud riigieelarvelise eraldise prognoosi ning käesoleva prognoosi kohast sotsiaalmaksu laekumise prognoosi, 2030. aastaks on eeldatud kulude kasvu 2029. aasta kasvutempos.

Töötukassa finantsseis on viimased neli aastat olnud stabiilne. 2022.-2024. aastal oli ülejääk 20-30 miljoni euro piires, mis hoidis reservid stabiilsena kulude suhtes. 2025. aasta lõpptulemus oli 19 miljonit eurot ülejääki. Kuigi jätkus eelnevate aastate stabiilne olukord, ületas see tulemus ootusi. Prognoositust vähem kulus tööturuteenustele ning veidi ka Töötukassa enda tegevuskuludele.

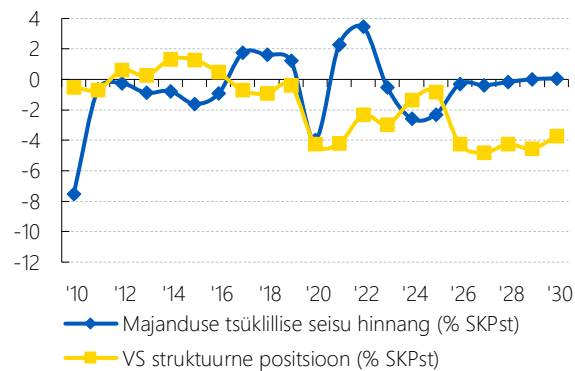
2026. aastal mõjutab Töötukassa seisu töötuetuse reform, mille käigus senine riiklik toetus asendatakse baasmääras töötuskindlustushüvitisega, mida rahastatakse töötuskindlustusvahenditest. Uue süsteemi kogukulu on tervikuna väiksem ning parandab valitsussektori koondseisu, kuid kuna kulu liigub keskvalitsuselt Töötukassale, tekib seal umbes 7 miljoni euro suurune puudujääk. Tegemist on ajutise olukorraga – järgnevatel aastatel taastub ülejääk ning reservid kasvavad nelja aastaga 600 miljonilt 690 miljoni euroni. Reservide suhe aastakuldesse püsib stabiilne või kasvab veidi. Hinnangus on kasutatud Töötukassa koostatud kulude prognoosi, mis põhineb käesoleva prognoosi eeldustel, samuti käesoleva prognoosi kohast töötuskindlustusmakse laekumise prognoosi.

Kohalike omavalitsuste eelarvepuudujääk, mis perioodil 2021-2024 oli vahemikus 0,23-0,39 protsenti SKPst, langes 2025. aastal 0,15 protsendile SKPst. **Ka perioodil 2026-2030 eeldame omavalitsuste puudujäägi jäämist keskmiselt 0,2 protsenti SKPst piiresse.** Ühelt poolt piirab defitsiidi suurenemist omavalitsuste vähenenud võimekus uusi kohustusi võtta, teiselt poolt toetab investeringuid kasvav välisabi ja CO₂ kvooditulust laekuv raha.

Valitsussektori struktuurne eelarvepositsioon oli möödunud aastal 0,8 -protsendises puudujäägis, kuid see suureneb tänava 4,2%ni SKPst. Kui viimasel kahel aastal oli majandusolukorral negatiivne mõju eelarvele, siis käesoleval ja

järgnevatel aastatel on mõju nullilähedane. See on tingitud sellest, et üldine majanduskeskkond soosib head maksulaekumist. Selle taga on tööturu tasakaalulähedane seis, üle trendkasvu küündiv hinnatõus ning eratarbimise kiirenemine. See tähendab, et tänavune nominaalse eelarvepositsiooni halvenemine on püsiva iseloomuga. Struktuurne positsioon arvutatakse nii, et nominaalsest puudujäägist eemaldatakse majandustsükli mõju ja ühekordsed tegurid. Käesoleval prognoosiperioodil ühekordseid ja ajutisi tegureid ei ole. Hinnangut majandustsükli kohta on kirjeldatud alapunktis 1.6 ning majandustsükli hinnangu meetodikamuudatust Lisas 2.

Joonis 14. Struktuurne eelarvepositsioon ja majanduse tsüklilise seisu hinnang (% SKPst)

Allikas: Statistikaamet, Rahandusministeerium

2.2 VALITSUSSEKTORI TULUDE PROGNOOS

Riigi tulude osakaal majanduses langeb kümnendi alguse taseme lähedale. Käesoleva kümnendi teise poole tulude kasv on umbes neli korda aeglasem kui esimeses pooles, mil jõustusid mitmed maksutõusud.

2026. aastal kasvavad valitsussektori tulud 2,2 protsenti ning vähenevad 42,4 protsendile SKPst võrreldes 2025. aastaga. Otseste maksude laekumine väheneb võrreldes 2025. aastaga. Füüsilise isiku tulumaksu mõjutab sissetulekutest sõltumatu ühtse maksuvaba tulu kehtestamine tööealistele elanikele. Juriidilise isiku tulumaksu ei mõjuta enam maksumäära tõusuga kaasnenud erakordne laekumine. Samas käibemaksumäära tõusu mõju avaldub kogu aasta vältel ja jõustuvad mitmed aktsiisitõusud.

Tulude osakaal SKPst langeb prognoosiperioodi lõpuks alla 40% taset SKPst. Käibemaksu mõjutav valitsussektori tarbimine aeglustub ja investeeringud vähenevad, ning heitekvootide müügitulu väheneb. Samuti vähenevad 2030. aastaks oluliselt välistoetused, sest Euroopa Liidu praegu käimas oleva 2021-2027 eelarveperioodi vahendite toel tehtud

investeeringud on selleks ajaks juba lõpetatud ent järgmise, 2028-2034 eelarveperioodi vahenditest tehtavad investeeringud on kasvamas perioodi kolmandaks 2031. aastaks.

Aastatel 2020-25 kasvasid tulud keskmiselt 10,9% aastas, aastatel 2026-30 kasvavad tulud keskmiselt 2,9% aastas ehk umbes neli korda aeglasemalt ühtse maksuvaba tulu kehtestamise ja suuremate maksutõusude puudumise tõttu.

Detailsemad valitsussektori tulude ja kulude andmed on esitatud lisas 4, tabel 13.

Valitsussektori tuludest moodustab suurima osa riigieelarve. Riigieelarve tulud kasvavad tänava eelmise aastaga võrreldes 2,5 protsenti ja ulatuvad 18,6 miljardi euroni. Kasvu aeglustab ühtse maksuvaba tulu kehtestamine tööealistele elanikele. Detailsemad andmed on esitatud lisas 4, tabel 16.

Tabel 2. 2024.-2030. aasta riigieelarve tulude areng (mln EUR)

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Maksud ja sotsiaalkindlustusmaksed	13 976	15 493	15 909	16 624	17 441	18 133	18 877
Mittemaksud tulud	2 310	2 706	2 740	2 209	2 174	2 207	1 605
Tulud kokku	16 286	18 199	18 649	18 833	19 615	20 340	20 483
Tulude kasv	8,2%	11,7%	2,5%	1,0%	4,2%	3,7%	0,7%

Allikas: Rahandusministeerium

2.2.1 Riigieelarve maksuliste tulude prognoos

Prognoosiperioodi tulumaksu muudatus ja suuremate maksutõusude puudumine aeglustavad oluliselt tulude kasvu võrreldes kümnendi algusega.

Sotsiaalmaksu suhe SKPsse püsib prognoosiperioodil muutumatuna. Sotsiaalmaksu tasumiseks 2026. aastal prognoosime 5,42 miljardit eurot, mis on eelarveprognoosist veidi madalam, eelkõige aeglasema hõive kasvu

tõttu. Sel aastal kogub majanduskasv hoogu, palgakasv jääb mõõdukaks ja töökohtade arv pöördub kasvule. Edaspidi püsib hõive pigem stabiilne ning sotsiaalmaksu kasvu määrab üha enam aeglustuv palgakasv.

Keskmise vanaduspensioni suhe keskmisesse palka püsib aastatel 2026-30 veidi üle 39%. Keskmise neto vanaduspensioni ja netopalka suhe aga langeb sel aastal tööealiste ühtse maksuvaba tulu kehtestamisel 45%-le ja jõuab prognoosiperioodi lõpuks 44% lähedale.

Joonis 15. Keskmise neto vanaduspensioni suhe keskmisesse netopalka (%)

Riigieelarvesse laekuv füüsilise isiku tulumaks pöördub pärast käesoleva aasta tööealistele elanikele ühtse maksuvaba tulu kehtestamist ja selle jooksvalt kasutama hakkamist taas kasvule. Riigieelarvelise tulumaksu laekumiseks 2026. aastal prognoosime 677 miljonit eurot, mis on eelarveprognoosist umbes 60 miljonit rohkem. Lisaks maksumuudatusele mõjutab laekumist ka inimeste käitumine maksuvaba tulu kasutamisel. Siiani ei ole paljud maksuvaba tulu jooksvalt kasutanud, vaid saanud tulumaksu tagasi järgmise aasta kevadel. Kuna enam ei sõltu maksuvaba tulu sissetuleku suurusest, siis eeldame, et inimesed hakkavad maksuvaba tulu taas jooksvalt kasutama. 2026. aastal langeb laekumise suhe SKPsse ja hakkab alates 2028. aastast taas kasvama: maksuvaba tulu jääb samale tasemele, ent palga- ja pensionikasv laiendab maksubaasi.

Kohalike omavalitsuste tulumaksulaekumine kasvab samuti, kuid teise loogika järgi. Pensionitelt laekuva tulumaksu osakaal suureneb 2027. aastaks 16 protsendini KOVile laekuvast tulumaksust, sest pensionitelt eraldatav määr tõstetakse 10,23 protsendini, samal ajal kui muudelt tuludelt eraldatav määr langetatakse

samuti 10,23 protsendile. 2026. aastaks prognoosime KOVide tulumaksulaekumiseks 2,075 miljardit eurot, mis on eelarveprognoosist veidi suurem välismaalt saadud tulu kiirema kasvu tõttu. Laekumise suhe SKPsse jääb prognoosiperioodil sisuliselt samaks ning alates käesolevast aastast moodustab KOVi tulumaks taas rohkem kui 70 protsenti kogu füüsilise isiku tulumaksust.

Juriidilise isiku tulumaksu kujundab eeskätt jaotatud kasumite maht. Prognoosi järgi langeb jaotatud kasumite suhe SKPsse aastate 2021-23 keskmisele tasemele. 2026. aastaks prognoosime laekumiseks 948 miljonit eurot, mis on eelarveprognoosist üle 100 miljoni rohkem. 2024. aasta kõrge laekumise peamiseks põhjuseks olid pankade jaotatud kasumid – nende arvelt laekus ligikaudu veerand kogu juriidilise isiku tulumaksust. 2025. aasta algust mõjutas omakorda 2024. aasta detsembrikuine rekordiline kasumijaotamine enne maksumäära tõusu ja regulaarselt jaotatud kasumi madalama määraga maksustamise kaotamist; maks laekus jaanuaris. Me eeldame, et selline ühekordne väga suur ja maksutõusu ennetav kasumite väljamaksmine vähendab järgnevatel aastatel dividendide väljamaksmist. Tegelikult ületas 2025. aasta laekumine oluliselt eelmisel suvel tehtud prognoosi. Lisaks oli pankade netointressitulu 2025. aasta teises pooles prognoositust suurem ja ka Euribori prognoos on kõrgem – need mõjutasid positiivselt krediidasutuste avansilise tulumaksu laekumise prognoosi. 2026. aastal langeb juriidilise isiku tulumaksu laekumise suhe SKPsse ligikaudu 2023. aasta tasemele ja jääb sinna püsima.

Käibemaksutulu kasvu 2026. aastal toetavad ühtse maksuvaba tulu kehtestamine, paranev tarbija kindlustunne ning valitsussektori kulutuste suurenemine. Hinnatõusu aeglustudes kasvab nominaalne eratarbimine üha enam tarbitavate koguste suurenemise, mitte hindade kallinemise tõttu, nagu oli iseloomulik viimastele

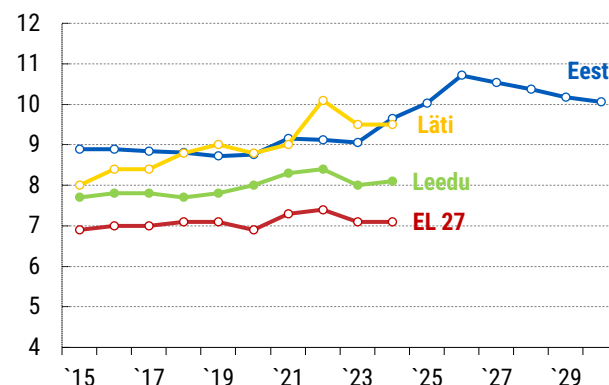
aastatele. See tähendab, et ka käibemaksutulu kasv tugineb rohkem tegeliku tarbimise laienemisele. Eesti käibemaksu osakaal SKPst on Euroopa Liidu võrdluses kõrge, mis viitab riigieelarve märkimisväärsele sõltuvusele käibemaksust.

2026. aastaks prognoosime käibemaksu tasumiseks 4,72 miljardit eurot. Võrreldes eelarveprognoosiga on kevadprognoosis hinnangut ülespoole korrigeeritud eeskätt valitsussektori lõpptarbimise väljavaate paranemise tõttu, sealhulgas kaitsekulude kasvu arvelt. Aasta alguses mõjutas käibemaksu tasumist ajutiselt energeetikasektor, kus erakordselt külm talvekuu ning kõrge elektri börsihind suurendasid elektrienergia ja soojavarustuse müügilt kogutavat käibemaksu. Kuna käibemaksu tasutakse lõpptarbimiselt, siis selliste hinnamuutuste mõju on kogu tasumisele pigem lühiajaline ega suurenda seda pikaajaliselt, sest majapidamised kohandavad oma tarbimist.

Käibemaksu tasumist mõjutavad ka varimajanduse ulatus ja ettevõtete maksukäitumine. Prognoos eeldab, et käibemaksuauk püsib 2026–2030 ligikaudu 2 protsendi tasemel käibemaksutulust ning ettevõtete käibemaksuvõlg jääb stabiilseks. Tarbija kindlustunne on alates 2025. aasta teisest poolest järk-järgult paranenud, kuid jääb endiselt märgatavalt madalamale kui COVID-19 kriisi eel. Euroopa Komisjoni baromeetri järgi on Eesti tarbijad jätkuvalt ühed Euroopa pessimistlikumad, mis on pidurdanud eratarbimise kasvu. Samal ajal on mitmed tarbimist peegeldavad näitajad, eelkõige piiriülese e-kaubanduse kasv ja OSS/IOSS käibemaksutasumine³, viidanud tarbimise suurenemisele. Piiriülene e-kaubandus on samas süvendanud struktuurset survet Eesti jaekaubandusele ning vähendanud kohalike kaupmeeste käivet. Jõukamate majapidamiste hoiuste kasv viitab säästmise jätkuvalle kõrgele tasemele.

Prognoosiperioodil kasvab käibemaksu tasumine keskmiselt 5,1 protsenti aastas. Käibemaksutulu osakaal SKPst saavutab tipu 2026. aastal (10,7%) ning hakkab seejärel järk-järgult vähenema, kuna SKP nominaalkasv ületab käibemaksutulu kasvu. Seda mõjutab eeskätt valitsussektori kulutuste kasvu aeglustumine ning investeringute kahanemine võrreldes 2026. aastaga.

Joonis 16. Käibemaksutulu osakaal SKPst (%) Eestis ja EL-is

Prognoosi peamised riskid on seotud eelkõige tarbijate kindlustunde võimaliku muutusega. Geopoliitiliste pingete süvenemine võib nõrgendada eratarbimist, samas kui säästude suurem kasutamine tarbimiseks võib tasumist suurendada. Mõju võivad avaldada ka nafta ja teiste toorainete hinnakõikumised, riigikaitseliste hangete ajastus ning varimajanduse tegelik ulatus.

Aktiiside tasumine kasvab nii 2026. kui ka 2027. aastal peamiselt aktiisimäärade tõusu tõttu. 2026. aastal on prognoositud aktiisituluks kokku 1,15 miljardit eurot, 2027. aastal 1,22 miljardit eurot ehk 5,8 protsenti rohkem.

Alkoholiaktiisi tasumine kasvab aktiisitõusude tulemusel. 2025. aasta algusest tõusis aktiis 5 protsenti, 2026. aastal 10 protsenti ning aastatel 2027–2028 jätkuvad tõusud 5-protsendiste sammudena. Tarbimist mõjutavad üldine hinnatõus, alkoholi kallinemine ja ostujõu nõrgenemine; pikaajaliselt on näha tarbimise nihkumist lahjemate jookide suunas, mis on tarbijale suhteliselt kättesaadavamad.

2025. aastal vähenesid deklareeritud kange alkoholi kogused 2,5 protsenti, kuid varudega korrigeeritult hindame koguse langust kuni 3,8 protsendini. Õlle puhul vähenes deklareeritud kogus 4,7 protsenti, kuid soodumääraga õlle (näiteks nn käsitööõlled) kogused on aga kasvanud 3,2 protsendi võrra. Sarnase trendi jätkumist prognoosime ka käesolevaks aastaks. Piirikaubanduses tänavu suurt muutust ei paista, kuid kuna Eestis tõuseb aktsiis kiiremini kui Lätis, siis suureneb risk, et osa tarbimisest liigub taas üle piiri.

Tubakaaktsiisi laekumine peegeldab turu struktuurset muutust alternatiivsete toodete suunas. Sigarettide deklareeritud kogus langes 2025. aastal 7,1 protsenti ning langus jätkub ka 2026. aastal. 2026. aasta alguses tõusis aktsiis 10 protsenti ning jätkub 2027–2028 aastal 5 - protsendise sammuga. Alternatiivsete tubakatoodete deklareerimine kasvas 2025. aastal, sellest tubakavedelike (peamiselt e-sigaretid) maht kasvas 8,1 protsenti, tubaka tahke aeseaine (näiteks nikotiinipadjad) 16,9 protsenti ning kuumutatavate tubakatoodete maht 22,1 protsenti. Kiire aktsiisi- ja hinnatõus on kaasa toonud salaturu suurenemise nii sigarettide kui ka alternatiivsete toodete turul.

Kütuseaktsiiside laekumine suureneb lähiaastatel eeskätt maksumäärade järkjärgulise tõusu tõttu. Tarbitud koguste muutus on väiksem või osade kütuste puhul isegi negatiivne. Prognoosis on tavapärasest suurem määramatus seoses Lähis-Idas toimuvast sõjategevusest tingitud hindade volatiilsusega. Kütuste nõudlust mõjutavad peamiselt majandusaktiivsus ja kütusehinnad. Kuigi majandusaktiivsuse paranemine toetab tarbimise kasvu, piirab seda Lähis-Idas toimuva sõjategevuse tõttu toimunud hinnatõus. Kõrgemate hindade mõju tarbimisele sõltub eelkõige sellest, kui pikaks kujuneb Lähis-Idas toimuvast sõjategevusest tingitud kõrgendatud hindade periood. Lühiajalist hinnatõusu võivad tarbijad osaliselt leevendada

säästude arvelt, kuid püsiva hinnalisa korral on oodata ka tarbimise vähenemist.

Kui 2025. aastal oli piirikaubandus Eesti kasuks, eriti just tänu odavale diislikütusele, siis tuleviku väljavaated on hinnakõikumiste tingimustes ebaselged. Alates 2026. aasta märtsist on diislikütuse hind olnud äärmiselt volatiilne, millest tulenevalt on välismaalt Eestisse sõitvatel veokitel keerulisem planeerida soodsaimat tankimiskohta. Lisaks on Lätis tehtud ettepanekuid kütuseaktsiisi ajutiseks langetamiseks, mis võib praegust Baltikumi hinnadünaamikat veelgi muuta. Pigem kaldub risk just selle poole, et piirikaubandusest saadav kasu võib lühiajalises väljavaates ajutiselt väheneda. Pikemas perspektiivis võiks piirikaubandus siiski püsida Eesti kasuks, sest Eestis on diislikütuse aktsiisimäär madalam, kui Lätis ja Leedus.

Lisaks on oluline mainida, et 01.05.2026 kavandatud energiakandjate aktsiisimäärade tõusud, on suure tõenäosusega ära jäämas. Sellise muudatuse otsene mõju aktsiisitulule on 2026. aastal 36 miljonit eurot ja 2027. aastal 21 miljonit eurot. Kuna Rahandusministeerium saab prognoosis lähtuda vaid kehtivatest seadustest, siis ei ole hetkel kaalutavat aktsiisimäärade tõusu ärajätmise mõju baasprognoosis arvestatud, küll aga on sellega arvestatud riskistsenaariumis.

Automaksu prognoositav tulu on 2026. aastal 167 miljonit eurot, millest 82 miljonit moodustab registreerimistasu ja 85 miljonit mootorsõidukimaks. Kui mootorsõidukimaksu puhul on tegemist võrdlemisi stabiilselt laekuva maksuga, sest laekumine sõltub kõikidest juba registris olevatest maksustamise alla kuuluvatest sõidukitest, siis registreerimistasu puhul on määramatus tunduvalt suurem, sest see sõltub vaid praegusest tehingute aktiivsusest. Kui eelmise aasta suveprognoosis ootas Rahandusministeerium registreerimistasu laekumist 2026. aastal 120 miljoni euro ulatuses, siis oodatust aeglasema sõidukite

müügimahtude taastumise tõttu on vähendatud laekumise ootust 82 miljoni euroni. Aeglase taastumise põhjuseks on eeskätt tarbijate ebakindlus registreerimistasu kehtima jäämise suhtes, mistõttu lükatakse ostuotsuseid edasi, lootuses, et registreerimistasu võidakse tühistada. Arvestades, et 2027. aastal on tulemas riigikogu valimised, siis tõenäosus registreerimistasu ümbritseva ebakindluse suurenemiseks on märkimisväärne.

Kuna keskkonnanõuded ELis karmistuvad, on registreerimistasu kavandatud tõusma 2028. ja 2031. aastal.

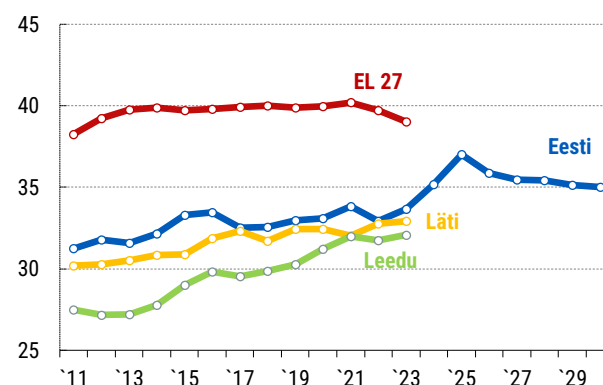
2.2.2 Maksukoormus ja efektiivne maksumäär

Maksukoormus langeb prognoosiperioodi lõpuks 35%le SKPst.

Prognoosi järgi püsib Eesti maksukoormus alla 36 protsenti SKPst langedes 2030. aastaks 35 protsendile SKPst. Ajalooliselt on Eesti maksukoormus olnud Lätist ja Leedust kõrgem, kuid Euroopa Liidu keskmisest selgelt madalam. Võrdlust tehes tuleb aga arvestada, et ka Läti ja Leedu liiguvad suure tõenäosusega maksutõusude suunas, kui riigikaitsekulud püsivalt kasvavad. Alates 2024. aastast hakkas maksukoormus tõusma ning jõudis 2025. aastal 37protsendini SKPst – tasemeni, mis on juba Euroopa Liidu keskmise lähedal. Käesoleval aastal hakkab maksukoormus langema ning jõuab prognoosiperioodi lõpuks 35 protsendile SKPst.

2025. aasta novembris jõustus seadusemuudatus, mille kohaselt tagastati lastega sõidukiomanikele kuni 100 eurot iga lapse kohta (sh 18-aastased). Lisaks maksustatakse alates 2026. aastast 8 kuni 9 kohalisi M1-kategooria sõidukeid N1-kategooria maksumääraga. Muudatuste tõttu korrigeeriti 2025. aasta lõpus mootorsõidukimaksu laekumise prognoosi. Uue prognoosi järgi oli mootorsõidukimaksu laekumiseks 85 miljonit eurot aastas. Muutuseid võrreldes eelmise prognoosiga hetkel näha ei ole, mistõttu on oodatav laekumine käesolevas kevadprognoosis jäänud samale tasemele.

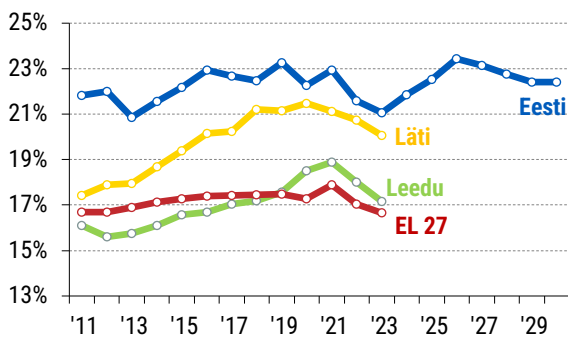
Joonis 17. Maksukoormus Euroopa Liidus ja Baltimaades (% SKPst)

Maksukoormust mõjutavad maksumuudatused on toodud lisas 4, tabel 17.

Maksukoormust kirjeldab lisaks maksutulude osakaalule SKPst ka efektiivne⁴ maksumäär (*implicit tax rate, ITR*) ehk laekunud maksutulu suhe vastavasse maksubaasi.

Joonis 18. Tarbimise efektiivne maksumäär Euroopa Liidus ja Baltimaades (%)

Tarbimise efektiivne maksumäär Eestis on Euroopa Liidu tipus. Käesoleval aastal tõuseb see 23,4 protsendini eeskätt käibemaksumäära tõstmise tõttu, mille mõju avaldub kogu aasta vältel. Prognoosiperioodil on näitaja samal tasemel kui aastatel 2015-21 ja langeb 2029. aastaks 22,4 protsendile. Käibemaksu mõjutav valitsussektori tarbimise kasv aeglustub, kuigi selle tase püsib varasema prognoosiga võrreldes kõrgem, ning investeringute maht väheneb ja heitekvootide müügitulu kahaneb. Eesti eripära on ka see, et käibemaksus on vähe erandeid, sest neid loetakse maksupoliitiliselt ebaefektiivseteks meetmeteks. Tarbimismakse peetakse majanduskasvu mõttes vähem kahjulikuks, kuid need on regressiivsed ja suurendavad ebavõrdsust.

2.2.3 Riigieelarve mittemaksuliste tulude prognoos

Võrreldes riigieelarvega suurendavad selle aasta tulude mahtu CO₂ tulud ja taastuvenergiatasu ning vähendavad finantstulud ja välisloetuste edasinihkumine.

Mittemaksuliste tulude 2026. aasta prognoosi on kehtiva riigieelarvega võrreldes korrigeeritud allapoole välisloetuste väiksema mahu tõttu (vt tabel 3). Võrreldes 2025. aastaga kasvavad mittemaksulised tulud tänava siiski 1,5 protsenti. Kasvu veavad nii toetused kui kaupade ja teenuste müügitulud. Pisut vähenevad finantstulud ning varade müügitulud.

Tööjõu efektiivne maksumäär on Eestis ligikaudu Euroopa Liidu keskmisel tasemel. See langeb tänava maksuvaba tulu muudatuste mõjul alla 34 protsendi ning püsib prognoosiperioodil umbes 34 protsendi juures. Kuigi mitmetes riikides on Eestile sarnaselt kasutusel ühtlane maksumäär, siis Lääne-Euroopas on pigem levinud progressiivne tulumaks, mis vähendab ebavõrdsust.

Kapitalimaksude osakaal SKPst saavutas 2025. aastal ajaloolise kõrgtaseme. Juriidilise isiku tulumaksu hea laekumine ja automaksu tulek suurendasid 2025. aastal kapitalimaksude osakaalu ajaloolisele kõrgtasemele 4,3 protsendile SKPst. Tänavu langeb see 3,6 protsendile ja püsib sel tasemel kogu prognoosiperioodi.

Euroopa keskmisest tasemest 8,5 protsendist SKPst 2023. aastal on see aga oluliselt madalam ja ainult Lätis oli see veel väiksem. Selle põhjus on meie ettevõtte tulumaksu eripära: maksu makstakse jaotatud kasumilt, mitte teenitud kasumilt. Sellise süsteemi tõttu on Eesti olnud USA mõttekoja Tax Foundation kõige konkurentsivõimelisema maksusüsteemi edetabelis aastaid esikohal.

Toetuste maht kasvab 2026. aastaks 1,75 miljardi euron. Seda toetab Euroopa Liidu 2021–2027 eelarveperioodi vahendite aktiivsem kasutamine, sealhulgas Rail Baltica ehitus, ning taastekava vahendite rakendamine. Tegemist on ajaliselt koondunud rahavoogudega: kui projektid jõuavad ehitusfaasi, kasvab ka välisraha laekumine.

Järgnevatel aastatel langeb mittemaksuliste tulude kogumaht 2,3 miljardi euron kuna

välisvahendite programmiperioodi tipud mööduvad ja taastekava vahendite kasutamine taandub.

Tabel 3. Mittemaksuliste tulude 2026. aasta kevadise prognoosi muutus võrreldes 2026. aasta riigieelarvega (mln EUR)

	2024	2025	2026		
	Täitmine	Täitmine	Eelarve	Prognoos	Muutus
Mittemaksulised tulud	2 310,0	2 705,5	2 935,7	2 740,5	-195,2
Kaupade ja teenuste müük	537,3	488,3	500,0	523,5	23,5
Saadud toetused	1 189,5	1 729,4	2 003,0	1 754,2	-248,8
Muud tulud	191,3	234,8	204,0	226,2	22,3
Finantstulud	391,8	253,0	228,7	236,6	7,8

Allikas: Rahandusministeerium

Kaupade ja teenuste müügitulu 2026. aasta prognoosi on eelarvega võrreldes tõstetud.

Suurem laekumine tuleb eeskätt muudest müügituludest, mille keskmes on CO₂ heitkoguse ühikute müük. Tänavu kajastub sellest tuludes 257 miljonit eurot ning järgmisel aastal prognooside järgi 205 miljonit eurot. Varasema hinnanguga võrreldes on oodatav tulu siiski väiksem. Seda eeskätt seetõttu, et prognoosis ei arvestata enam 2027. aastaks kavandatud EL uue heitkogustega kauplemise süsteemiga, mille rakendamine on kulgenud oodatust aeglasemalt. Enampakkumiste ühikuhinna prognoosi määramatus on väga suur. Seda mõjutavad nii geopoliitilised pinged, sealhulgas Pärsia lahe piirkonnas toimuv, mis võib kujundada nõudlust, kui ka Euroopa Liidu sisemised otsused, mis mõjutavad pakkumist. Seetõttu ei saa välistada, et tuluprognoosi tuleb täpsustada juba järgmise prognoosi käigus.

Riigilõivud laekuvad märksa stabiilsemalt ja kehtiva eelarvega võrreldes ei ole käesolevat prognoosi muudetud. Samas suurendab sel aastal kaupade ja teenuste müügitulu mootorsõidukite registreerimistasu, mille laekumine kasvab prognoositavalt 18 miljoni euro võrra 82 miljoni euroni sel aastal ja 88 miljoni euroni järgmisel aastal.

Välisvahendite mahtu kujundavad lähiaastatel kolm tegurit: Euroopa Liidu taastekava lõppemine, Rail Balticu investeringute ajastus ning 2021–2027 struktuurivahendite kasutamise tempo.

2026. aasta 26. märtsi seisuga oli 83 protsenti selle perioodi vahenditest kohustustega kaetud, mis näitab, et väljamaksed on projektidega järjest tugevamalt seotud. Struktuurivahendite kasutamine tipneb 2026. aastal ning leevendab osaliselt taastekava lõppemise mõju. 2026. aasta struktuurifondide maht on võrreldes suveprognoosiga suurenenud 217 miljoni euro võrra, peamiselt tulevaste aastate arvelt ettepoole toodud vahendite tõttu. Enam kui pool sellest tuleneb struktuurifondide plaanide muutmisest, mille käigus 2025. aasta teises pooles suunati suure mahu välisvahendite ümber uute ELi kaitse-eesmärkide, sh ELi ReArm algatuse, toetamiseks. Struktuurifondidest suunati ReArm kaitse ja sõjalise liikuvuse eesmärkidesse kokku 386 miljonit eurot. Alates 2027. aastast hakkab välisraha kogumaht vähenema, sest taastekava investeringud lõpevad ja Rail Balticu ehituse ajastus nihkub ühtlasemaks.

Võrreldes suveprognoosiga on suurim muudatus seotud 2021-2027 struktuurivahendite kasutuse kiirendamisega ning osa vahendite

ümbersuunamisega kaitse ning sõjalise liikuvuse investeringutele.

Muude tulude prognoos on 2026. aastaks eelarvega võrreldes 22 miljoni euro võrra suurem, peamiselt trahvitulude kasvu tulemusel.

Trahvimäärade tõus kergitas trahvide laekumise eelmisel aastal 50 miljoni euroni, mis prognoositavalt kasvab sel aastal veel 10 protsendi võrra. Keskkonnatasude prognoos kokkuvõttes pisut kasvab, sh põlevkivi kaevandustasu eelarvega võrreldes veidi väheneb, kuid seda kompenseerib saastetasude prognoosi kasv. Tulud varade müügist vähenevad nii eelarvega kui ka eelmise aasta tuludega võrreldes, moodustades sel aastal vaid 6 miljonit eurot.

Finantstulude prognoosi on eelarvega võrreldes korrigeeritud ülespoole omanikutulude kasvu tõttu.

Finantstulud koosnevad peamiselt dividendidest ja Eesti Panga kasumieraldisest ning Riigikassa intressitulust. Tänavu maksavad suurema osa dividendidest RMK, AS Eesti Energia, Riigi Kinnisvara AS ja AS Lennuliiklusteenindus. Neist kahe viimase dividend on eelarves planeerituga võrreldes suurenenud tulenevalt headest majandustulemustest eelmisel aastal. Samas järgmistel aastatel on dividenditulud vähenemas. Intressimäärade tõus viimase prognoosiga võrreldes suurendab aga intressituluseid kogu prognoosiperioodi jooksul.

2.3 VALITSUSSEKTORI KULUDE PROGNOOS

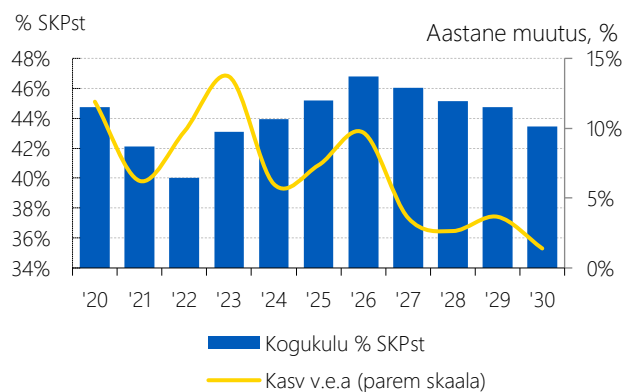
Valitsussektori kulude kasv lähiaastatel aeglustub, kuid väheneb osakaaluna majandusest

Riigikaitse ja riigivõla teenindamise kulude kasv ning sotsiaalkaitse, tervishoiu ja hariduse kulude kõrge tase hoiavad valitsussektori kulud lähiajal suurena. 2026. aastal ulatuvad kulud 46,8 protsendini SKPst, mis on kõrgeim näit alates 2020. aastast. 2025. aastal oli see 45,2 protsenti, mis on 4 protsendipunkti võrra madalam kui 2024. aasta Euroopa Liidu keskmine (vt joonis 37 lisa 4). Samas on kulutuste struktuur muutunud. See tähendab, et suurenenud on kaitsekulud, kasvanud on riigivõla teenindamise hind, mis ei ole ajutised hüpped, vaid püsivad muutused.

2026. aasta kulude kasvuks prognoosime 9,7 protsenti ehk 1,82 miljardit eurot, mis tuleneb eelkõige investeeringutest riigikaitse, Rail Balticu arendusse ja Euroopa Liidu struktuurivahendite aktiivsest kasutamisest. Edaspidi tempo aeglustub. Aastatel 2027–2030 jääb kulude kasv keskmiselt 2,8 protsendi juurde aastas (joonis 19), mis on aeglasem kui nominaalse SKP eeldatav 4,7-protsendiline kasv.

Valitsussektori tulude ja kulude prognoos on toodud lisas (vt tabel 13, lisa 4).

Joonis 19. Valitsussektori kogukulud (% SKPst) ja kulude aastane muutus

Võrreldes käesolevat prognoosi kehtiva Riigieelarve ja Riigi eelarvestrateegia prognoosidega, on muutused kuludes suurendanud valitsemissektori kulusid kokku 1,2 protsendi võrra. 2026. aasta kogukulud on nüüd 239 miljoni euro võrra suuremad, peamiselt seetõttu, et uuendatud on välisloetuste prognoosi, hinnatud üle arvestuslikud kulud ehk seadustest tulenevad kulud ning CO₂ kvooditulust tehtavad kulud. Peamiselt on kasv koondunud investeeringutesse ja kapitalisiiretesse, seda nii aastatevaheliste kui ka kululiikide vaheliste ümbertõstete tulemusel. Kasvanud on ka intressikulud, kuid sotsiaaltoetuste mahtu on allapoole korrigeeritud.

Rahalistest sotsiaalsiiretest on sotsiaaltoetuste kasv prognoosiperioodil koondunud eelkõige vanaduspensionile. 2026. aastal annab sotsiaaltoetuste aastakasvust suurima osa – 183 miljonit eurot – riiklik pension ning moodustab 3,27 miljardit eurot. Aastatel 2027–2030 suureneb vanaduspensioniea kulu keskmiselt 158 miljonit eurot aastas. Kasvu taga on pensioniindeksi tõus ning pensionäride arvu suurenemine. Võrreldes suveprognoosiga on pensionäride arvu prognoosi korrigeeritud allapoole. Seda mõjutab 2025. aasta tegelik pensionäride arv ning 2027. ja 2028. aastal vanaduspensioniea tõus (2027. aastal 65 aastat ja 1 kuu ning 2028. aastal 65 aastat ja 3 kuud).

Töövõimetoetuse kulu suureneb 2026. aastal 31,3 miljoni euro võrra ning ületab 525 miljonit eurot. Kuna töövõimetoetuse päevamäär on seotud pensioniindeksiga, siis jätkub kasv ka aastatel 2027–2030 keskmiselt 30 miljonit eurot aastas. Seega liiguvad mitmed sotsiaalkulud automaatse indeksi mõjul ülespoole, ilma et igal aastal oleks vaja täiendavat poliitilist otsust.

Vanemahüvitise ja peretoetuste prognoose on korrigeeritud allapoole, tuginedes sündide arvu allapoole korrigeerimisele. Vanemahüvitiste kulu püsib prognoosiperioodil sarnasel tasemel, kuna arvestab ka keskmise ja alampalga kasvuga, kuid peretoetuste kulu väheneb keskmiselt 10 miljoni euro võrra aastas.

Mitterahalised sotsiaalsiirded kasvavad aastatel 2026-2030 keskmiselt 4,6 protsenti aastas. Mitterahaline sotsiaalsiire on toetus, mida ei maksta välja rahas, vaid pakutakse teenuste või hüvedena. Kõige suurema mõjuga on terviseteenused, mis moodustavad 80% toetustest ning siia kuuluvad peamiselt raviteenused, ravimite ja meditsiiniliste abivahendite hüvitamine.

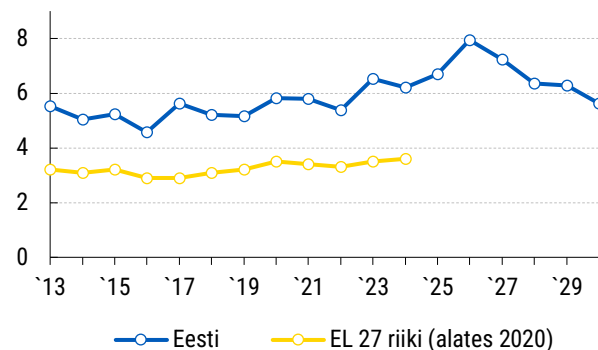
Hüvitised töötajatele kasvavad 2026. aastal 6,6 protsenti. Aastatel 2027–2030 on kasv keskmiselt 3,2 protsenti aastas, mis jääb alla nii nominaalsele palgakasvule kui ka SKP kasvule. Osakaal SKPst väheneb käesoleva aasta 12,4 protsendilt 11,7 protsendini 2030. aastaks. 2026 aasta kiirem kasv tuleneb kaitsevaldkonna lisarahastusest ning õpetajate, siseturvalisuse, kultuuritöötajate ja erihoolekande palgafondi suurendamisest.

Vahetarbimine, mille hulka kuuluvad peamiselt igapäevased majandamiskulud, jõuab 2026. aastal 6,7 protsendini SKPst, mis on ajalooline kõrgtase. Põhjuseks on ulatuslikud kaitseotstarbelised kulud: laskemoon, võimearendused ja laiapindne riigikaitse. Kaitsekulud hoiavad vahetarbimise taset kõrgel kogu prognoosiperioodi vältel, suurim maht on kavandatud 2029. aastaks. Lisaks on suurem muutus Euroopa Liidu sissemakse prognoosis alates 2028. aastast, kui on arvestatud Euroopa Liidu uue perioodi omavahendite võimalikku kasvu.

Valitsussektori investeeringute osakaal SKPst püsib Eestis kõrge. Kui perioodil 2012–2024 jäi põhivarainvesteeringute osakaal 4,6–6,6

protsendi vahele, siis aastatel 2025–2029 on see keskmiselt 6,7 protsenti SKPst. See on Euroopa Liidu keskmisest selgelt kõrgem.

Joonis 20. Valitsussektori põhivarainvesteeringud 2012-2030 Eestis ja ELis (%SKPst)

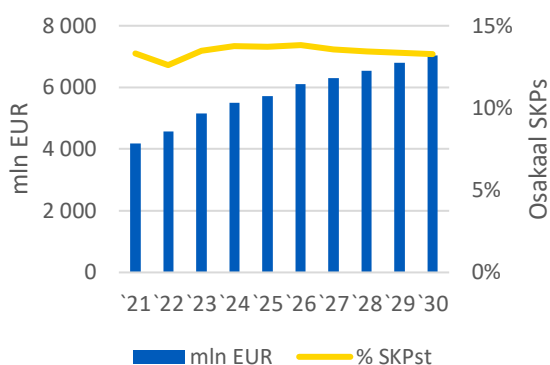
2026. aastal saavutab investeeringute maht tippu – 3,5 miljardit eurot ehk 7,9 protsenti SKPst. Kasvu peamiseks allikaks on kaitseinvesteeringud ning välisvahendite aktiivne kasutamine, sealhulgas Rail Balticu ja Moderniseerimisfondi projektid. Pärast 2026. aastat hakkab investeeringute maht vähenema, kui välisrahastuse tipp möödub.

Intressikulud kasvavad prognoosiperioodil kiiresti seoses võimalahu kasvuga ja kõrgema Euribori tasemega. Kui kuni 2022. aastani moodustasid need vaid kuni 0,1 protsenti SKPst, siis 2023. aastal juba 0,4 protsenti. 2030. aastaks ulatuvad intressikulud ESA 2010 (*European System of Accounts - ESA 2010*) meetodika järgi 1,2 protsendini SKPst ehk 647 miljoni euronit.

Valitsemisfunktsioonide (COFOG) lõikes on riigi suurim kuluvaldkond sotsiaalne kaitse. 2025. aastal moodustas see hinnanguliselt 13,8 protsenti SKPst (joonis 21). Sotsiaalkuludest üle poole moodustavad vanaduspensionid ja peaaegu viiendiku laste- ja peretoetused. Prognoosi kohaselt kasvavad pensionikulud aastatel 2026–2030 keskmiselt 4,8 protsenti aastas. Sotsiaalse kaitse kogumahu prognoosi oleme võrreldes eelmise prognoosiga vähendanud, peamiselt pensionikulude tagasihoidlikuma väljavaate tõttu. Lisaks on

korrigeeritud allapoole vanemahüvitise ja peretoetuste kulu.

Joonis 21 Sotsiaalse kaitse kulud aastatel 2021-2030 (mln EUR ja osakaal SKPst)

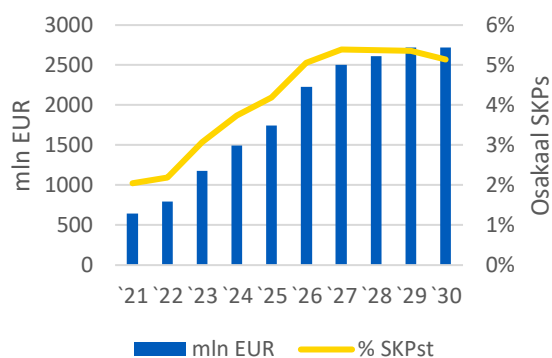
Tervishoiukulud püsivad keskmiselt 6,2 protsendi juures SKPst. Üle 70 protsendi neist on seotud haiglateenustega. Kasv tugineb Tervisekassa prognoositud kulutempole ning peegeldab nii teenuste kallinemist kui ka nõudluse suurenemist.

Riigikaitse kulud ületavad alates 2026. aastast 5 protsenti SKPst. 2025. aastal on riigikaitse kulude maht hinnanguliselt 4,2 protsenti SKPst

ning seejuures kasvasid investeeringud üle 50 protsendi. 2026. aastal jõuab riigikaitse kulude maht 5 protsendini SKPst ning püsib üle 5 protsendi kogu prognoosiperioodi vältel.

Riigikaitse maht ja osakaal SKPst on toodud alloleval joonisel (joonis 22).

Joonis 22. Riigikaitse kulud 2021-2030 (mln EUR ja osakaal SKPst)

Valitsussektori kulude prognoos funktsioonide järgi on toodud lisa (vt tabel 14 ja joonis 38, lisa 4).

2.4 MAKSUPOLIITIKA MÕJU

2.4.1 Maksupoliitilised muudatused

Prognoosiperioodi suurim maksumuudatus on ühtse maksuvaba tulu kehtestamine tööeliste elanikele 2026 aastal.

Maksumuudatuste suurim mõju laekumisele avaldub aastatel 2026-27. Tööjõumaksud muudatused vähendavad maksutulu ligikaudu ühe protsendi võrra SKPst, tarbimis- ja kapitalimaksud muudatused suurendavad maksutulu kokku kuni 0,2 protsendi võrra.

2026. aastal kaotatakse regressiivne maksuvaba tulu ning üldine maksuvaba tulu tõuseb 700 euronit kuus (vanaduspensioniealistel püsib 776 euronit). See suurendab netosissetulekut, kuid mõju ei jaotu ühtlaselt: enim võidavad 7.–9. tuludetsiili kuuluvad inimesed. Madalama sissetulekuga rühmadele on muutus tagasihoidlikum. Meetme mõju sõltub inimeste käitumisest maksuvaba tulu kasutamisel. Kuna

enam ei sõltu maksuvaba tulu sissetulekute suuruselt, siis eeldame, et tööeliste maksuvaba tulu saajate arvu suhe sotsiaalmaksu saajate arvu tõuseb 2025. aasta 42%lt 2026. aastal 75%ni ja 2027. aastal 85%ni, ehk samale tasemele, mis oli 2017. aastal enne regressiivse maksuvaba tulu kehtestamist.

Alates 2028. aastast stabiliseerub maksumuudatuste mõju -0,7 kuni -0,8 protsendi juurde SKPst. Maksutulu vähendab 2026. aasta maksuvaba tulu muudatus, maksutulu suurendab mitmete aktsiisimäärade tõusu jätkumine.

Aastate 2026-27 peamised maksumuudatused on toodud lisas 4, tabel 17.

Tabel 4. Maksumuudatuste mõju maksukoormusele vastavalt maksu majanduslikule funktsioonile 2026–2030 (% SKPst)

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
	maksukoormus	maksukoormus					
Maksutulud kokku	35,2	37,0	-1,0	-1,0	-0,8	-0,7	-0,7
Tööjõumaksud	18,1	19,1	-1,0	-1,2	-1,0	-1,0	-1,0
Kapitalimaksud	3,5	4,3	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Tarbimismaksud	13,6	13,6	0,1	0,3	0,4	0,4	0,4

* Mõju võrreldes sellega, kui edasi kehtiks 31.12.2025 määrad/olukord. Mõju on tekkepõhine.

Allikas: Rahandusministeerium

2.4.2 Maksukulu

Maksukulu – ehk maksusoodustuste ja erandite tõttu saamata jäänud maksutulu – püsib prognoosiperioodil ühe protsendi juures SKPst.

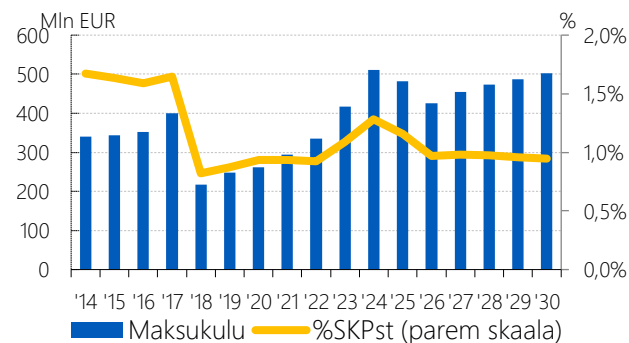
Maksukulu on sisuliselt varjatud eelarve kulurida. Kui riik annab maksuerandi või -soodustuse, loobub ta tulust samamoodi nagu toetust makstes. Seetõttu tuleks maksusoodustusi käsitleda nagu iga teist eelarverida: neid tuleb regulaarselt hinnata, põhjendada ja vajadusel lõpetada. Vastasel juhul moonutavad need konkurentsi, kitsendavad maksubaasi ja nihutavad maksukoormuse neile, kes soodustust ei saa⁵.

2024. aastal mõjutas maksukulu mahtu veel 14-protsendiline soodsam maksumäär regulaarselt jaotatavale kasumile ning mitmed tulumaksuerandid. Kokku ületas maksukulu 500 miljonit eurot. 2025. aastal oli suurimaks maksukuluks vanaduspensionieas kehtiv maksuvaba tulu. Ühtse, 700-eurose maksuvaba tulu kehtestamine tööealistele elanikele 2026. aastast, tõstis aga võrdlusbaasi märgatavalt ning vähendas selle soodustuse arvestuslikku maksukulu.

2026. aastal mõjutab riigieelarve laekumist 26 erinevat maksusoodustust, mis tulenevad käibemaksu-, tulumaksu- ning alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seadusest. Kõige suurem üksik maksukulu on käibemaksumäär 9% ravimitele ja meditsiiniseadmetele – 109 miljonit eurot.

Maksukulude kogumaht on 2026. aastal hinnanguliselt 426 miljonit eurot ehk 1 protsent SKPst ja 3,2 protsenti maksutuludest. Soodustustega toetatakse enim tervishoidu⁶ (ravimite ja meditsiiniseadmete soodsam käibemaksumäär), sotsiaalset kaitset (pensioniealiste maksuvaba tulu ja kogumispensioni erandid, automaksu laste soodustus) ning majandust (nt põllu- majanduskütuse aktsiisisoodustuse kaudu).

Joonis 23. Maksukulu (mln EUR ja % SKPst)

Prognoosiperioodil püsib maksukulu 1,0 protsendil SKPst. Suurimaks maksukuluks jääb ravimite ja meditsiiniseadmete madalam käibemaksumäär, mille maksumõju ulatub 0,2%ni SKPst.

Maksukulu täpsem jaotus on lisas 4, tabel 18.

2.5 VALITSUSSEKTORI FINANTSEERIMINE

Võlakoormus suureneb püsiva defitsiidi tõttu, kuid selle tase jääb jätkuvalt Euroopa Liidu riikide keskmisest oluliselt madalamaks. Prognoosi kohaselt jõuab valitsussektori võlg 2030. aastaks 39 protsendini SKPst.

Riigi rahavoog on kogu perioodi vältel negatiivne: kulutused ületavad laekumisi.

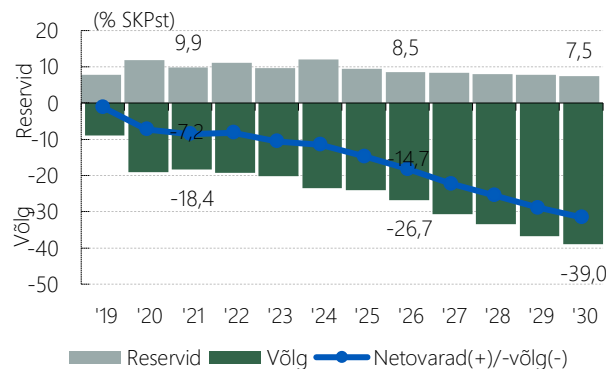
Valitsussektori netopositsioon ehk võla ja reserve vahe suureneb tänavu ligi kolme ja poole protsendipunkti võrra ning halveneb edasi ka järgnevatel aastatel (vt joonis 24). Seda põhjustab püsivalt puudujäägis eelarve ning samal ajal tuleb tagastada varasemaid laene.

Kevadprognoos arvestab juba jõustunud maksumuudatuste mõju nii tuludele kui ka kuludele. Vaatamata sellele on riigieelarve nominaalses puudujäägis ning ka rahavoog tervikuna negatiivne. Seda põhjustab valitsussektori kulude kõrge tase ja nende osakaalu kasv majanduses, mis tuleneb mitme kuluvaldkonna samaaegsest kasvust (vt pt 2.3).

Rahavoo arvestuses ei piirduta üksnes eelarvepositsiooniga. Mõju avaldavad ka finantseerimistehingud, varasemate laenude tagasimaksed, mis suurendavad täiendavalt rahavajadust. Seega tuleneb negatiivne rahavoog eelkõige kahest komponendist: eelarvedefitsiidist ja riigikassa võlakohustuste teenindamisest.

Eesti valitsussektori võla kasv jäi 2025. aastal alla ühe protsendipunkti SKP suhtes ning oli viimase kolme aasta aeglaseim. Nominaalselt suurenes võlg 676 miljoni euro võrra ja ulatus 24,1 protsendini SKPst (2024. aastal 23,5%). Kasvas nii keskvalitsuse kui ka kohalike omavalitsuste võlakoormus (vt tabel 20, lisa 4).

Joonis 24. Valitsussektori likviidsed varad, võlakoormus ja netopositsioon (% SKPst)

Suurem osa kasvust tuli riigikassa poolt läbiviidud pikaajaliste võlakirjade lisaemissioonist summas 500 miljonit eurot.

Aastatel 2026–2030 kaetakse negatiivne rahavoog uute pikaajaliste laenude ning lühi- ja pikaajaliste võlakirjaemissioonidega. Lühiajalisi võlakirju refinantseeritakse jooksvalt, hoides nende mahtu stabiilsena. Selline lähenemine võimaldab säilitada mitmekesise ja hajutatud võlaportfelli ning paindlikkuse laenuturul.

Finantseerimisallikaid mitmekesistatakse teadlikult. Lisaks turupõhisele laenamisele plaanib Eesti kasutada Euroopa Liidu SAFE-mehhanismi raames pakutavat kaitseinvesteeringute laenu aastatel 2026–2030. SAFE võimaldab liikmesriikidel kaasata pikaajalist laenuraha (kuni 45-aastase tähtajaga ja kuni 10-aastase maksepuhkusega) eeldatavalt soodsama intressiga kui turutingimustel. Eesti plaanib taotleda kuni 2,3 miljardit eurot.

Riik jätkab eurokommertspaberite (ECP) kui ka T-billide emiteerimist, mis võimaldab paindlikku lühiajalist rahastamist ning toetab regulaarset turul osalemist ja investorbaasi hoidmist.

2026. aastal kiireneb valitsussektori võlakoormuse kasv ning edaspidi suureneb see

keskmiselt kolm protsendipunkti aastas, ulatudes prognoosiperioodi lõpuks 39 protsendini SKPst. See on märksa kiirem kasv kui varasemates hinnangutes.

2026. aasta veebruari lõpu seisuga ulatusid riigikassa võlakohustused 7,3 miljardi euron. Sellest 5,8 miljardit (79 protsenti) moodustasid emiteeritud lühi- ja pikaajalised võlakirjad ning 1,5 miljardit eurot (21 protsendit) pikaajalised laenud. Keskvalitsuse panus valitsussektori koguvõlga suureneb prognoosiperioodil 20 protsendilt 35 protsendini SKPst. Kohalike omavalitsuste võlatase kasvab samuti, kuid stabiliseerub 3,8 protsendi tasemel SKPst. Sotsiaalkindlustusfondid (Tervisekassa ja Töötukassa) võlakoormust ei suurenda (vt tabel 19, lisa 4).

Reservid on oluline puhver ja tasakaalustav tegur riigi rahanduses. 2025. aasta lõpus ulatusid keskvalitsuse finantsreservid üle kahe miljardi euro ehk 5,4 protsendini SKPst. Nende hulka kuuluvad stabiliseerimisreserv ja likviidsusreserv ning muude asutuste likviidsed vahendid.

Stabiliseerimisreserv on mõeldud kriisi-olukordadeks ja selle maht oli 02.03.2026 seisuga 491 miljonit eurot. Aastaga kasvas reserv 36 miljoni euro võrra, millest enam kui pool tuli

Eesti Panga kasumieraldisest. Investeeringute tootlus oli ligikaudu 3 protsenti, mis on võrreldav riigi keskmise laenuintressiga. Eesmärk on hoida tootlus vähemalt laenuintressi tasemel, et reservi hoidmine ei suurendaks netokulu.

Likviidsusreservi kasutatakse igapäevase rahavoo juhtimiseks. 02.03.2026 seisuga oli selle maht 1,9 miljardit eurot. Reserv hõlmab lisaks keskvalitsusele ka Tervisekassa, Töötukassa ja teiste üksuste vahendeid. Oodatav tootlus 2026. aastal on 2,3 protsenti.

Käesoleval aastal vähendab negatiivne rahavoog likviidsusreservi taset ning prognoosi kohaselt kaasatakse täiendavalt vahendeid, mis suurendavad netolaenamist 1,6 miljardi euro võrra. Riigikassa kasutab seejuures nii pikaajalisi laene kui ka lühi- ja pikaajalisi võlakirju.

Riigikassa võla kaalutud keskmine intressimäär oli 2025. aastal 2,5 protsenti ning tõuseb 2026. aastal prognoosi kohaselt 3 protsendini. Intressikulu suureneb peamiselt kõrgema intressimäära ja kasvava võlakoormuse mõjul: 2026. aastal ulatub see 245 miljoni euron ehk 0,6 protsendini SKPst. Prognoosi järgi kasvab intressikulu 2030. aastaks 1,2 protsendini SKPst, mis tähendab, et üha suurem osa eelarvest suunatakse võla teenindamisele.

3 NEGATIIVNE RISKISTSENAARIUM

Riskistsenaariumi eesmärk on hinnata, kuidas alternatiivne – ebasoodsam – majandusareng mõjutaks riigieelarvet ja võlakooormust. See aitab hinnata, kui tundlik on eelarvepositsioon aeglasema kasvu, nõrgema tarbimise või väliste šokkide suhtes.

Suvised riskistsenaariumi täitumine

Rahandusministeeriumi kevadise majandusproгноosi keskne küsimus oli Eesti konkurentsivõime rahvusvahelistel turgudel ning madal tarbimis- ja investeerimisjulgeus, mis hoiab tagasi majanduse hoogsamat taastumist. Lõplikku vastust konkurentsivõime kahjustumise ulatusele ei ole ka praegu, kuid ekspordi mõõdukas kasv eelmisel aastal annab märku, et ettevõtted on uue olukorraga kohanenud.

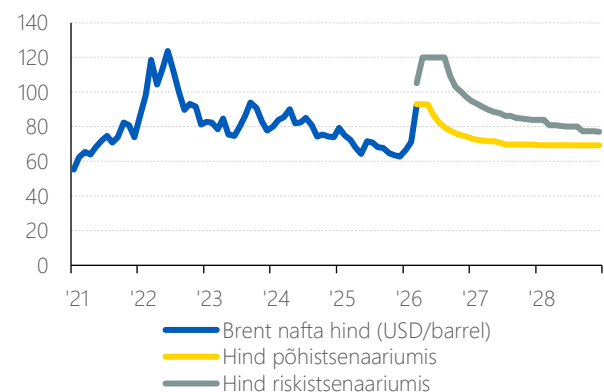
Statistiliselt oli 2025. aasta majanduskasv riskistsenaariumi lähedane, kuid mitte arvestades Lähis-Ida konflikti edasist eskaleerumist oleksid käesoleva aasta kasvuproгноosid suhteliselt optimistlikud. Eesti ettevõtjate ja tarbijate optimism on hoogsalt paranenud alates sügiskuudest. Eratarbijate puhul võib seda seletada alanenud toidu ja mootorikütuste hinnatasemega, mis pakkus kergendust pingelistele pere-eelarvetele. Ka ettevõtjate hulgas on kindlustunne paranenud ning mitmes tegevusalas võis näha positiivseid ilminguid.

Kevadise progноosi negatiivne riskistsenaarium

Käesoleva progноosi võtmeküsimuseks on, kui ulatuslikuks kujuneb Lähis-Ida konflikti majanduslik mõju. Progноoside tegemine olukorras, kus väliseelduste seisukohalt olulised toormehinnad kõiguvad päevasiseselt rohkem kui kümnendiku võrra ning iga järgmine päev võib kaasa tuua uusi hinnarekordeid, on pehmelt öeldes raskendatud. Oletusi selles osas, kui ulatuslikuks kujunevad Lähis-Ida konflikti

tagajärjed, on tehtud erinevaid, kuid selge on see, et sõltumata konflikti kestusest tekitab see olulisi tarneprobleeme nii nafta- ja gaasitoodete kui ka muude toormete osas. Need arengud toovad kaasa kõrgema inflatsiooni ja väiksema majanduskasvu.

Joonis 25. Nafta hinna eeldus riskistsenaariumis

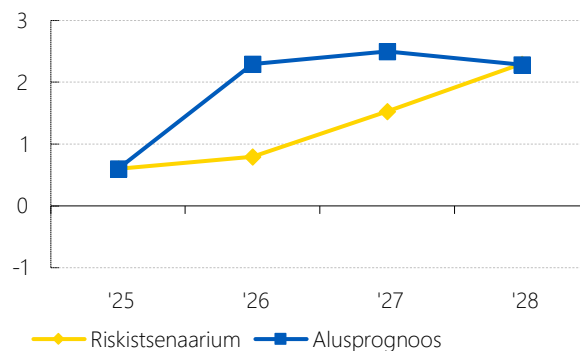

Riskistsenaariumi aluseks on põhistsenaariumist kõrgemad nafta ja muude energiatoodete hinnad, mis hakkavad vähehaaval leevenema alles sügiskuudel (vt joonis 25). Kuna kõrgemate toormehindadega kaasneb lisaks kiiremale hinnatõusule ka välisnõudluse suhteline vähenemine, siis oleme riskistsenaariumis oluliselt kärpinud käesoleva ja järgmise aasta majanduse reaalkasvu ootust. Kui põhistsenaariumis nägime selle ja järgmise aasta majanduskasvu 2,5% lähenduses, siis riskistsenaariumis ootame 2026. aastaks 0,8% reaalkasvu, mis hinnatõusu taandudes võib kiirenedada 1,5%ni 2027. aastal (vt joonis 26). Kui eelmise aasta teises pooles oli hinnatõus raugemas, siis kõrgemad energiahinnad toovad kaasa uue hinnatõusulaine ning käesoleva aasta kokkuvõttes püsiks hinnatõus eelmise aasta tempos 5% juures.

Majanduse kogumaht väheneb. Kui 2021–22. aasta energiahindade järsk kallinemine tõi kokkuvõttes kaasa majanduse mahu kasvu

jooksevhindades, siis praeguses olukorras oleme pessimistlikumad. Riskistsenaariumis ootame, et SKP maht eurodes on käesoleval aastal 0,3 mld ja järgmisel aastal 0,5 mld võrra väiksem, kui baasstsenaariumis (vt tabel 10). Esiteks on majanduses puhvreid vähem – koroonakriisi järgselt oli majapidamistel kogunenud sundsääste, mida tarbimisse suunata. Sellele lisaks vabanesid II pensionisamba vahendid, mis aitasid kiire hinnatõusuga toime tulla. Täna on agregeeritud palgatulu ostujõud püsinud samal tasemel juba 5–6 aastat ning paljudel on säästnud ammendunud. Ka riikide eelarveruum on ammendunud. Uue julgeolekuolukorra tõttu suunavad riigid märkimisväärselt rohkem avalikku raha riigikaitsele ning tegutsevad eelarvereeglite piiiril, mistõttu pole enam võimalust samaväärset fiskaalset tuge majandusele pakkuda.

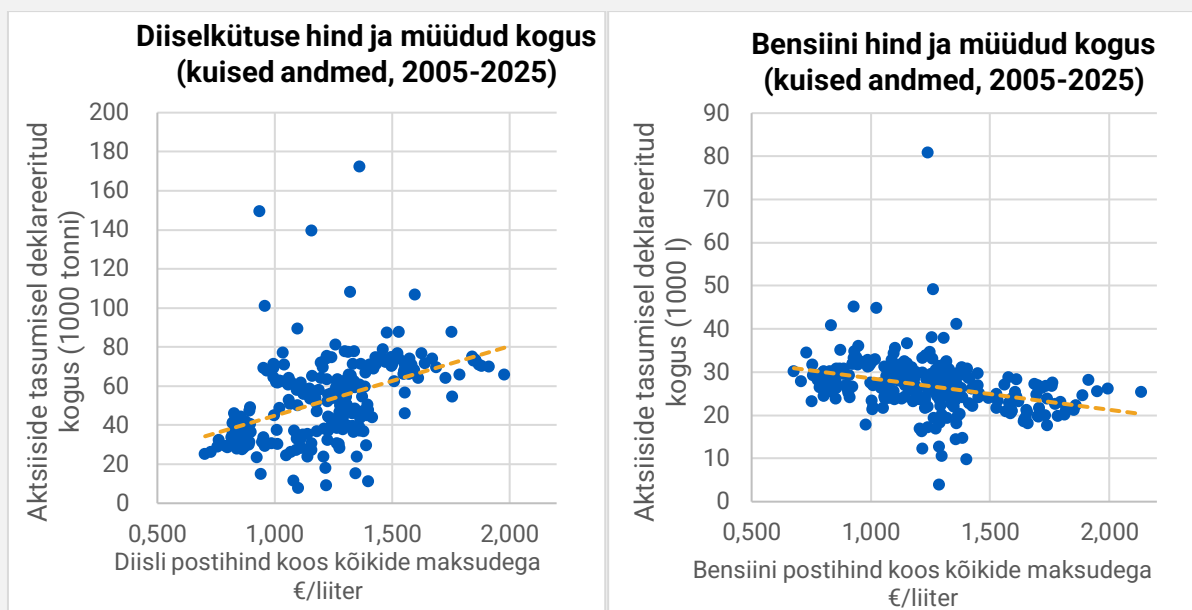
Joonis 26. Majanduse reaalkasv, riskistsenaarium (%)

Lisateema: Kuidas võiks kütuste hinnatõusule reageerida nõudlus Eestis?

Kütuste nõudlusest rääkides ei saa üle ega ümber asjaolust, et hind on ainult üks nõudlust mõjutav tegur. Kui hindade kasvades nõudlus väheneb, siis üldine jõukuse ja elatusaseme kasv suurendab tarbimist tervikuna. Lisaks mõjutab nõudlust ka autode kütusetarbimise struktuur. See tähendab, et lihtsa ajaloolise seose joonistamine hinna ja koguse vahel võib anda esmapilgul vastuolulisi tulemusi.

Joonis 27. Deklareeritud kütusekogused ja jaehind koos kõikide maksudega. 2005-2025, kuised andmed

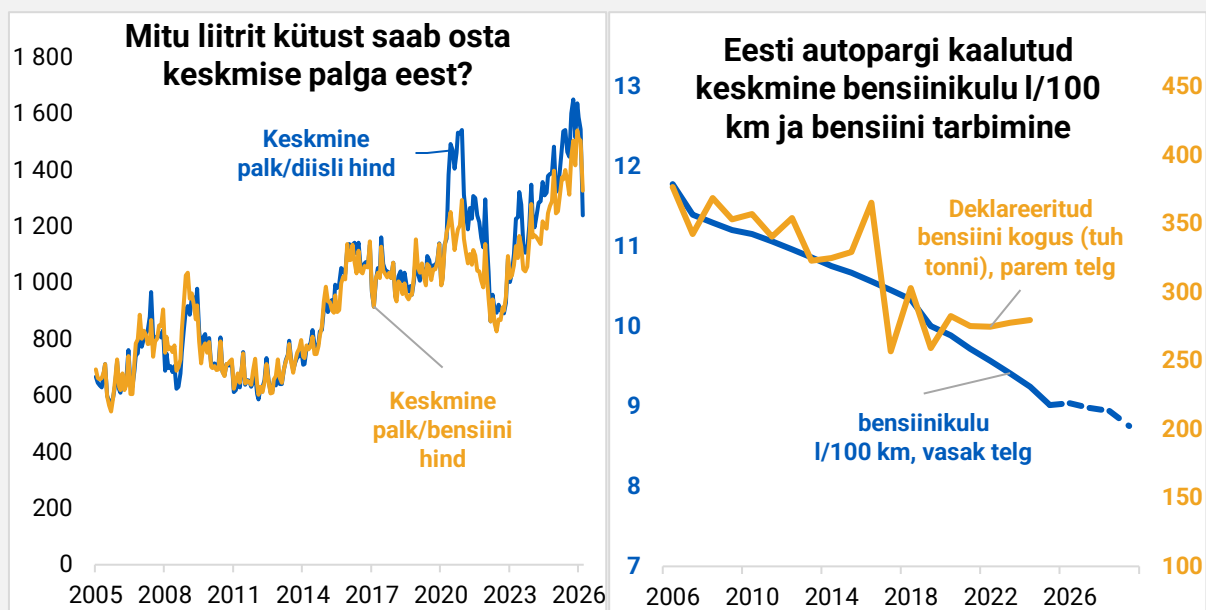
Allikas: Maksuamet, Oil Bulletin, Rahandusministeeriumi arvutused.

Joonis 27 kajastab bensiini ja diisli jaehinna seost Eestis viimase 20 aasta jooksul. Sellelt jooniselt jääb justkui mulje, et mida kallim on diislikütuse hind, seda rohkem kütust tarbitakse. Selline seos ei ole aga õige, sest tegelikult on tarbitavad kütusekogused 20 aasta jooksul kasvanud jõukuse kasvu tõttu, mis on teinud kütuse hinna sissetulekute suhtes odavamaks. Eestis tarbitava bensiini kogused on aga olnud ajas trendina kogu aeg kahanev, sest bensiini tarbitakse valdavalt eraisikute sõiduautodes ja sõiduautod on 20 aastaga muutunud efektiivsemaks (vt joonis 28).

Deklareeritud koguste kasutamine kütuseturu hindamiseks kätkeb ka seda probleemi, et sellest andmestikust ei ole võimalik eristada majapidamiste ja ettevõtete tarbimise käitumist. Seda kõike arvestades oleme konstrueerinud kütuste nõudlust kajastava näitaja hoopis kasutamise ja pakkumise 2010-2024 aasta tabelite põhjal.

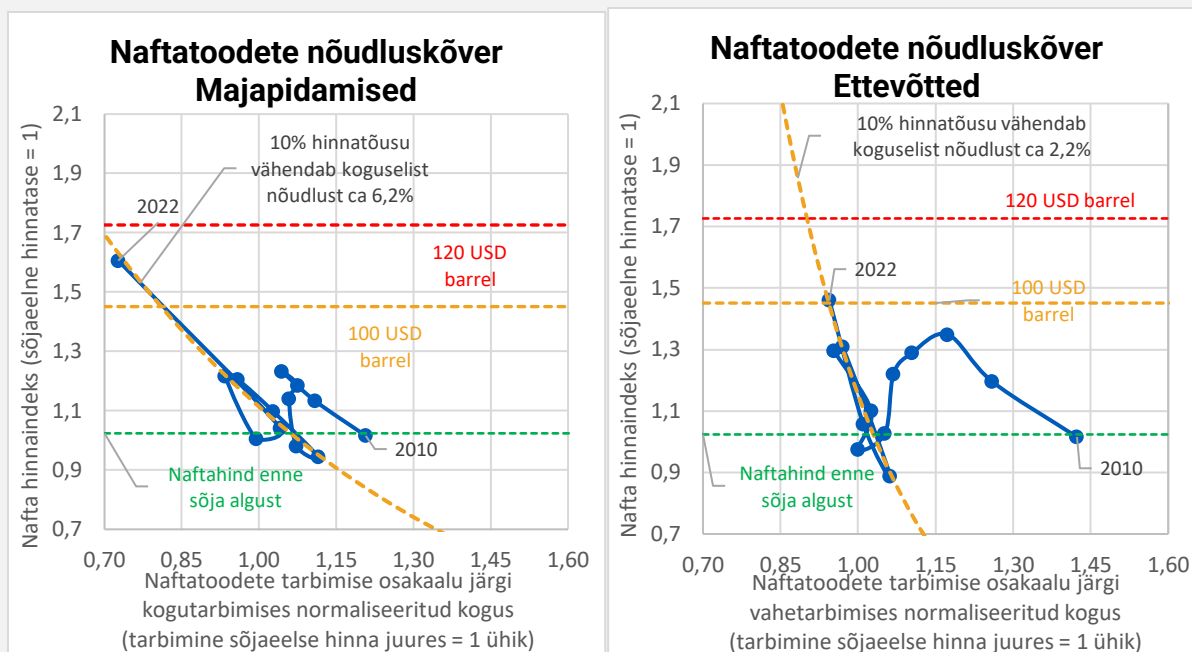
Kasutamise ja pakkumise tabelid aitavad mõista mitut olulist aspekti. Esiteks saab sealt teada, et naftatoodete nõudlus Eestis jaguneb selliselt, et umbes 25% Eestisse toodud naftatoodetest taas eksporditi, 55% tarbisid ettevõtted vahetarbimisena ning umbes 20% oli majapidamiste lõpptarbimine. See viimane on oluline ka naftatoodetelt laekuva tegeliku käibemaksutulu hindamisel, sest ekspordilt käibemaksu ei tasuta ja ettevõtted küsivad enda poolt toodete ja teenuste soetamiseks tasutud sisendkäibemaksu tagasi ning üksnes 1/5 kogukäibest panustab käibemaksutulu laekumisse.

Joonis 28. Mitu liitrit kütust saab osta keskmise palga eest: keskmise palga ja liitrihinna suhtarv (skaala on liitrites), Eesti autopargi kaalutud keskmine bensiinikulu l/100 km kohta ning aktsiiside tasumisel deklareeritud bensiini kogus (tuhandetes tonnides).

Allikas: Maanteeamet, Maksuamet, Rahandusministeeriumi arvutused. Ajaloolise andmerea ühtsuse tagamiseks sisaldavad arvutused peatatud staatuses sõidukite andmeid.

Joonis 29. Eesti majapidamiste ja Eesti ettevõtete poolne naftatoodete nõudluse kõver

Allikas: Statistikaamet, Bloomberg, Rahandusministeeriumi arvutused. Kogus väljendab tarbimise osakaalu kõikide muude toodete ja teenuste tarbimise suhtes sellisel, et sõjajaeelse naftahinna puhul on kogus viidud ühikule 1. Hinnana kajastame vastava aasta keskmist naftabarreli hinnataset eurodes.

Teiseks võimaldab kogu majanduse struktuuri info kasutamine võrrelda naftatoodete tarbimise kogust muude toodete tarbimise suhtes. See aitab eristada jõukuse kasvu mõju hinnamõjudest. Saadud nõudluskõverad on toodud joonis 29'1.

Kolmandaks näitab analüüs, et majapidamised on oluliselt tundlikumad kütuste hinnamuutuse suhtes kui ettevõtted. Majapidamiste puhul tähendab 10% suurune kütusehindade tõus umbes 5-6% suurust tarbimise vähenemist, kuid ettevõtete puhul üksnes 2-3% suurust tarbimise vähenemist. See tulemus on loogiline ja kooskõlas muu maailma kogemusega, sest ettevõtluses on rohkem valdkondi, kus kütuse hinna tõusu tõttu pole võimalik tegevusi vähendada.

Siin toodud elastsushinnanguid uskudes vähendaks hinnatõus 2026. aasta põhistsenaariumis majapidamiste kütusenõudlust umbes viis ja ettevõtete nõudlust umbes kaks protsenti. Riskistsenaariumi korral aga võiks majapidamiste kütusenõudlus väheneda üle 15 protsendi ning ettevõtete kütusenõudlust umbes kuus protsenti.

Riskistsenaariumis suurem eelarvepuudujääk

Aeglasem majanduskasv tähendab ka nõrgemat maksulaekumist. Riskistsenaariumi järgi halveneb valitsussektori eelarvepositsioon tänava 0,6% SKPst ning puudujääk ulatub 4,9 protsendini SKPst. Põhjus on eeskätt väiksemates maksutuludes, mis mõjutavad nii riiki kui ka kohalikke omavalitsusi. Sügavamad

defitsiiti põhjustab ka kiirem inflatsioon, mis kasvatab majanduskulusid ja investeeringuid.

Järgmisel aastatel süvendab aeglasem kasv puudujääki samuti umbes 0,6% SKP võrra. Struktuurne puudujääk suureneb 0,4–0,6% SKPst.

Netovõlg kasvab kuni 1,4 protsendipunkti. Keskvalitsuse ja omavalitsuste nõrgem eelarvepositsioon tähendab suuremat

laenamisvajadust ning valitsussektori võlakoormus suureneb kuni 1,4 protsendipunkti SKPst. Samal ajal vähenevad sotsiaalkindlustusfondide reservid kuni 0,2 protsendipunkti võrra.

Kokkuvõttes kirjeldab riskistsenaarium vajadust eelarvepuhvrite järele, et ootamatutes majandusoludes toime tulla. Eelarveeeglite piiril toimetades vajab iga ootamatus kohest reageerimist ka kulude poolel, et kokkulepitud raamides püsida.

Tabel 5. Valitsussektori eelarvepositsioon riskistsenaariumi kohaselt 2026-2028

	Riskistsenaarium			Erinevus alusprognosist		
	2026	2027	2028	2026	2027	2028
Valitsussektori eelarvepositsioon (mln EUR)	-2157	-2542	-2247	-247	-262	-146
Keskvalitsus	-1935	-2276	-2007	-198	-175	-73
Sotsiaalkindlustusfondid	-157	-161	-148	-36	-66	-54
Kohalikud omavalitsused	-65	-105	-92	-12	-22	-19
Valitsussektori eelarvepositsioon (% SKPst)	-4,9	-5,5	-4,7	-0,6	-0,6	-0,3
Keskvalitsus	-4,4	-5,0	-4,2	-0,5	-0,4	-0,2
Sotsiaalkindlustusfondid	-0,4	-0,4	-0,3	-0,1	-0,1	-0,1
Kohalikud omavalitsused	-0,1	-0,2	-0,2	0,0	0,0	0,0
Valitsussektori struktuurne eelarvepositsioon (% SKPst)	-4,8	-5,4	-4,6	-0,6	-0,6	-0,3

Lisa 1. PROGNOOSI KOOSTAMISE PÕHIMÕTTED JA EELDUSED

Majandus- ja rahandusprognoosi eesmärk on anda võimalikult ajakohane ja täpne hinnang Eesti majanduse ning riigi rahanduse väljavaatele, lähtudes seni tehtud eelarvepoliitilistest otsustest. Käesolev prognoos on aluseks Euroopa Liidu fiskaaljärelevalve raames Euroopa Komisjonile ja Nõukogule esitatava eduaruande koostamisel. Samuti saab see olema aluseks seadusemuudatuste ja järgmisteks aastateks planeeritavate eelarvepoliitiliste meetmete mõjuhinnangutele. Ühtlasi on see mõeldud avalikuks kasutuseks: et oleks selgem, mis majanduses ja riigi rahanduses toimub ning millele prognoos toetub.

Prognoosi koostamist reguleerib riigieelarve seadus. Aluseks on viimane avaldatud majandus- ja rahandusstatistika ning hinnang koostatakse jooksva ja nelja järgneva aasta kohta. Seaduse järgi on prognoosi koostamine ja meetodilised valikud sõltumatud: eeldused valitakse parima teadmise juures ja läbipaistvalt. Prognoos sisaldab võrdlust teiste prognoosidega ning meetodika kirjeldust. Käesoleva prognoosi eeldused on fikseeritud 2026. aasta märtsi alguse seisuga.

Riigieelarve seaduse § 4 kohaselt hindab riigi makromajandus- ja rahandusprognoose Eelarvenõukogu, kes annab prognoosi kohta arvamuse kahe nädala jooksul pärast avaldamist ning teeb selle kättesaadavaks oma veebilehel <https://eelarvenoukogu.ee/>. Rahandusministerruumi 2025. aasta suvise prognoosi kiitis Eelarvenõukogu heaks.

Makromajandusprognoosi eeldused

Arvestades kaitsetollide kehtestamisega kaasnenud kaubanduspingeid ja poliitilist ebakindlust, **osutus maailmamajandus 2025. aastal oodatust vastupidavamaks**. Suurenevate tehnoloogiainvesteringutega kaasnenud tootlikkuse kasv, intressipoliitika lõdvendamine,

aga ka esialgsete kaubanduskokkulepete sõlmimine ning leebem tollitariifide kehtestamine soosisid globaalset majandusarengut.

Lähis-Ida konflikti eskaleerumine märtsis on konjunktuuri märkimisväärselt muutnud. Energiarajatiste infrastruktuur on Pärsia lahes kahjustatud ning naftasaaduste, gaasi ja teiste toorainete kaubavood on takistatud ning põhjustanud energiahindade hüppelise tõusu. Energiakriisiga kaasnenud mõjud on alles hakanud majanduses avalduma, põhjustades mõnes piirkonnas ka kütusega varustatuse häireid. Need arengud toovad kaasa väiksema majanduskasvu ja kõrgema inflatsiooni ning suurendavad määramatust edasiste arengute osas.

Nafta- ja gaasihinnad on märtsi jooksul olnud väga volatiilsed ning päevasiseselt, sõltuvalt uudistest sõjarindel, on spot hinnad ja futuurid kõikunud rohkem kui 10%. Seetõttu on ka prognooside koostamine ning õige ajahetke tabamine eelduste fikseerimisel praegusel perioodil raskendatud.

Väliskeskonna eeldusi tuli mitu korda uuendada ning **väliseelduste viimaseks fikseerimiskuupäevaks sai 10. märts**. Kriisi edasist kulgu ja kestust on praegustes tingimustes võimatu ennustada, mistõttu oleme selleks arvestanud energiahindade futuuride dünaamikaga. Selle kohaselt jääb energiahindade kõrgtase II kvartalsisse, misjärel võiks olukord vähehaaval leevenema hakata.

Eelmainitud sündmuste mõjul **on euroala majanduskasvu prognoosi langetatud**, aeglustudes 2025. aasta 1,4%lt 2026. aastal 0,8%ni. Tagasihoidlik kasv tugineb eelkõige sisenõudlusel, mida toetab fiskaalstiimul suurenevate kaitse- ja infrastruktuurikulutuste näol. Euroala 2026. aasta inflatsiooniprognosi

on kõrgete energiahindade tõttu tõstetud 0,7pp võrra 2,5%ni.

Eesti välisnõudlus – ehk kaubanduspartnerite import – näitas pärast kaheaastast madalseisu kiiret taastumist, suurenedes 2025. aastal 3,7%. 2026. aastal on lähiriikide majandused mõjutatud kõrgetest energiahindadest ja suurenenud ebakindlusest, mis pärsib majanduskasvu ning avaldub tagasihoidlikumas impordinõudluses. Välisnõudluse kasv aeglustub 2,1%ni ning kiireneb taas 2027. aastal, mil see võiks ulatuda 2,7%ni.

Euroopa Keskpank langetas viimati baasintresse 2025. aasta juunis, misjärel on kolme kuu EURIBOR püsinud 2% juures. Märtsikuine energiahindade šokk kandus järk-järgult intressidesse, mis indikeerib, et tulenevalt kasvanud inflatsioonisurvetest tuleb Euroopa Keskpangal taas baasintresse tõstma hakata. **Kolme kuu EURIBOR tõuseb turuootuste järgi 2026. aasta lõpuks 2,4%ni ning prognoosi-perioodi lõpuks 2,8%ni.**

USA tollimaksude kehtestamise järgselt 2025. aasta kevadel on USA dollar nõrgenenud enamiku valuutade suhtes. **Euro kurss dollari suhtes on võrreldes möödunud aasta algusega tugevnenud ligikaudu 11%.** EUR/USD kurss on prognoosi-perioodiks fikseeritud tasemel 1,161.

Nafta hind liikus möödunud aastal allapoole ning oli aasta lõpus pea viie aasta madalaim. **Lähis-Ida konflikti tulemusena on nafta hind tõusnud pea 40% ning väliseelduste fikseerimise hetkel oli Brent nafta hind 97 dollarit.** Tulevikutehingute põhjal kujuneb nafta hinnaks 2026. ja 2027. aastal vastavalt 80,8 ja 70,9 dollarit.

Ajalooliselt on gaasi hinnad reageerinud pakkumispoolsetele šokkidele suuremas ulatuses. **TTF gaasi hind on võrreldes aasta alguse hinnatasemega kahekordistunud** (märtsis 50-55 eur/MWh vahemikus). Tulevikutehingute

põhjal kujuneb gaasi hinnaks 2026. ja 2027. aastal vastavalt 43,7 ja 32,1 eur/MWh.

Rahandusprognoosi eeldused

Riigirahanduse prognoos koostatakse poliitikamuudatusteta stsenaariumina ning see on aluseks valitsuse eelarvepoliitiliste dokumentide – riigieelarve ja eelarvestrateegia – koostamisel. Poliitikamuudatusteta lähenemine tähendab, et eeldatakse kehtivate poliitikate ja regulatsioonide püsimist: suuri muudatusi ega kohandusi prognoosiperioodil ei tehta. Lähtekohaks on kehtivad õigusaktid ning piisava detailsusega heakskiidetud meetmed (näiteks riigi eelarvestrateegia 2026–2029). Seetõttu sisaldab prognoosi põhistsenaarium eelarvestrateegias 2026–2029 heakskiidetud otsuseid vaid osaliselt. Prognoosis ei arvestata seadustamata maksumuudatusi ega ebamääraseid kuluotsuseid, mille sisu või maht ei ole piisavalt selge.

Samas ei tähenda „ainult kinnitatud otsused“ seda, et kulud külmuksid prognoosiperioodiks samale tasemele. Tegevuskulude puhul on eeldatud tavapärasest kasvu ka siis, kui selleks ei ole tehtud eraldi valitsuse otsust. Vastasel juhul kahaneks kulude reaalne maht ning avalike teenuste pakkumine väheneks – mis oleks sisuliselt juba poliitikamuudatus. Lisaks võetakse arvesse väliskeskkonnast tulenevaid tegureid, nagu demograafia, majandustsükkel ja keskkonnamõjud. Riigirahanduse prognoos tugineb makromajandusprognoosi põhistsenaariumile.

Riigieelarve tulude prognoosi eeldused:

- Maksuprognoos lähtub prognoosi üldpõhimõtetest.
- Suurematest maksumuudatustest on arvesse võetud tulumaksu muudatused. Valitsuses otsustatud kütuseaktsiisi tõusu ärajätmist ei ole prognoosis arvesse võetud kuna muudatus on seadusena vastu võtmata.

- Alampalga kasvu prognoosimisel kasutatakse Eesti Panga prognoositud tööviljakuse kahekordset kasvu (kuni 2027. aastani Eesti Panga prognoos, 2028–2030 Rahandusministeeriumi prognoos) või palgakasvu – rakendub neist suurem. Eesmärk on viia alampalk 40% tasemele keskmisest palgast.
- Mittemaksulised tulud prognoositakse seniste laekumiste ja valitsemisalade täpsustatud hinnangute alusel (näiteks keskkonnatasud, CO₂ tulud, omanikutulud).
- 2026. aasta dividendiprognos tugineb valitsuse dividendikorralduse summa-dele; 2027–2029 on aluseks RE protsessi otsused ning äriühingute finantsprognoosid ja dividendiettepanekud.

Riigieelarve kulude prognoosi eeldused:

- 2026. aasta puhul lähtutakse 2026. aasta eelarvest ja valitsemisalade täpsustatud prognoosidest.
- Aastate 2027–2029 kuluprognos tugineb 2026. aasta eelarvele ja valitsemisalade rahastamiskavadele. Arvestuslike sotsiaalkulude ja tuludest sõltuvate suuremate kulude (nt CO₂-ga seotud kulud) puhul kasutatakse koos valitsemisaladega täpsustatud prognoose.
- 2030. aasta aluseks on 2029.a kulutase va arvestuslike kulude ja tuludest sõltuvate kulude osas. Samuti arvestatakse eraldi kuluotsustega sh 2029. aastaga lõppevad kulud.
- Kaitsekulude tase 2026–2030 moodustab koalitsioonileppe järgi vähemalt 5% SKPst.

- Välisvahendite prognoosis on arvestatud 2028. aastal algava ELi rahastusperioodi vahenditega koos riikliku kaas-finantseerimisega alates 2028. aastast.

Töötukassa eelarvepositsiooni kujunemise eeldused:

- Kulude prognoosimisel kasutatakse Töötukassa uusimat prognoosi, mis on koostatud Rahandusministeeriumi kevadise makroprognoosi näitajate põhjal.
- Tulude prognoosimisel lähtutakse Rahandusministeeriumi töötuskindlustusmakse prognoosist.

Tervisekassa eelarvepositsiooni kujunemise eeldused:

- Eelarvepositsiooni aluseks on 2026. aasta eelarves kinnitatud kulude maht; 2027–2029 kulude puhul lähtutakse Tervisekassa nelja aasta finantsplaanist, mis on koostatud Rahandusministeeriumi 2025. aasta suveprognoosi põhjal. 2030. aastal on eeldatud kulude mahu kasvu vastavalt 2029. aasta kasvudele.
- Tulude prognoos lähtub kogu perioodil Rahandusministeeriumi kevadprognoosist nii sotsiaalmaksu kui ka mittetöötavate pensionäride eraldise osas.

Kohalike omavalitsuste eelarvepositsiooni eeldused:

- Prognoos tugineb 2025. aasta tegelikele tulemustele ja makromajandusprognoosile, arvestades omavalitsuste jooksvate kulude muutumisel inflatsiooni ja keskmise palga kasvu.

Muud valitsussektori asutused:

- Keskkvalitsuse juriidiliste isikute (sihtasutused, avalik-õiguslikud institutsioonid ja äriühingud) prognoos põhineb nende esitatud finantsplaanidel,

mis peavad vastama riigieelarve seaduses sätestatud põhitegevuse tulemi ja netovõlakoormuse reeglitele. Eeldatakse, et eelarveaasta jooksul finantsplaanis näidatud põhitegevuse tulemit ja netovõlakoormust ei muudeta.

- Riigi Kinnisvara ASi prognoos lähtub ettevõtte finantsplaanist ja valitsuse heakskiidetud investeeringutest. Arvesse võetakse üksnes sõlmitud rendilepingud ning kontrollitakse nende vastavust riigieelarves kavandatud rendimaksetele.

Lisa 2. Majanduse tsüklilise seisu hinnangu meetodikamuudatus

Alates käesolevast aastast muudab Rahandusministeerium oma majandustsükli hindamise meetodikat. Eesmärk on võimalikult täpselt hinnata Eesti majanduse tsüklilist seisu ning selle mõju riigieelarvele. Rahandusministeerium kasutab majandustsükli hinnangut eelkõige struktuurse eelarvepositsiooni arvutuses.

Potentsiaalne SKP on teoreetiline kontseptsioon majanduse tootmisvõimekusest. Potentsiaalse SKP kasv on majandusele jõukohane kasv, mis tagab täistööhõive ja mis ei põhjusta inflatsiooni kiirenemist. Potentsiaalse SKP kontseptsiooni sisu on erinev, kui vaadelda majanduse lühiperioodi, keskpikka perioodi või pikka perioodi. Lühiperioodil on majanduse tootmisvõimekus enam-vähem fikseeritud. Keskpikal perioodil võivad majanduse tootmisvõimekust tõsta investeeringud: eeldus investeeringuteks on eelkõige ettevõtete piisav kasumlikkus ning tööjõu tootlikkusega koosõlas olev tööjõukulude kasv. Pikal perioodil sõltub majanduse tootmisvõimekus suuresti tehnoloogilisest arengust ja tööjõu potentsiaali kasvust.

Tegelikkuses erineb SKP sageli oma potentsiaalsest tasemest. Tegelik SKP erinevust potentsiaalsest SKPst iseloomustab toodangulõhe. **Toodangulõhe hinnangutes on üsna palju ebakindlust, kuna potentsiaalne SKP ei ole otseselt vaadeldav, vaid hinnanguline näitaja, ning lisaks revideeritakse tegeliku SKP andmeid sageli tagantjärele.**

Euroopa Liidus on kasutusel ühtne meetodika toodangulõhe hindamiseks. Meetodika põhineb Cobb-Douglas tootmisfunktsioonil, mille komponentide – tööjõud, kapital ja koguteguritootlikkus – leidmisel läbitakse mitu etappi ning kasutatakse erinevaid algandmeid ja meetodeid.⁷ Rahandusministeerium on seni kasutanud Euroopa Komisjoni meetodikat Eesti majanduse tsüklilise seisu hindamisel.

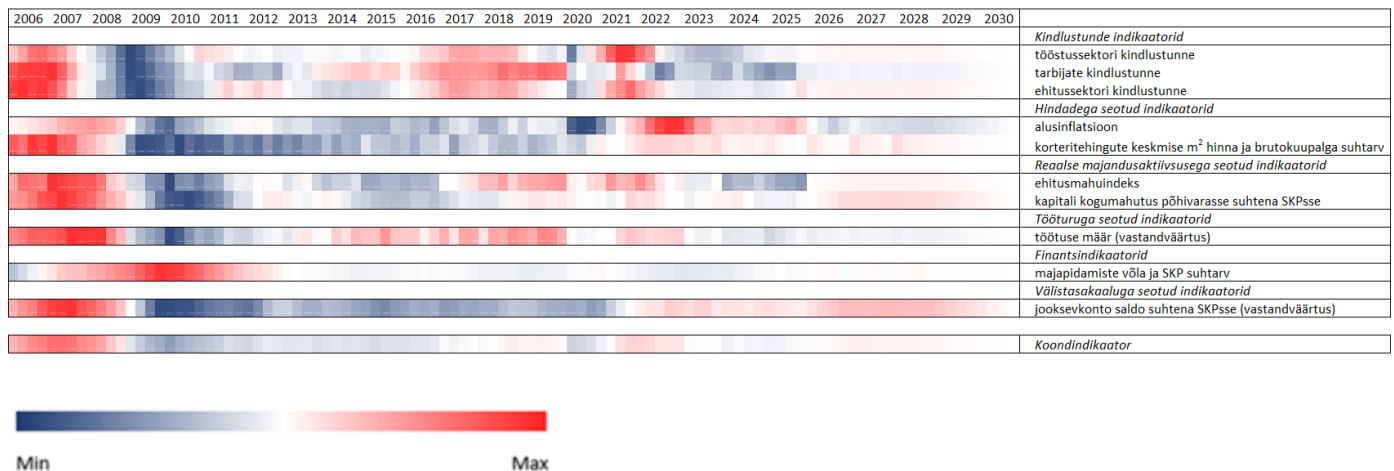
Viimastel aastatel on Euroopa Komisjoni meetodika järgi leitud Eesti toodangulõhe hinnang olnud küllaltki negatiivne, samas kui mitmed teised majandusnäitajad nii negatiivsele toodangulõhele ei viita. Nominaalne majanduskasv, tööturu olukord ja maksulaekumised on olnud pigem tugevad, samas kui reaalne majanduskasv on olnud nõrk. Kuna toodangulõhe hinnangut kasutatakse riigirahanduses struktuurse eelarvepositsiooni hindamiseks, peaks toodangulõhe hinnang kirjeldama majandustsükli riigirahanduse seisukohalt. **Alates käesolevast aastast kasutab Rahandusministeerium majanduse tsüklilise seisu hindamisel uut lähenemist, mis kombineerib erinevad meetodid. Eesmärk on leevendada ainult ühe toodangulõhe hindamise meetodika kasutamisest tulenevat ebakindlust majandustsükli hinnangus.**

Üks võimalus majanduse tsüklilise seisu hindamiseks on kasutada nn majanduse ilmakaarti. Rahandusministeeriumi Eesti majanduse ilmakaardis on kümme näitajat majanduse erinevatest valdkondadest: tööstussektori kindlustunde indikaator, tarbijate kindlustunde indikaator, ehitussektori kindlustunde indikaator, alusinflatsioon, korteritehingute keskmise ruutmeetrihinna ja keskmise brutokuupalga suhtarv, ehitusmahuindeks, kapitali kogumahutus põhivarasse suhtena SKPsse, töötuse määr, majapidamiste võla ja SKP suhtarv, jooksevkonto saldo ja SKP suhtarv.⁸ Ilmakaardi seisu prognoosimisel perioodidel, mille kohta statistilised andmed veel puuduvad, kasutame alusinflatsiooni, korteritehingute keskmise ruutmeetrihinna ja keskmise brutokuupalga suhtarvu, põhivarasse tehtud kapitali kogumahutuse ja SKP suhtarvu, töötuse määra, majapidamiste võla ja SKP suhtarvu ning jooksevkonto saldo ja SKP suhtarvu näitajate prognoose.

Tööstussektori kindlustunde indikaatori, tarbijate kindlustunde indikaatori ja ehitussektori kindlustunde indikaatori näitajate puhul prognoosime nende näitajate erinevust oma tasakaalutasemest. Oleme leidnud näitajad, mida Rahandusministeerium regulaarselt prognoosib ja mis on tugevas korrelatsioonis

kindlustunde indikaatoritega. Eeldame, et tööstussektori kindlustunde indikaatori erinevus oma tasakaalutasemest on ühesugune tööstussektori nominaalse lisandväärtuse kasvu erinevusega oma tasakaalutasemest, tarbijate kindlustunde indikaatori erinevus oma tasakaalutasemest on võrdne töötuse määra vastandväärtuse erinevusega oma tasakaalutasemest ning ehitussektori kindlustunde indikaatori erinevus oma tasakaalutasemest on võrdne ehituse tegevusala nominaalse lisandväärtuse kasvu erinevusega oma tasakaalutasemest. Ehitusmahuindeksi puhul eeldame, et selle näitaja erinevus oma tasakaalutasemest on võrdne ehituse tegevusala reaalse lisandväärtuse kasvu erinevusega oma tasakaalutasemest.

Joonis 30. Eesti majanduse ilmakaart

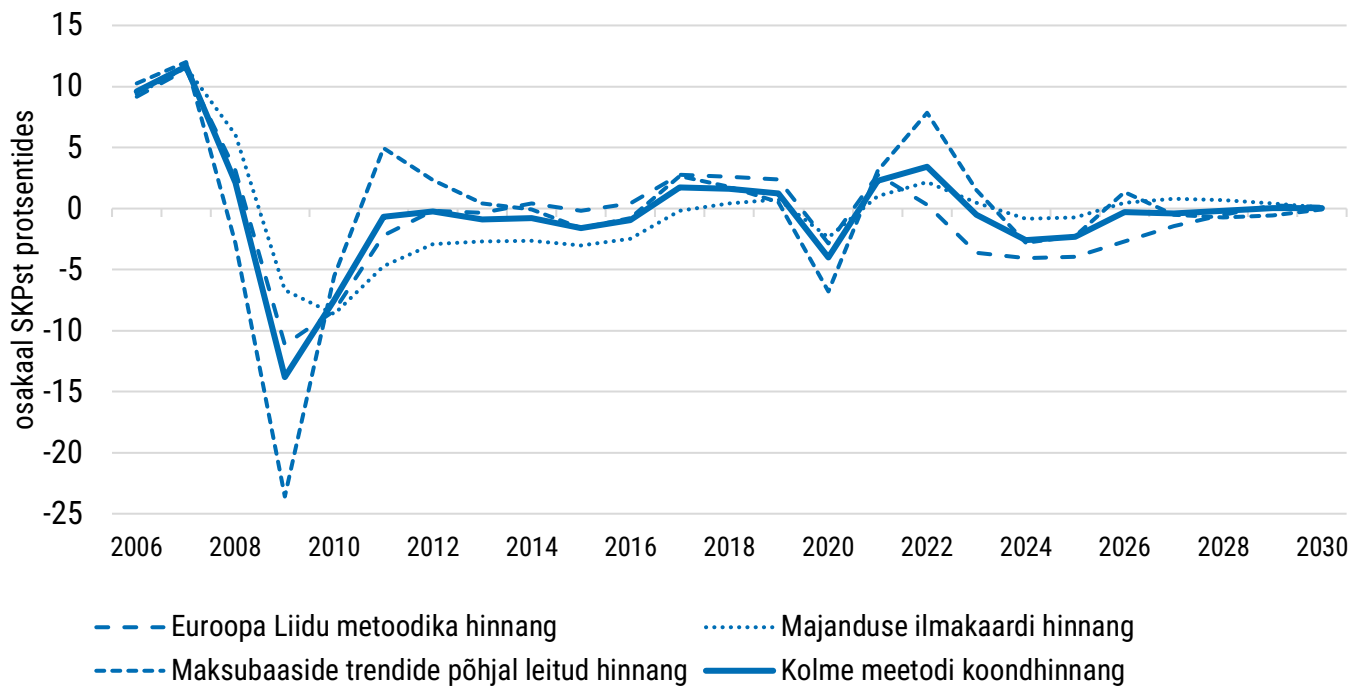

Allikas: Rahandusministeeriumi arvutused ja koostatud; andmete allikad Eesti Pank, Euroopa Komisjon, Eurostat, Maa- ja Ruumiamet (tehingute andmebaas), statistikaamet, Rahandusministeeriumi prognoos

Prognoosiperioodi kahel viimasel aastal on eeldatud, et näitajate erinevuse hinnang oma tasakaalutasemest läheneb kaheksa kvartali jooksul ühtlase sammuga nullile. Majanduse ilmakaardi koondindikaatori hinnangu kohaselt soojeneb majanduse temperatuur aastatel 2026–2027, kuid jääb siiski enam-vähem tasakaalu lähedale (vt joonis 30). Majanduse ilmakaardi koondindikaatori abil on leitud toodangulõhe hinnang. **Majanduse ilmakaardi koondindikaatori hinnangu kohane toodangulõhe hinnang viitab, et majandus on olnud viimastel aastatel palju lähemal oma potentsiaalsele tasemele, kui näitab Euroopa Komisjoni meetodika järgi leitud toodangulõhe hinnang.**

Lisaks majanduse ilmakaardi hinnangule võtame majanduse tsüklilise seisü hindamisel arvesse veel kahe meetodi hinnangud: nominaalsete maksubaaside trendide põhjal arvutatud hinnang ja Euroopa Komisjoni meetodikaga leitud hinnang. Nominaalsete maksubaaside trendid lisavad pildi riigi tulude poolelt. Nominaalsete maksubaasidena vaadatakse kolme suuremat komponenti: era- ja valitsussektori tarbimist kui tarbimismaksude baasi, palgakulusid kui tööjõumaksude baasi ning tegevuse ülejääki kui kapitalimaksude baasi. Nende trendid aitavad vastata küsimusele, kas tegemist on kriisiga, kus riigi tulubaas tõesti kokku kuivab, või pigem majanduse ajutise kohanemisega. See aitab hinnata, kuivõrd on eelarve seis mõjutatud kõige otsesemalt riigi tulused mõjutavatest majandusarengutest ning kas majandusareng võib panustada tulude ala- või ülelaekumisse ning kuidas see mõjutab eelarve koostamist. Maksubaaside puhul ei arvestata erinevate maksumuudatustega, vaid puhtalt maksude aluseks olevate majandusnäitajate arenguga. Maksumäärade muutusi võib pidada eelarvet püsivalt mõjutavaks teguriks, mistõttu ei ole struktuurse eelarvepositsiooni arvutustes nende mõju tarvis eemaldada.

Joonis 31. Erinevatel meetoditel leitud majanduse tsüklilise seisu hinnangud ja majandustsükli koondhinnang

Allikas: Rahandusministeeriumi arvutused

Rahandusministeeriumi majanduse tsüklilise olukorra hinnang on aritmeetiline keskmine eelnimetatud kolmest hinnangust. Erinevatel meetoditel leitud majanduse tsüklilise seisu hinnangud ja majandustsükli koondhinnang on esitatud joonis 31'l. Koondhinnang näitab, et sel ja järgmistel aastatel on majandus tasakaalu lähedal.

Lisaks võtame kasutusele uuendatud eelarve tsüklitundlikkuse koefitsiendi, mille uus väärtus on 0,297. Eelarve tsüklitundlikkuse koefitsient näitab, kui palju reageerivad eelarve tulud ja kulud majanduse arengule ehk kuivõrd on nominaalne eelarvepositsioon mõjutatud majandustsüklist. Tsüklilise mõju arvutamisel oleme alates 2019. aasta kevadest kasutanud koefitsienti 0,486. See koefitsient pärineb 2018. aasta hinnangust ega peegelda enam tänast majandusstruktuuri. Euroopa Liidus on koefitsientide uuendamist korduvalt edasi lükatud, peamiselt kriiside tõttu. Möödunud aastal hindas eelarvenõukogu uuesti eelarve tsüklitundlikkuse parameetri ja leidis, et realistlik väärtus oleks senise 0,5 lähedase taseme asemel umbes 0,3.⁹ Oleme nende analüüsiga nõus. On tõenäoline, et koefitsientide uuesti hindamise kätte võtmisel jõuab samu arvutusi läbi viies ka Euroopa Komisjon lähiaastatel sarnase näitajani.

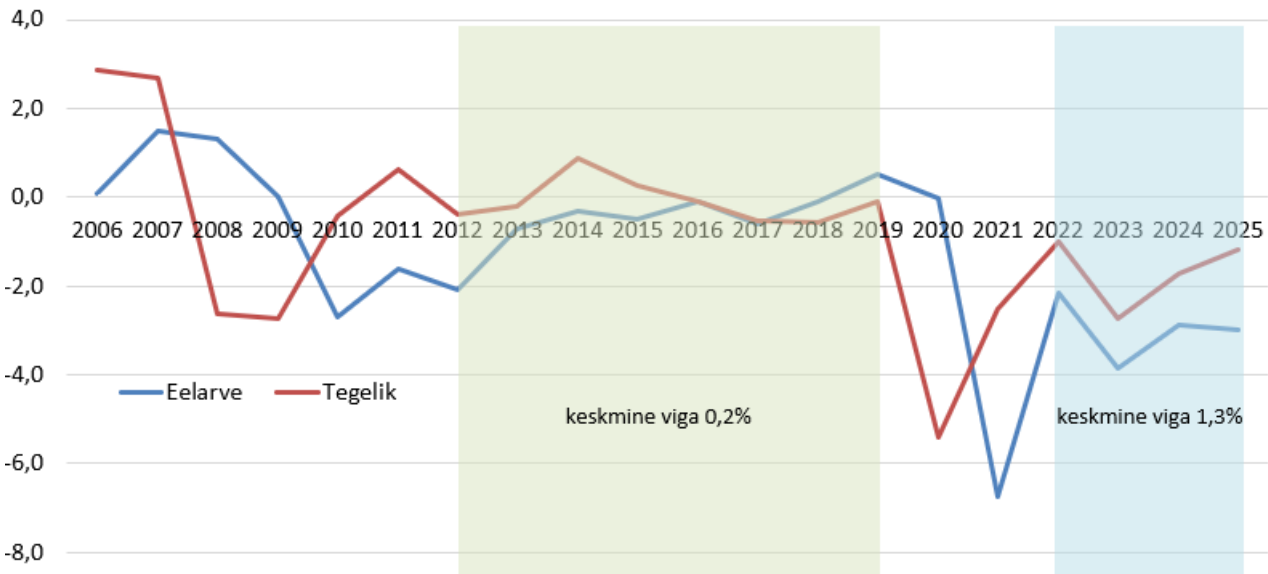
Lisa 3. Prognoosivigade analüüs

Viimaste aastate makromajanduse ja riigi rahanduse prognoosid on olnud tavapärasest ekslikumad, selle taga on heitlikumad majandusolud, mil prognoositäpsus langebki. Sarnast prognoosi ekslikkuse suurenemist näeme ka teiste Euroopa Liidu riikide puhul, kuid see on mõistetav, sest koroon, energiakriis ja Venemaa algatatud sõda on ühtemoodi mõjutanud kõiki sinise piirkonna riike. Paradoksaalsel kombel on vaatamata oodatust tagasihoidlikumale majandusarengule ja kesisele välisnõudlusele maksutulud laekunud üle ootuste, kuid selle taga on kiire hinnatõus ning suhteliselt hea tööturu seis.

Lisaks on eelarvepositsiooni prognoosi mõjutanud rohkearvulised maksupoliitika muudatused, millega on kaasnenud majandusagentide käitumise muutused. Vajadus leevendada kriiside negatiivset mõju on toonud kaasa lisaeelarve koostamise vajaduse pea igal aastal viimase kuue aasta jooksul. Samuti on kriisiaastatel suurenenud riigieelarve koostamisel vastuvõetud eelarvemeetmete maht keskmiselt 2,2 protsendini SKPst ehk pea neli korda võrreldes kriisieelsete aastatega. Eelarvepositsiooni viga on samal ajal suurenenud pea viis korda, mis näitab et Vabariigi Valitsuses lühikese ajaperioodi jooksul otsustatud eelarvelised meetmed kätkevad endas riski et nende elluviimisel kujuneb nende maksumus algselt planeeritust erinevaks.

Analüüsi eesmärk on tuua välja valitsussektori eelarvepositsiooni erinevus tegelike andmete ja eelarves prognoositu vahel ning uurida erinevuste ehk prognoosivigade põhjuseid. Analüüsis on lähtutud vaadeldavale aastale eelneva aasta septembris koostatud riigieelarves prognoositud valitsussektori positsioonist ja tegelikust positsioonist. Pikema perioodi vaatlused näitavad, et makromajanduse ja riigi rahanduse prognoosid on täpsemad stabiilsema majanduskasvu aegadel ning ebatäpsemad kiire majanduskasvu või languse perioodil. Märgatavalt on prognoosiviga kasvanud kriisiaastatel. Joonis 32 näitab, et finantskriisi ja COVID-19 kriisi vahelisel ajal (2012-2019.a) oli keskmine prognoosi viga 0,2% SKPst, kusjuures eksimusi oli mõlemas suunas. 2020.a eelarve koostati tasakaalulisena enne COVID-19 kriisi puhkemist 2019. aasta sügisel, mistõttu kujunes erinevus kriisi puhkedes 5,4%ni SKPst peamiselt maksutulude vähenemisest majandustegevuse piirangute olukorras. 2021.a eelarve koostati keset sügavat COVID-19 kriisi suure teadmatuse tingimustel. Kriisi esimesest lainest saadi aga kergemalt üle, majandus taastus oodatust kiiremini ning puudujääk osutus oodatust väiksemaks. Järgnes energiakriis ja algas Venemaa sõda Ukrainas, mis tähendas ebastabiilse majandusolukorra jätkumist. Aastatel 2022-2025 oli keskmine prognoosiviga 1,3% SKP, kusjuures kõigil aastatel oli prognoos negatiivsem kui tegelik tulemus. Käesolev analüüs keskendubki just sellele perioodile.

Joonis 32. Planeeritud ja tegelik valitsussektori eelarvepositsioon (% SKPst)

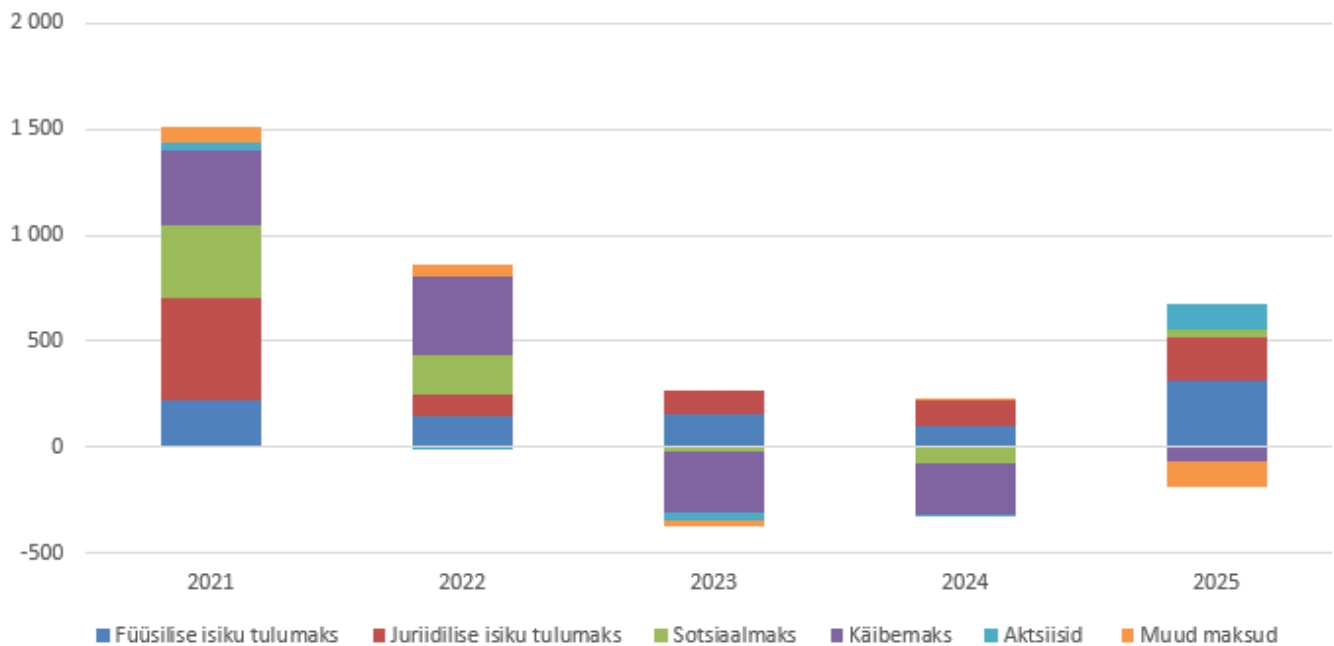
Prognoosivea suurenemist kriisiaastatel näitab ka teiste riikide kogemus. Kriisielsetel aastatel oli Eesti prognoosiviga nii teiste riikidega kui euroalaga võrreldes väiksem. Aastate 2021-2024 keskmine viga on aga märgatavalt kasvanud ja olnud ühesuunaline nii meil kui lähiriikidest ka Leedul. Lätil, Saksamaal ja Soomel on vigu olnud mõlemas suunas ja seepärast on ka nende keskmine viga märgatavalt väiksem.

Joonis 33. Euroala riikide keskmine eelarvepositsiooni prognoosiviga aastatel 2014-2019 ja 2021-2024

Valitsussektorist suurima osa moodustab riigieelarve ja ka valitsussektori eelarveprognoosi veast suurima osa moodustavad riigieelarve tulude ja kulude erinevus tegelikust mahust. Alates 2021. aastast on tulud ületanud eelarvet pea kõigil aastatel ning kulud jäänud prognoositule alla ehk vähendanud eelarvepuudujääki alates 2023. aastast. Tuludes moodustavad peamise osa maksutulud, mis mõjutavad lisaks riigieelarvele ka kohalike omavalitsuste ning Tervisekassa ja Töötukassa finantsseisu. Maksutuludest on eelarves prognoositust paremini laekunud tööturust sõltuvad sissetulekumaksud ja samuti ka ettevõtete kasumijaotamisest sõltuv juriidilise isiku tulumaks.

Joonis 34. Maksutulude prognoosiviga (mln EUR)

Maksutulude prognoosi täpsus on otseselt seotud **makromajanduse prognoosiga**. Vaatlusalusel perioodil on majanduse volatiilsus olnud keskmisest suurem, mistõttu iseloomustab seda ka ajaloolisest keskmisest oluliselt ehk 3-4 korda suurem prognoosiviga. Kui stabiilsemal perioodil ehk aastatel 2011-2019 oli rahandusministeeriumi suviste prognooside ruutkeskmine prognoosiviga järgmiseks aastaks 3,9 ning keskmine viga -0,25, siis aastatel 2021-25 olid vead vastavalt 13,1 ja 1,9. Sarnased eksimused iseloomustavad ka teisi prognoosimajasid ehk rahandusministeeriumi prognoosid ei eristu kui oluliselt ebatäpsemad või oluliselt täpsemad.

Kui võrrelda prognoose realiseerunud tegelikkusega, siis eksiti nii majanduslanguse sügavuse prognoosimisel kui ka taastumise kiiruse osas:

- Ükski prognoosimaja ei näinud ette sellist hinnatõusu ja sellega kaasnevat majanduslangust.
- Eksporditurud on valmistanud pettumuse kogu vaatlusalusel perioodil SKP kasvu mõttes, kuid veidi vähem viimasel kahel aastal.¹⁰ Meie ekspordipartnerite impordinõudluse osas on eksimused olnud väiksemad, sh sisuliselt läks täppi 2022 ja peaaegu täppi 2025.
- Eksporditurgude prognooside eksimused kandusid vahetult üle ka ekspordi prognoosi.
- Netoekspordi panus on kogu vaatlusalusel perioodil oodatust negatiivsem, sest ajaliselt langes koroonakriisiga kokku see hetk, kus rohelisema keskkonnapoliitika tulemusel on Eesti energia ja elektri netoeksportijast muutunud netoimportijaks ning transiitriigiks. Sh tõstab meie väliskaubanduskäibeid elektri transiit Soomest teistesse Balti riikidesse, kuid sellega ei kaasne kohaliku lisandväärtuse loomist.

Lisaks majanduskeskkonna ebastabiilsusele on maksuprognooside ebatäpsust suurendanud veel mitmed **poliitikamuudatused** (II pensionisamba vabatahtlikuks muutmine, maksuvaba tulu muutused, maksuküüru kaotamise edasilükkamine, maksumäärade tõusud), mis on toonud kaasa raskesti prognoositavaid käitumuslikke muutusi. Samuti on kriisiaastatel kasvanud ajutiste eelarvemeetmete maht. Kuna meetmete mõju hindamisel arvestatakse ka nende maksusisaldust, mõjutab laekumist ka meetmete tegelik rakendamine. Maksude laekumist mõjutab ka maksuaugu dünaamika ning ettevõtete maksukäitumine,

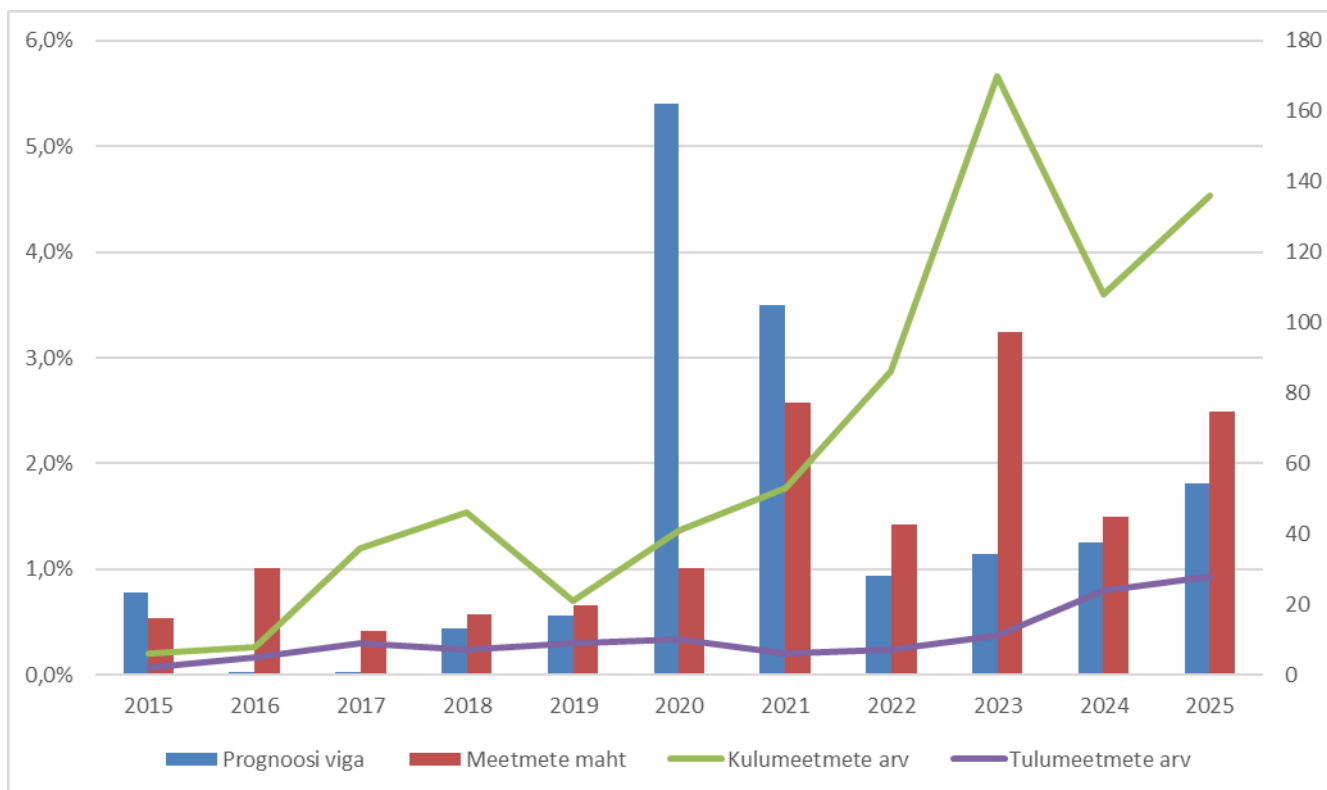
mida keerulistel aegadel on rase täpselt prognoosida. Nt käibemaksuvõlg on viimastel aastatel märkimisväärselt suurenenud.

Lisaks maksutuludele on riigieelarve positsiooni mõjutanud ka mittemaksuliste tulude erinevused tegeliku laekumise ja eelarves planeeritu vahel. Ühe peamise põhjusena võib välja tuua energiakriisi tulemid, mis kiirelt tõusnud CO2 ühikuhinna kaudu suurendas kvoodimüügitulu, kõrgema õlihinna kaudu suurendas põlevkivi kaevandustasu ning kasvanud elektrihinna kaudu võimaldas Eesti Energial teenida suuremat kasumit ning maksta eelarves kavandatud suuremaid dividende.

Kriisidest on mõjutatud ka **riigieelarvelised kulud**. Üks eelarvestatud ja tegelike kulude erinevuste põhjuseid on eelarveaasta jooksul vastuvõetud **lisaeelarved**, mida on viimastel aastatel igal aastal koostatud (v.a 2023). Samuti puudutavad järgmise aasta eelarve menetlemisel otsustatud meetmed üldjuhul ka jooksvat eelarveaastat. Näiteks 2024. aasta eelarve kinnitati 2023. aasta lõpus 2,9% suuruses defitsiidis. 2024. aasta kevadel koostatud lisaeelarvega vähendati puudujääki nii kulude kokkuhoiu kui dividenditulude suurendamise toel 0,4% võrra SKPst ning sama aasta sügisel 2025. aasta eelarvet menetledes veel 0,1% võrra SKPst. Seega kogu 1,2% suurusest muutusest moodustasid eelarveotsused 0,5% ning muude tegurite mõju 0,7% SKPst. Samas 2022. aasta lisaeelarvega suurendati mitmeid kulusid seoses energiakriisi mõjude leevendamise (sh riigi gaasivaru moodustamine) ning Ukraina sõjapõgenike vastuvõtmisega. Selle tulemusena kasvas eelarvepuudujääk 1,8% võrra SKPst. Tegelik puudujääk kujunes aga märksa väiksemaks mh ka seetõttu, et kõik lisaeelarve meetmed ei realiseerunud täies mahus.

Kriisiaastad on oluliselt suurendanud nii eelarve koostamisel heakskiidetud meetmete arvu kui ka rahalist mahtu. Kui aastatel 2015-2019 oli keskmiselt meetmete maht 0,6% SKPst ja prognoosi viga 0,4% SKPst, siis aastatel 2021-2025 vastavalt 2,2% ja 1,7% SKPst. Meetmete mahu kasvu ja suures puudujäägis eelarvete planeerimist on võimaldanud eelarvereeplite ajutine peatamine Euroopa Komisjoni poolt, mis mitme järjestikuse eelarveprotsessi jooksul on juba justkui normaalsuseks saanud. Selle tulemusena on meetmete maht kriisieelse ajaga võrreldes kasvanud pea neli korda ja prognoosi viga pea viis korda. Sellest võib järeldada, et meetmete mahu hüppeline kasv on toonud kaasa prognooside ebatäpsuse suurenemise. See on selgitatav prognoosi ja eelarve koostamise protsessi eripäradega. Majandus- ja rahandusprognoosi koostamine on kindla metoodikaga ja eelnevalt kokkulepitud ajakavaga protsess, kus kõik olulised küsimused saavad piisava põhjalikkusega lahendatud. Eelarvestamise protsess on ajaliselt märksa lühem ja kus meetmete esitamine Vabariigi Valitsuse aruteludele ei ole reglementeeritud. Seetõttu võivad heakskiidetud meetmed olla väga erineva ettevalmistusastmega, kus meetme täpsem sisu ja hinnang maksumusele võib pärast eelarve kinnitamist olulisel määral muutuda. Kokkuvõttes kätkeb see riski prognoosi ebatäpsuse suurenemiseks. Joonisel 35 on toodud konkreetse aasta eelarvepositsiooni prognoosi viga ja eelarve koostamise käigus valitsuse poolt heakskiidetud meetmete maht. Mõlemad näitajad on joonisel kuvatud absoluutsummates, kuna meetmeid on nii puudujääki suurendavaid kui vähendavaid ja prognoosi vigu põhjustavad mõlemad.

Joonis 35. Eelarvepoliitiliste meetmete maht ja prognoosi viga aastatel 2015-2025 (% SKPst)

Vaadates kulusid liikide lõikes võib näha, et alates kriiside puhkemisest ja eriti alates 2023. aastast on kiiresti suurenenud **kulused riigikaitsele**. See on pannud suure koormuse kaitsevarustuse hankesüsteemile nii Eestis kui ka teistes Euroopa riikides, mis on märgatavalt suurendanud plaanide realiseerumise ebatäpsust.

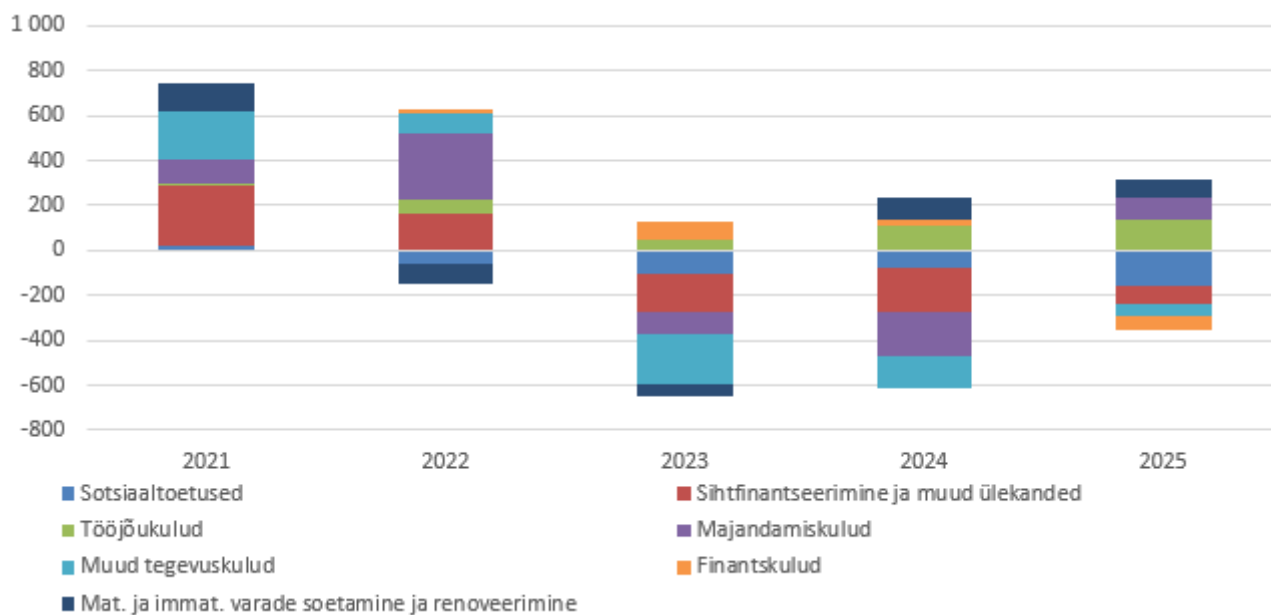
Sotsiaaltoetustele on aastatel 2022-2025 eelarves prognoositust kulunud vähem 56 - 159 miljonit eurot aastas. Peamiselt on selle taga kaks mahukat osa sotsiaalkuludest ehk pensionid ja vanemahüvitise kulud. Vanemahüvitise puhul on sündivuse prognoos osutunud liiga optimistlikuks ning pensionide puhul on koroonajärgne suuremus suurem.

Tegevuskulud ehk tööjõukulud ja majandamiskulud on ületanud eelarvet 2021, 2022 ja 2025. aastal. Neid kulusid tuleks vaadelda koos, sest eelarve kasutamisel on teatav paindlikkus neid kulusid ühelt realt teisele üle kanda. Külmutatud palgafondi tingimustes ongi palgasurve leevendamiseks leitud vahendeid majandamiskulude eelarvest, mistõttu on tegelikud tööjõukulud enamasti ületanud planeeritud eelarvet. See teeb aga nende kulude prognoosimise keerukamaks, sest ei saa lähtuda otseselt ministeeriumide poolt esitatud prognoosidest. Majandamiskulude hulgas on kaitseotstarbelise erivarustuse kulud aastatega kiiresti kasvanud ja see on ka peamine põhjus, miks 2025. aastal ületati eelarves planeeritud taset. 2021 ja 2022. aasta eelarve ületäitmine tulenes aga energiahindade kiirest tõusust, mida ei osatud ette näha.

Investeeringute puhul on näha, et lõplik eelarve on kujunenud oluliselt suuremaks kui oli algne eelarve. Peamiselt on see tingitud eelnevast aastast üle toodud vahenditest – need on vahendid, mida ei kasutatud eelarveaastal ära ja mis kantakse edasi järgmisesse aastasse. Tegelik investeeringute realiseerimine vastab aga pigem algse eelarve mahule, mis viitab sellele, et planeerimisel ei arvestata ülekantavate vahenditega. Üldjuhul vastab investeeringute realiseerimise võimekus eelarves planeeritud mahule, kuid

täiendavalt juurde tulevaid vahendeid (ülekantavad summad või ka lisaelarvetega lisandunud vahendid) ei suudeta enam soovitud mahus realiseerida või nihutavad lisandunud vahendid omakorda uusi vahendeid järgmistesse perioodidesse.

Joonis 36. Riigieelarve kulude prognoosiviga (mln EUR)

Lisa 4. TÄIENDAVALD TABELID JA JOONISED

Tabel 6. Sisemajanduse koguprodukti prognoos 2026-2030

%	2013–2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1. SKP reaalkasv	2,2	-0,1	0,6	2,3	2,5	2,3	2,2	2,1
1a. SKP püsivhindades (mld eurot)		28,9	29,1	29,8	30,5	31,2	31,9	32,6
2. SKP nominaalkasv	7,2	3,9	4,4	6,0	5,2	4,7	4,5	4,4
2a. SKP jooksevhindades (mld eurot)		39,8	41,6	44,1	46,4	48,6	50,8	53,0
2b. RKP jooksevhindades (mld eurot)		39,0	41,0	43,6	45,7	47,9	50,0	52,2
Kasvuallikad								
3. Eratarbimiskulutused (sh MTÜd)	3,2	0,0	-0,1	2,5	1,8	1,5	1,9	1,8
4. Valitsussektori lõpp-tarbimiskulutused	2,1	1,8	2,6	9,9	0,2	1,8	-0,6	-0,8
5. Kapitali kogumahutus põhivarasse	3,7	-6,5	3,2	10,1	1,9	0,9	-0,3	1,7
6. Sisenõudlus	3,1	-1,3	1,3	6,1	1,5	1,4	0,8	1,2
7. Kaupade ja teenuste eksport	3,4	-1,5	5,0	2,2	2,9	2,9	3,0	2,8
8. Kaupade ja teenuste import	4,1	0,4	5,0	5,8	2,3	2,2	1,5	1,6
Panus SKP kasvu								
9. Sisemajanduse nõudlus	2,9	-1,4	1,3	6,1	1,5	1,5	0,8	1,2
10. Kaupade ja teenuste bilanss	-0,4	-1,5	-0,3	-3,1	0,3	0,3	1,2	0,9
Lisandväärtuse kasv								
11. Primaarsektor	-4,2	28,5	-10,2	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
12. Tööstus	0,6	-3,1	5,1	2,6	2,7	2,3	2,3	2,3
13. Ehitus	2,9	-12,7	-3,3	2,6	3,2	3,2	3,1	3,1
14. Teenused	2,8	0,1	-0,1	2,0	2,3	2,2	2,0	1,9

Tabel 7. Hindade prognoos 2026-2030

%	2013–2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1. SKP deflaator	4,9	4,0	3,8	3,6	2,7	2,3	2,3	2,2
2. Eratarbimise deflaator	4,2	3,4	3,0	3,9	2,6	2,2	2,1	2,0
3. Harmoniseeritud tarbijahinnaindeks	3,8	3,7	4,8	4,0	2,7	2,3	2,2	2,1
3a. Tarbijahinnaindeks	4,0	3,5	4,8	4,0	2,7	2,2	2,1	2,0
4. Valitsussektori tarbimiskulutuste deflaator	6,1	5,7	3,9	4,1	3,0	2,6	2,6	2,5
5. Investeeringute deflaator	2,6	4,5	2,6	2,5	2,8	2,5	2,5	2,4
6. Ekspordi deflaator	3,1	2,6	3,1	2,9	2,1	2,0	1,9	2,0
7. Impordi deflaator	2,5	1,6	2,1	2,8	1,9	1,8	2,0	2,0

Tabel 8. Tööturu prognoos 2026-2030 (15–74-aastased)

%	2013–2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1. Tööhõive (tuh inimest)	655,0	698,7	693,2	695,8	698,2	698,5	698,5	698,5
1a. Tööhõive kasv	1,1	0,6	-0,8	0,4	0,3	0,0	0,0	0,0
2. Tööpuuduse määr	6,3	7,6	7,5	6,7	6,4	6,3	6,2	6,1
3. Tööjõu tootlikkuse kasv (hõivatute arvu järgi)	1,1	-0,7	1,4	1,9	2,2	2,3	2,2	2,1
4. Keskmise palga reaalkasv	3,4	4,4	0,8	1,1	2,0	2,2	2,2	2,1
4a. Keskmise palk (eurot)		1 981	2 092	2 201	2 304	2 405	2 509	2 614
4b. Keskmise palga nominaalkasv	7,4	8,1	5,6	5,2	4,7	4,4	4,3	4,2
4c. Netopalgafondi kasv	8,2	5,8	-0,1	10,5	4,8	4,2	4,1	4,0
4d. Netopalgafondi ostujõu kasv	4,2	2,2	-4,7	6,2	2,1	1,9	1,9	2,0

Tabel 9. Maksebilansi prognoos 2026-2030

% SKPst	2013–2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1. Võlgnevus välismaailma suhtes	1,8	0,4	1,9	0,5	0,1	0,6	1,6	1,7
1a. Jooksevkonto	-0,3	-1,2	-0,2	-2,4	-2,3	-1,7	-0,8	-0,1
2. Kaupade ja teenuste bilanss	1,8	0,3	1,0	-1,6	-1,0	-0,4	0,8	1,7
3. Esmase ja teisese tulu bilanss	-2,1	-1,5	-1,2	-0,7	-1,3	-1,3	-1,5	-1,9
4. Kapitalikonto	2,1	1,7	2,0	2,9	2,4	2,3	2,3	1,8
5. Vead ja täpsustused	-0,1	-0,4	0,2					

Tabel 10. Negatiivne riskistsenaarium

%	Riskistsenaarium				Erinevus alusprognoosist		
	2025	2026	2027	2028	2026	2027	2028
1. SKP jooksevhindades	41,6	43,8	45,9	48,1	-0,3	-0,5	-0,5
2. SKP reaalkasv	0,6	0,8	1,5	2,3	-1,5	-1,0	0,0
3. SKP nominaalkasv	4,4	5,2	4,8	4,7	-0,8	-0,4	0,0
4. THI	4,8	5,0	3,2	2,0	1,0	0,5	-0,2
5. Sisenõudluse reaalkasv	1,3	4,8	0,6	1,6	-1,3	-0,9	0,2
6. Ekspordi reaalkasv	5,0	0,7	1,8	3,1	-1,5	-1,1	0,2
7. Tööhõive kasv	-0,8	0,0	0,1	0,2	-0,4	-0,2	0,2
8. Tööpuudus	7,5	7,0	6,9	6,7	0,3	0,5	0,4
9. Palga nominaalkasv	5,6	4,8	4,3	4,6	-0,4	-0,4	0,2

Allikas: Rahandusministeerium, Statistikaamet.

Tabel 11. Majandusprognoside võrdlus (%)

	SKP reaalkasv			SKP nominaalkasv		
	2026	2027	2028	2026	2027	2028
Rahandusministeerium	2,3	2,5	2,3	6,0	5,2	4,7
Eesti Pank	2,8	2,5	2,8	6,5**	5,3**	5,2**
Swedbank	2,3	2,6	-	5,3**	5,3**	-
SEB	2,7	2,8	-	-	-	-
Luminor	2,0	3,0	3,0	-	-	-
Consensus Forecasts	2,3	2,6	-	-	-	-
Euroopa Komisjon	2,1	2,0	-	6,4**	4,5**	-
IMF	1,5	1,8	1,8	5,6	5,3	4,8
OECD	2,9	2,8	-	6,2**	5,3**	-
Konjunktuuriinstituut	2,0	-	-	-	-	-

	Tarbijahinnaindeks			Valitsussektori positsioon (% SKPst)		
	2026	2027	2028	2026	2027	2028
Rahandusministeerium	4,0 (4,0*)	2,7 (2,7*)	2,2 (2,3*)	-4,3	-4,9	-4,3
Eesti Pank	3,8 (3,9*)	2,2 (2,3*)	2,2 (2,1*)	-4,4	-4,4	-4,1
Swedbank	2,6	2,4	-	-4,4	-4,4	-
SEB	3,0*	2,6*	-	-2,8	-3,0	-
Luminor	3,0	2,0	3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Consensus Forecasts	3,2	2,7	-	-4,1	-3,7	-
Euroopa Komisjon	2,8*	2,2*	-	-4,4	-4,4	-
IMF	4,3*	3,3*	2,6*	-4,0	-3,8	-2,9
OECD	3,5*	2,3*	-	-4,5	-4,3	-
Konjunktuuriinstituut	3,0	-	-	-	-	-

* *Tarbijahindade harmoneeritud indeks.*

** *Arvutatud nominaalse SKP mahu prognoosi või SKP reaalkasvu ja deflaatori summeerimise põhjal.*

Allikad:

Rahandusministeeriumi kevadine majandusprognoos 2026. 02.04.2026.

Eesti Pank, Rahapoliitika ja majandus. 1/2026. 31.03.2026.

Swedbank. Swedbank Economic Outlook – January 2026. 21.01.2026.

SEB. Nordic Outlook. January 2026. 22.01.2026.

Luminor. Eesti majanduse ülevaade ja väljavaade. 18.03.2026.

Eastern Europe Consensus Forecasts. 16.03.2026.

European Commission. European Economic Forecast. Autumn 2025. 17.11.2025.

IMF. 2025 World Economic Outlook. October 2025. 14.10.2025.

OECD Economic Outlook. No 118. December 2025. 02.12.2025.

Konjunktuuriinstituut. Konjunktuur nr 4 (235) 2025. 14.01.2026.

Tabel 12. Prognoosi olulisemad väliseeldused (%)

	Eeldused 2026. aasta kevadises prognoosis							
	2013–2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1. Euroala 3-kuu intressimäär (aasta keskmine)	0,2	3,6	2,2	2,2	2,4	2,5	2,6	2,7
2. Euroala pikaajaline intressimäär (aasta keskm)	0,6	2,3	2,6	2,9	3,0	3,2	3,3	3,4
3. EUR/USD vahetuskurss (aasta keskm)	1,159	1,082	1,130	1,164	1,161	1,161	1,161	1,161
4. Euroala harmoneeritud THI	2,1	2,4	2,1	2,5	2,2	2,0	2,0	1,9
5. Nafta hind (Brent, USD/barrel)	71,8	80,7	69,1	80,8	70,9	69,4	69,3	68,3
6. Nafta hind (Brent, EUR/barrel)	61,6	74,6	61,2	69,4	61,1	59,7	59,7	58,8
7. Gaasi hind (TTF, €/MWh)	33,4	34,6	36,3	43,7	32,1	25,0	21,7	21,0
8. Euroala SKP kasv	1,4	0,9	1,4	0,8	1,2	1,4	1,3	1,2
9. Ekspordituru impordi kasv	2,8	1,0	3,7	2,1	2,7	2,9	2,8	2,8

Allikad: Eurostat, Eesti Pank, Euroopa Keskpang (ECB), IMF, Consensus Economics (CF), Euroopa Komisjon (COM), OECD, Chatham Financial, Bloomberg.

Tabel 13. Valitsussektori eelarve tulud ja kulud ning prognoos aastatel 2026–2030

	2013-23	2013-23	2024	2024	2025	2026	2027	2028	202	2030
	<i>mln EUR</i>	<i>%SKPst</i>	<i>mln EUR</i>	<i>%SKPst</i>	<i>%SKPst</i>	<i>%SKPst</i>	<i>%SKPst</i>	<i>%SKPst</i>	<i>%SKPst</i>	<i>%SKPst</i>
Eelarvepositsioonid valitsussektori tasandite lõikes										
1. Valitsussektor	-350,9	-1,10	-688,8	-1,73	-1,18	-4,33	-4,91	-4,32	-4,54	-3,73
2. Keskvalitsus	-340,3	-1,07	-565,0	-1,42	-0,78	-3,94	-4,53	-3,98	-4,07	-3,40
4. Kohalikud omavalitsused	-59,8	-0,20	-160,8	-0,40	-0,23	-0,12	-0,18	-0,15	-0,30	-0,18
5. Sotsiaalkindlustusfondid	49,2	0,17	37,1	0,09	-0,17	-0,27	-0,21	-0,19	-0,17	-0,15
Valitsussektor										
6. Tulud kokku	10511,2	38,97	16827,8	42,23	44,00	42,43	41,13	40,81	40,22	39,74
7. Kulud kokku	10862,1	40,07	17516,6	43,96	45,18	46,77	46,04	45,14	44,76	43,47
8. Eelarvepositsioon	-350,9	-1,10	-688,8	-1,73	-1,18	-4,33	-4,91	-4,32	-4,54	-3,73
9. Intressikulu	27,7	0,09	233,1	0,59	0,49	0,63	0,80	0,94	1,08	1,22
10. Primaartasakaal	-340,9	-1,06	-368,3	-1,14	-0,69	-3,70	-4,11	-3,38	-3,46	-2,51
11. Ühekordsed ja ajutised meetmed	54,9	0,09	0,0	0,41	0,34	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tulud komponentide lõikes										
12. Maksutulud (12=12a+12b+12c)	5749,8	21,35	9120,0	22,86	24,54	23,47	23,06	23,05	22,76	22,63
12a. Tootmis- ja impordimaksud	3709,8	13,84	5549,1	13,93	14,04	14,71	14,44	14,20	13,78	13,56
12b. Sissetuleku- ja varanduse maksud	2042,1	7,52	3558,4	8,93	10,50	8,77	8,62	8,84	8,97	9,07
12c. Kapitalimaksud	0,00	0,00	0,0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
13. Sotsiaalkindlustusmaksed	3144,6	11,63	5007,9	12,57	12,70	12,61	12,61	12,60	12,58	12,57
14. Omanditulud	214,0	0,82	438,5	1,10	0,65	0,59	0,48	0,50	0,39	0,38
15. Muud tulud	1400,7	5,17	2273,9	5,71	6,12	5,76	4,98	4,67	4,49	4,15
16.=6. Tulud kokku	10511,2	38,97	16827,8	42,23	44,00	42,43	41,13	40,81	40,22	39,74
p.m.: Maksukoormus (D.2 (sh EL-le makstud)+D.5+D.611+D.91-D.995)	8874,3	32,91	14026,4	35,20	37,01	35,88	35,47	35,44	35,13	35,00
Kulud komponentide lõikes										
17. Hüvitised töötajatele +vahetarbimine	4621,8	17,12	7377,9	18,50	18,72	19,11	18,89	19,04	18,55	17,98
17a. Hüvitised töötajatele	2902,2	10,72	4871,8	12,23	12,30	12,37	12,13	12,00	11,87	11,69
17b. Vahetarbimine	1720,0	6,41	2500,3	6,27	6,41	6,74	6,76	7,04	6,68	6,29
18. Sotsiaalsiirded (18=18a+18b)	3770,4	13,90	5996,2	15,05	15,26	15,00	14,77	14,64	14,58	14,50
<i>millest töötushüvitised</i>	195,1	0,27	287,9	0,72	0,69	0,68	0,61	0,60	0,59	0,57
18a. Mitterahalised sotsiaalsiirded	551,2	2,00	961,9	2,41	2,51	2,40	2,40	2,41	2,44	2,46
18b. Rahalised sotsiaalsiirded	3219,2	11,90	5034,3	12,63	12,76	12,61	12,37	12,23	12,14	12,04
19.=9. Intressikulu	27,8	0,09	233,7	0,59	0,49	0,63	0,80	0,94	1,08	1,22
20. Subsidiiumid	279,3	1,01	287,8	0,72	0,59	0,77	0,76	0,73	0,73	0,69
21. Kapitali kogumahutus põhivarasse	1483,7	5,45	2478,4	6,22	6,69	7,94	7,24	6,36	6,29	5,62
22. Kapitalisiirded	144,9	0,56	171,1	1,12	1,42	1,29	1,71	1,31	1,31	1,44
23. Muud kulud	503,4	1,86	701,4	1,76	2,02	2,03	1,87	2,11	2,23	2,02
24.=7. Kulud kokku	10879,1	40,12	17379,9	43,96	45,18	46,77	46,04	45,14	44,76	43,47
p.m. Valitsussektori tarbimine	5215,8	19,29	8382,5	21,04	21,46	22,66	22,30	22,18	21,72	20,91

Allikad: Eesti Statistikaamet, Rahandusministeerium.

Tabel 14. Valitsussektori kulud valitsemisfunktsioonide (COFOG) lõikes (% SKPst)

		2013- 2023	2013- 2023	2024	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
		<i>mln EUR</i>	<i>%SKPst</i>	<i>mln EUR</i>	<i>%SKPst</i>	<i>%SKPst</i>	<i>%SKPst</i>	<i>%SKPst</i>	<i>%SKPst</i>	<i>%SKPst</i>	<i>%SKPst</i>
1. Üldised valitsussektori teenused	1	1036	3,8	1725,9	4,3	4,6	4,4	4,5	4,6	4,7	4,7
2. Riigikaitse	2	589	2,1	1491,2	3,7	4,2	5,0	5,4	5,4	5,4	5,1
3. Avalik kord ja julgeolek	3	494	1,8	732,8	1,8	1,8	1,9	1,9	1,8	1,8	1,8
4. Majandus	4	1355	5,0	1843,3	4,6	4,9	5,4	5,1	4,6	4,6	4,2
5. Keskkonnakaitse	5	175	0,7	280,4	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
6. Elamu- ja kommunaal-majandus	6	111	0,4	162,8	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
7. Tervishoid	7	1547	5,7	2520,6	6,3	6,4	6,3	6,3	6,2	6,2	6,2
8. Vaba aeg, kultuur ja religioon	8	537	2,0	775,7	1,9	1,9	1,9	1,7	1,6	1,5	1,4
9. Haridus	9	1586	5,9	2492	6,3	6,5	6,8	6,5	6,4	6,1	5,6
10. Sotsiaalne kaitse	10	3433	12,6	5492	13,8	13,7	13,8	13,6	13,4	13,4	13,3
11. Valitsussektori kulud kokku	TE	10 862	40,1	17516,7	44,0	45,2	46,8	46,0	45,1	44,8	43,5

Allikad: Eesti Statistikaamet, Rahandusministeerium.

Tabel 15. Tsükliliselt tasandatud eelarvepositsioon aastatel 2024–2030 (% SKPst)

	2013–23	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1. SKP reaalkasv (%)	2,2	-0,1	0,6	2,3	2,5	2,3	2,2	2,1
2. Valitsussektori eelarvepositsioon	-1,1	-1,7	-1,2	-4,3	-4,9	-4,3	-4,5	-3,7
3. Intressimaksud	0,1	0,6	0,5	0,6	0,8	0,9	1,1	1,2
4. Potentsiaalse SKP reaalkasv (%)	2,5	0,4	0,4	1,0	1,2	1,4	1,5	1,2
4.a Tööjõu panus pot. kasvu (%)	0,1	0,6	0,3	0,2	0,0	-0,1	-0,1	-0,3
4.b Kapitali panus pot. kasvu (%)	1,3	0,9	1,0	1,2	1,1	1,1	1,0	0,8
4.c Tootlikkuse panus pot. kasvu (%)	1,1	-1,2	-0,9	-0,4	0,0	0,4	0,6	0,7
5. Majandustsükli hinnang (<i>output gap</i>)	0,1	-2,6	-2,3	-0,3	-0,4	-0,2	0,0	0,1
6. Tsükliline eelarve komponent	0,0	-0,8	-0,7	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	0,0
7. Tsükliliselt tasandatud eelarvepositsioon (7)=(2)-(6)	-1,2	-1,0	-0,5	-4,2	-4,8	-4,3	-4,5	-3,7
8. Tsükliliselt tasandatud primaarne positsioon (8)=(7)+(3)	-1,1	0,4	0,0	-3,6	-4,0	-3,3	-3,5	-2,5
9. Välisvahendite muutus, % SKPst	0,1	-0,1	1,3	0,3	0,1	-1,1	-0,1	0,1
10. Eelarvepoliitika impulss	-	Pro- tsükl	Pro- tsükl.	Pro- tsükl.	Vastu- tsükl.	Vastu- tsükl.	Pro- tsükl.	Vastu- tsükl.

Allikad: Eesti Statistikaamet, Rahandusministeerium.

Tabel 16. 2024. ja 2025. aasta tegelik riigieelarve täitmine ja 2026.-2030. aasta riigieelarve tulude prognoos

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Maksud ja sotsiaalkindlustusmaksed	13 976,0	15 493,4	15 908,7	16 624,3	17 441,1	18 133,2	18 877,3
Füüsilise isiku tulumaks (RE osa)	727,2	1111,6	677,0	657,0	814,0	910,0	1009,0
Füüsilise isiku tulumaks (KOV osa)	1868,4	1981,9	2075,0	2170,0	2269,0	2367,0	2466,0
Juriidilise isiku tulumaks	962,8	1125,3	948,0	1001,0	1049,0	1086,0	1134,0
Sotsiaalmaks	4889,3	5150,5	5420,0	5705,0	5970,0	6230,0	6500,0
Mootorsõidukimaks		87,1	85,0	85,0	85,0	85,0	85,0
Raskeveokimaks	4,8	4,6	4,6	4,5	4,3	4,2	4,1
Käibemaks	3846,3	4175,9	4724,4	4890,8	5043,5	5169,0	5332,9
Aktsiisid	1029,9	1087,6	1154,7	1221,4	1257,2	1279,8	1288,3
Alkoholiaktsiis	253,6	256,8	255,6	271,9	273,4	290,1	294,4
Tubakaaktsiis	249,9	260,2	278,0	279,5	286,3	286,6	287,0
Kütuseaktsiis	516,3	555,8	598,7	637,3	659,9	664,6	667,7
Pakendiaktsiis	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Elektriaktsiis	9,9	14,5	22,0	32,4	37,4	38,2	39,0
Muu aktsiis	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Hasartmängumaks	57,1	61,3	59,1	61,8	61,5	61,0	63,1
Tollimaks	44,8	50,5	54,1	55,8	57,6	59,2	60,9
Töötuskindlustusmaks	308,8	327,3	346,0	364,0	381,0	399,0	417,0
Kogumispensionimaks	178,0	249,3	271,0	311,0	335,0	360,0	385,0
Maamaks	58,5	80,5	90,0	97,0	114,0	123,0	132,0
Mittemaksulised tulud	2 310,0	2 705,5	2 740,5	2 209,0	2 173,8	2 207,2	1 605,4
Saadud toetused	1 189,5	1 729,4	1 754,2	1 267,6	1 238,6	1 318,3	688,5
Riigilõivud	92,2	83,4	92,3	101,1	103,1	102,6	103,7
Tulu majandustegevusest	445,1	404,9	431,2	390,8	379,6	356,4	380,4
Tulu põhivara ja varude müügist	28,9	23,4	5,5	4,0	3,1	2,9	2,9
Trahvid ja muud varalised karistused	28,6	50,1	54,9	54,8	54,6	54,6	54,6
Keskkonnatasud	117,7	142,1	144,9	156,3	153,4	150,7	148,9
Muud tegevustulud	16,1	19,1	20,9	19,3	19,3	19,3	19,3
Intressi- ja omanikutulud	391,8	253,0	236,6	215,2	222,1	202,5	207,2
Tulud kokku	16 285,9	18 199,0	18 649,2	18 833,3	19 614,9	20 340,4	20 482,7
Kasv (%)	8,2%	11,7%	2,5%	1,0%	4,2%	3,7%	0,7%

Tabel 17. Peamised maksumuudatused 2026. ja 2027. aastal

Maksumuudatus	Jõustumine	Mõju 2026		Mõju 2027	
		Mln EUR	% SKPst	Mln EUR	% SKPst
Diislikütuse aktsiisimäära tõus 7,3% 2026. ja 2027. aastal	01.05.2026; 01.05.2027	22,4	0,1	57,5	0,1
Alkohoolsete jookide aktsiisimäärade tõstmine 10% 2026. aastal ja 5% 2027. aastal	01.01.2026; 01.01.2027	9,0	0,0	30,4	0,1
Tubakatoodete aktsiisimäärade tõstmine 10% 2026. aastal ja 5% 2027. aastal	01.01.2026; 01.01.2027	8,9	0,0	9,4	0,0
Bensiini aktsiisimäära tõus 5% 2026. ja 2027. aastal	01.05.2026; 01.05.2027	7,3	0,0	17,0	0,0
Elektri aktsiisimäära tõus 45% 2026. ja 2027. aastal	01.05.2026; 01.05.2027	6,1	0,0	18,7	0,0
Maagaasi aktsiisimäära tõus 18% 2026. ja 2027. aastal	01.05.2026; 01.05.2027	2,2	0,0	7,7	0,0
Muude väiksemate kütuseliikide (mis sõltuvad diislikütuse määrast) aktsiisimäära tõstmised 2026 ja 2027	01.05.2026; 01.05.2027	1,3	0,0	2,0	0,0
Rohkem kui seitsme kohaliste M1 kategooria sõidukite maksustamine N1 kategooria mootorsõidukimaksu määraga	01.01.2026	-2,0	0,0	-2,0	0,0
Hasartmängumaksu maksumäärade langetused	01.01.2026	-6,0	0,0	-9,0	0,0
Üldine maksuvaba tulu kõigile 700€ (v.a vanaduspensioniealised)	01.01.2026	-485,8	-1,1	-583,1	-1,3
KOKKU		-436,3	-1,0	-451,4	-1,0

* Tekkepõhine mõju võrreldes sellega, kui kehtiks 31.12.2025 määrad/olukord.

Tabel 18. Maksukulud riigieelarves aastatel 2025-2027 (mln EUR)

	Maksukulu	Säte	Valitsemis-funktsioon ¹¹	2025	2026	2027
1.	Käibemaksumäär 9% raamatutele, töövihikutele, perioodikale ja digiväljaannetele	KMS §15 lg 2 p 5	haridus	16,0	17,7	18,1
2.	Käibemaksumäär 9% ravimitele ja meditsiiniseadmetele	KMS §15 lg 2 p 2	tervishoid	99,4	108,8	110,2
3.	Käibemaksumäär 13% majutusteenustele	KMS §15 lg 2 p 4	vaba aeg, kultuur ja religioon	27,0	30,7	31,4
4.	Osaliselt või täielikult tasumata arvetega seotud käibemaksuarvestuse korra muudatus	KMS § 29 ¹	majandus	2,8	2,9	3,1
5.	Regulaarselt jaotatava kasumi madalam maksumäär 14%	TuMS §4 lg 5, §18 lg 1 ³	majandus	15,8		
6.	Maksuvaba tulu vanaduspensionieas	TuMS §23 ⁵	sotsiaalne kaitse	123,4	42,8	45,5
7.	Koolituskulude mahaarvamine	TuMS §26	haridus	18,4	21,5	22,8
8.	Kingitused ja annetused	TuMS §27 lg 1, §49 lg 1, 2, 3, 6, §61 lg 66	vaba aeg, kultuur ja religioon	12,6	13,6	14,3
9.	Kindlustusmaksed ning pensionifondi osakute soetamine	TuMS §28	sotsiaalne kaitse	26,1	31,8	34,2
10.	FIE täiendav maksuvaba tulu põllumajandus-saaduste või FIE/FI metsamaterjali võõrandamisel	TuMS §32 lg 4, §37 lg 11	majandus	12,3	13,0	13,6
11.	Maksuvaba töötaja terviseedendamise kulu	TuMS §48 lg 5 ⁵	tervishoid	22,4	23,5	24,6
12.	Meremeeste ja reederi soodustused	TuMS §13 lg 6, SMS §2 lg 1 ¹ ja lg 4 p 8, TuMS §52 ¹	majandus	0,3	0,3	0,4
13.	Oma tarbest ülejääva elektri müügi tulumaksuvabastus	TuMS §15 lg 4 p 12 ja lg 4 ¹	sotsiaalne kaitse	1,4	1,6	2,0
14.	II pensionisamba maksed alates 2025 2, 4 või 6% palgast	KoPS § 9 lg 2	sotsiaalne kaitse	21,8	24,3	34,0
15.	Väikeõlletootjate 50% aktsiisimäär	ATKEAS §46 lg 1 ¹	majandus	1,0	1,2	1,2
16.	Etanoolisisaldusega kuni 6%vol kääritatud joogi ja veini aktsiisi soodusmäär (soodusmäär on 43% standardmäärast)	ATKEAS §46 lg 2	majandus	14,1	15,1	15,5
17.	Eriotstarbelise diislikütuse soodsam aktsiisimäär	ATKEAS §66 lg 7	majandus	40,0	47,0	52,0
18.	Kalurite kütuseaktsiisivabastus	ATKEAS §27 lg 1 p 22 ²	majandus	1,0	1,0	1,1
19.	Elektrienergia, mida kasutatakse keemilise reduktsiooni jaoks ning elektrolüütilistes, metallurgilistes ja mineraloogilistes protsessides	ATKEAS §27 lg 1 p 24, p 28 ⁴	majandus	0,1	0,1	0,2
20.	Elektrienergia ja kütus, mida kasutatakse elektri-energia tootmiseks ning elektrienergia, mida kasutatakse elektrienergia tootmise suutlikkuse säilitamiseks	ATKEAS §27 lg 1 p 28 ²	majandus	1,2	1,7	2,4
21.	Kütus, mida kasutatakse mineraloogilistes protsessides	ATKEAS §27 lg 1 p 24	majandus	0,9	1,1	1,3

	Maksukulu	Säte	Valitsemis- funktsioon ¹¹	2025	2026	2027
22.	Maagaas, mida kasutatakse maagaasivõrgu töös hoidmiseks	ATKEAS §27 lg 1 p 28 ⁶	majandus	0,0	0,1	0,1
23.	Suurtarbijate elektrienergia aktsiisi soodustus	ATKEAS §66 lg 12 ¹	majandus	0,5	0,9	1,4
24.	Suurtarbijate gaasiaktsiisi soodustus	ATKEAS §66 lg 10 ³	majandus	0,9	1,1	1,4
25.	Aktsiisiga maksustamata biokütuse edastatud kogus	ATKEAS §19 lg 14 p 22	majandus	1,1	1,4	1,6
26.	Lastega sõidukiomanike mootorsõidukimaksu soodustus	MSMS § 15	sotsiaalne kaitse	21,0	21,0	21,0
27.	M1 kategooria sõiduautode, millel on rohkem kui seitse isekohta, maksustamine N1 kategooria mootorsõidukimaksu määraga	MSMS § 12	sotsiaalne kaitse		2,0	2,0
	KOKKU, mln EUR			481,3	426,3	455,4
	Osakaal SKPst, %			1,2%	1,0%	1,0%

Tabel 19. Valitsussektori võlakoormuse muutus 2025. aastal

	31. detsember 2024		31. detsember 2025		Muutus
	mln EUR	% SKPst	mln EUR	% SKPst	% SKPst
Valitsussektor	9 353,1	23,5	10 028,9	24,1	0,6
Kodumaine võlg	2241,1	5,6	2700,2	6,5	0,9
Välisvõlg	7 112,0	17,8	7 328,7	17,6	-0,2
Keskvalitsus^[1]	9107,0	22,9	9585,9	23,0	0,2
Kodumaine võlg	2 403,7	6,0	2 683,2	6,4	0,4
Välisvõlg	6703,3	16,8	6902,7	16,6	-0,2
Kohalikud omavalitsused	1 562,7	3,9	1 678,9	4,0	0,1
Kodumaine võlg	1154	2,9	1252,9	3,0	0,1
Välisvõlg	408,7	1,0	426,0	1,0	0,0
Sotsiaalkindlustusfondid	0	0	0	0	0
Kodumaine võlg	0	0	0	0	0
Välisvõlg	0	0	0	0	0

[1] Keskvalitsuse tasemel konsolideeritud number.

Allikas: Rahandusministeerium, Eesti Statistikaamet.

Tabel 20. Valitsussektori võlakoormus 2024–2030 (mln EUR, % SKPst)

	2013-2023 keskmine	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Võlg kokku (mln EUR)	3 820	9 353	10 029	11 789	14 207	16 244	18 655	20 707
sh keskvalitsuse panus	2 860	7 790	8 350	10 068	12 419	14 398	16 688	18 665
EFSFi mõju	470	482	482	467	461	455	450	446
keskvalitsus ilma EFSF-ta	2 390	7 308	7 868	9 600	11 958	13 943	16 238	18 219
kohalikud omavalitsused	960	1563	1679	1721	1788	1846	1967	2042
Võlg kokku (% SKPst)	13,4	23,5	24,1	26,7	30,6	33,4	36,7	39,0
sh keskvalitsuse panus	9,8	19,6	20,1	22,8	26,8	29,6	32,9	35,2
EFSFi mõju	1,8	1,2	1,2	1,1	1,0	0,9	0,9	0,8
keskvalitsus ilma EFSF-ta	8,0	18,3	18,9	21,8	25,8	28,7	32,0	34,3
kohalikud omavalitsused	3,6	3,9	4,0	3,9	3,9	3,8	3,9	3,8

*Valitsussektori tasandil konsolideeritud

Tabel 21. Valitsussektori likviidsed finantsvarad 2024-2030 (mln EUR, % SKPst)

	2013- 2023 keskmine	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Finantsvarad kokku (mln EUR)	2 500	4 779	3 910	3 762	3 863	3 871	3 962	3 972
sh keskvalitsus	1 277	3 035	2 262	2 246	2 458	2 576	2 784	2 866
kohalikud omavalitsused	295	450	431	420	404	389	359	340
sotsiaalkindlustusfondid	928	1 294	1 217	1 096	1 000	907	819	766
Finantsvarad kokku (% SKPst)	9,2	12,0	9,4	8,5	8,3	8,0	7,8	7,5
sh keskvalitsus	4,6	7,6	5,4	5,1	5,3	5,3	5,5	5,4
kohalikud omavalitsused	1,1	1,1	1,0	1,0	0,9	0,8	0,7	0,6
sotsiaalkindlustusfondid	3,5	3,2	2,9	2,5	2,2	1,9	1,6	1,4

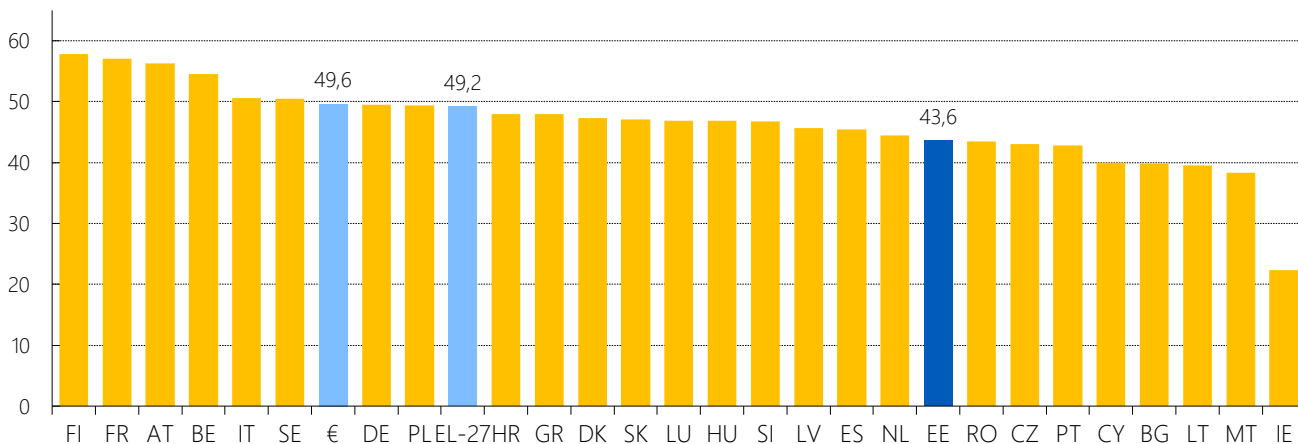
*valitsussektori tasandil konsolideeritud

Tabel 22. Ühekordsed meetmed ja nende mõju 2024–2030 (mln EUR)

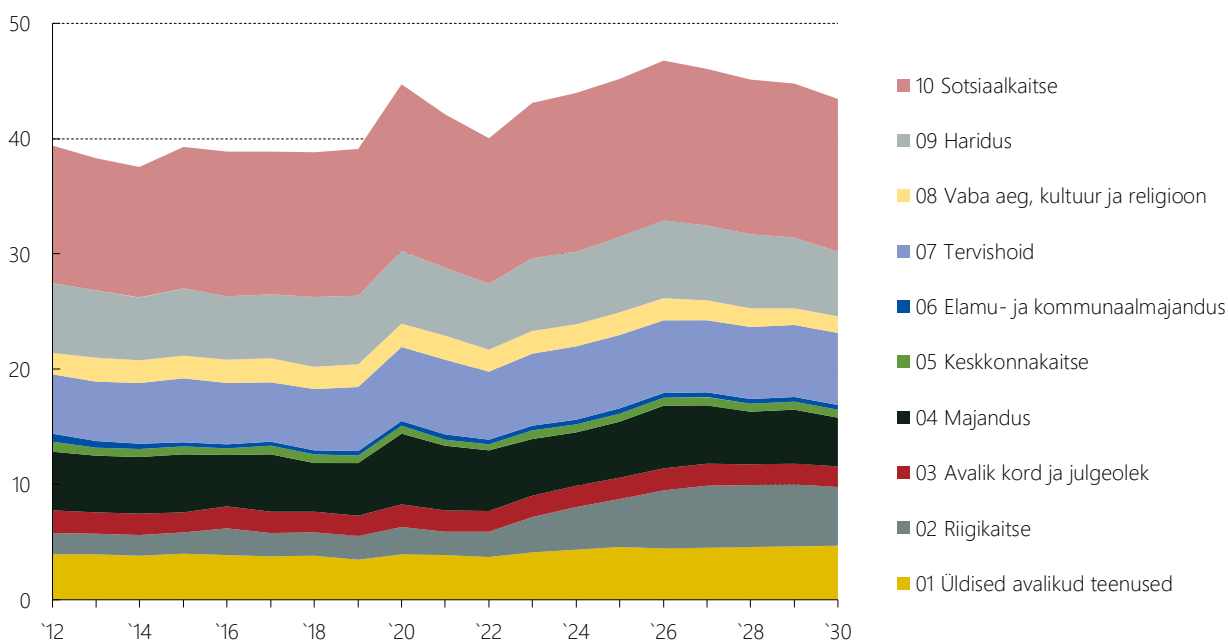
Meede	2013-23	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Pankade jaotatud kasumi tulumaks		116	42					
Ettevõtete (v.a pangad) jaotatud kasumi tulumaks enne maksumäära tõusu		48	100					
Kokku, mln EUR	-1	164	142	0	0	0	0	0
Kokku, % SKPst	-0,1%	0,4%	0,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Allikas: Rahandusministeerium.

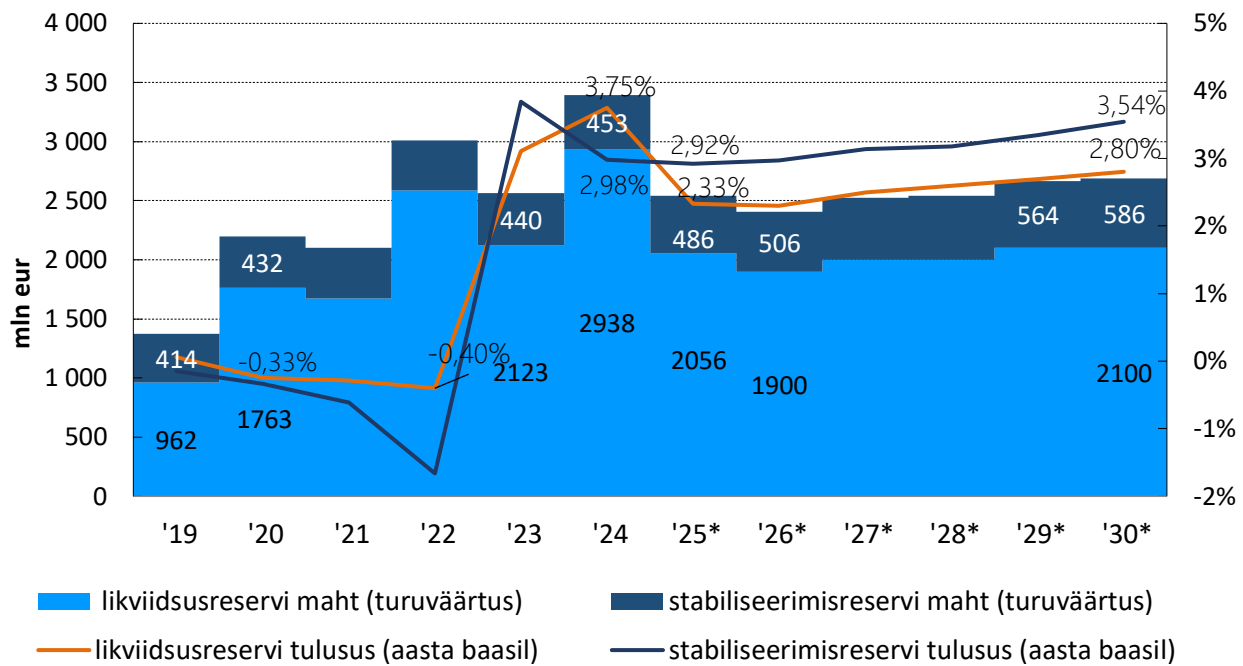
Joonis 37. Valitsussektori kulutused Euroopa Liidu riikides 2024. aastal (% SKPst)

Joonis 38. Valitsussektori kulud valitsemisfunktsiooni järgi Eestis 2012-2030 (% SKPst)

Joonis 39. Stabiliseerimis- ja likviidsusreservi maht ning tulusus

*prognoos

MÄRKUSED

---

¹ Tegevusala „Programmeerimine, konsultatsioonid jms tegevused“.

² Siit näitajast on välja arvatud mootorsõidukite ja mootorrataste müük.

³ OSS (One Stop Shop) ja IOSS (Import One Stop Shop) käibemaksulaekumised tähistavad Euroopa Liidu e-kaubanduse käibemaksu erikordade raames deklareeritud ja tasutud käibemaksu, mis kogutakse piiriülestelt B2C-tehingutelt ning jaotatakse seejärel liikmesriikide vahel vastavalt lõpptarbija asukohale.

⁴ Vahel tõlgitakse ka tegeliku või keskmise maksumäärana. Eelistatud mõiste on siiski efektiivne maksumäär, mis omab võrreldes teistega täpsemat tähendust.

⁵ Maksukulude rahalise suuruse hindamisel on kasutatud kaotatava tulu meetodit ning kassapõhiseid andmeid, iga maksukulu sätte puhul on arvesse võetud sätte rakendamise ja tegeliku kohaldamise vaheline viitaeg. Hinnatud on ainult maksukulude kehtestamise nn esimese ringi efekte. Tulenevalt kaotatava tulu meetodi rakendamisest ei ole maksukulude väärtuste hindamisel arvestatud erinevate käitumuslike efektidega ning eelarvepiirangutega. Maksukulude väärtuste arvutamisel on oluline mõista, et iga üksikut maksukulu sätet on hinnatud eraldi, arvestamata eri sätete omavahelisi koosmõjusid, ning seetõttu ei ole maksukulude koondsumma leidmine erinevate sätete kokkuliitmise teel korrektne. Samas võimaldab see hinnata üldist trendi.

⁶ Statistikaamet. [Valitsemisfunktsioonide klassifikaator 1999](#)

⁷ Euroopa Komisjoni toodangulõhe hindamise metoodika põhjalik kirjeldus: Havik, K., Mc Morrow, K., Orlandi, F., Planas, C., Raciborski, R., Röger, W., Rossi, A., Thum-Thysen, A., Vandermeulen, V. (2014). The Production Function Methodology for Calculating Potential Growth Rates & Output Gaps. European Commission European Economy Economic Papers 535.

⁸ Rahandusministeeriumi Eesti majanduse ilmakaardi metoodikat on kirjeldatud https://www.fin.ee/sites/default/files/documents/2022-12/Aruanne%20Eesti%20majanduse%20ilmakaart_1.pdf

⁹ Eelarvenõukogu. (2025). How sensitive is Estonia's budget deficit to the economic cycle? An analysis of fiscal elasticities. Uurimistöo autor: Liina Rebane.

¹⁰ Väliseelduste, sh eksporditurgude arengu osas kasutab rahandusministeerium viimaseid teadaolevaid majandusprognoose, mida on vajadusel ekspertlikus korras korrigeeritud. Sealhulgas on allikateks nii riikide endi (rahandusministeeriumid, keskpangad) kui ka suuremate rahvusvaheliste institutsioonide (ECB, Euroopa Komisjon, IMF, OECD) prognoosid.

¹¹ Valitsemisfunktsioonid: 1. üldised valitsussektori tegevused; 2. riigikaitse; 3. avalik kord ja julgeolek; 4. majandus; 5. keskkonnakaitse; 6. elamu- ja kommunaalmajandus; 7. tervishoid; 8. vaba aeg, kultuur ja religioon; 9. haridus; 10. sotsiaalne kaitse. (Statistikaamet. [Valitsemisfunktsioonide klassifikaator 1999](#))